การศึกษาการดำเนินงานระบบช่วยเหลือและดูแลนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก

บัญชา ว่องวิกย์การ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
พ.ศ. 2552

A STUDY OF THE 0PERATION OF THE STUDENT HELP AND CARE SYSTEM ABOUT DRUG ADDICTION IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF PHITSANULOK EDUCATIONAL SERVICE AREA.

BANCHA WONGWIGKRAN

A Thesis submitted in Partial fulfillment of the requirements

For the Degree of Master of Education

Field in Education Administration

Pibulsongkram Rajabhat University

2009

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก
ชื่อนักศึกษา	นายบัญชา ว่องวิกย์การ
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์สุรชัย ขวัญเมือง
กรรมการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพล เสมาขันธ์

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....ประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
(ดร.สว่าง ภู่พัฒน์วิบูลย์)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2552

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดือนใจ เกียวซี)

.....รองประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุรชัย ขวัญเมือง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพล เสมาขันธ์)

.....กรรมการสถิติ/วิจัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขแก้ว คำสอน)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิ
(อาจารย์ ดร.สมหมาย อ่ำดอนกลอย)

.....กรรมการและเลขานุการ
(อาจารย์ ดร.ชนม์ชกรณ์ วรอินทร์)

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก
ชื่อผู้วิจัย	นายบัญชา ว่องวิกย์การ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์สุรชัย ขวัญเมือง
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพล เสมาขันธ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ปีการศึกษา 2550 จำนวน 495 คน จาก 495 โรงเรียน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Random Sampling) ได้จำนวนประชากรทั้งหมด 348 คน สถิติวิเคราะห์ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวน f - test

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก โดยภาพรวมมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายขั้นตอนพบว่า ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน โดยภาพรวม มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน โดยภาพรวม มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน โดยภาพรวม มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ทุกขั้นตอน

3. ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ โดยภาพรวม แตกต่างกัน ทุกขั้นตอน

4. ผู้บริหารโรงเรียน ที่สังกัดเขตพื้นที่โรงเรียนต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ในขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต	ลายมือชื่อนักศึกษา.....
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา	ลายมือชื่อประธานที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา 2552	ลายมือชื่อกรรมการที่ปรึกษา.....

Title : A STUDY OF THE OPERATION FOR STUDENT'S HELP AND CARE SYSTEMS ON DRUG ADDICTION IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF PHITSANULOK EDUCATION SERVICE AREA

Author : Mr. Bancha Wongwigkran

Advisor : Associate Professor Surachai Khwuannmuang

Assistant Professor Choompol Semakunt

Abstract

The purpose of this research was to study the operation for students' help and care on drug addiction in the schools under the Office of Phitsanulok Education Service Area. The samples of the study comprised of 348 out of 495 school administrators in the year 2007 by utilizing proportional stratified random sampling. Data were analyzed by using frequency percentage mean standard deviation and F-test

The findings were as follows:

1. The operation for students' help and care systems on drug addiction in the schools under the Office of Phitsanulok Education Service Area was in a high level as a whole. However when considering each step found that first step concerning on preparation and operational plan were highly conducted. The second step concerning implementation was also highly conducted. The third sted concerning monitoring following up assessment and reporting were moderately conducted.

2. The school administrators with different experiences did not result in significant roles in terms of implementing the operation for students' help and care systems on drug addiction.

3. The school administators from different school sizes result in the operation for students help and care systems on drug addiction differently.

4. The school adrministrators from different school locatjons did not result in significant roles in terms of implementing the operation for students' help and care systems on drug addiction except in the third step.

Department : Master of Education Student's Signature Bancha Wongwigkran

Field of Study : Education Administration Advisor's Signature Surachai Khwuannmuang

Academic Year : 2009 Co-advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาเป็นอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์สุรชัย ขวัญเมือง ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพล เสมาขันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะต่างๆในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอย่างใกล้ชิดและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมาจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ดร.อดุลย์ วังศรีคูณ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ นายมณเฑียร ม่วงศรีศักดิ์ นายปิยวิทย์ ชมภูบาง นางกมลพร พัฒนดำรง ผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณที่กรุณาให้เกียรติเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก เขต 1, 2, 3 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2, 3 ทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่คอยให้การสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้เป็นอย่างดี คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นกตเวทิตา แด่บิดา มารดา ครูอาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องที่ให้การสนับสนุนแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา และขอน้อมคารวะแด่ผู้เขียนตำราวิชาการที่ได้ศึกษาค้นคว้า และใช้อ้างอิงทุกท่าน

บัญชา ว่องวิกย์การ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	5
นิยามศัพท์	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารที่เกี่ยวข้อง	7
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	7
การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษา	36
บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	48
สารเสพติด	54
การดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาว	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	67
กรอบแนวคิดในการวิจัย	72
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย	73
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	73
เครื่องมือและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	74
การเก็บรวบรวมข้อมูล	75
การวิเคราะห์ข้อมูล	76
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	77

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์	78
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	78
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก.....	80
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก.....	87
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	107
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	107
สมมุติฐานการวิจัย.....	107
วิธีดำเนินการวิจัย.....	107
เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ.....	108
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	108
สรุปผล.....	108
อภิปรายผล.....	109
ข้อเสนอแนะ.....	111
บรรณานุกรม.....	113
ภาคผนวก.....	118
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	119
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์เครื่องมือในการวิจัย.....	128
ภาคผนวก ค หนังสืออนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยและแบบสอบถาม.....	139
ประวัติผู้วิจัย	146

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร.....	78
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....	79
3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา	79
4	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก จำแนกตามขั้นตอน.....	80
5	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก จำแนกรายข้อ ตามขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน....	81
6	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก จำแนกรายข้อ ตามขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน.....	82
7	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก จำแนกรายข้อตาม ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน.....	85
8	แสดงค่าสถิติทดสอบ f-test จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร และเปรียบเทียบรายคู่.....	87
9	แสดงค่าสถิติทดสอบ f-test จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร และเปรียบเทียบรายคู่ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน.....	87
10	แสดงค่าสถิติทดสอบ f-test และเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน.....	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
11	แสดงค่าสถิติทดสอบ f-test และเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน.....	91
12	แสดงค่าสถิติทดสอบ f-test และเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....	92
13	แสดงค่าสถิติทดสอบ f-test และเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน.....	93
14	แสดงค่าสถิติทดสอบ f-test และเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน.....	95
15	แสดงค่าสถิติทดสอบ f-test และเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน.....	99
16	แสดงค่าสถิติทดสอบ f-test และเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....	101
17	แสดงค่าสถิติทดสอบ f-test และเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน.....	101
18	แสดงค่าสถิติทดสอบ f-test และเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน.....	102
19	แสดงค่าสถิติทดสอบ f-test และเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน.....	105

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	แผนภูมิการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา.....	9
2	บทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	11
3	แผนภูมิการทำงานเชิงระบบ.....	26
4	แผนภูมิแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติด.....	28 - 29
5	แผนภูมิการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.....	39
6	กรอบความคิดของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	47
7	รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว.....	52

บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในปัจจุบันเป็นปัญหาที่ร้ายแรงและมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยในทุกๆ ด้าน และเป็นสิ่งบั่นทอนกำลังอำนาจของชาติ ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมไปจนถึงกำลังในการรักษาและปกป้องอธิปไตยของชาติ ปัญหาสารเสพติดในกลุ่มเยาวชนเป็นปัญหาสังคมที่รัฐบาลตระหนักและให้ความสำคัญในการหาแนวทางป้องกันและแก้ไข เพราะสถานการณ์การแพร่ระบาดของสารเสพติดในกลุ่มเยาวชนนับวันจะเพิ่มความรุนแรงและขยายวงกว้างขวางขึ้นเรื่อยๆ จากกลุ่มผู้ใช้แรงงานมาสู่กลุ่มเด็กและเยาวชนและลุกลามเข้าถึงสถานศึกษาซึ่งเป็นแหล่งผลิตปัญญาชนที่สำคัญของชาติ ความเสียหายทางเศรษฐกิจ ปัญหาสุขภาพร่างกาย ปัญหาอาชญากรรมและปัญหาอื่นๆที่ตามมา ซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศบุคลากร และคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง (ธีรภรณ์ ชาญเวช และคณะ, 2546 : 1)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของสารเสพติดในสถานศึกษาที่กำลังทวีความรุนแรงและครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศอยู่ในขณะนี้ และปัญหาการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาจึงเป็นปัญหาที่ผู้รับผิดชอบได้หยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นในการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพราะมีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหาสำคัญที่มีอัตราสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากมีปัจจัยต่างๆที่เอื้อต่อการใช้สารเสพติดในเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาได้ง่ายขึ้น เช่น ปัญหาการค้าสารเสพติดในสถานศึกษาหรือชุมชนที่ตั้งของสถานศึกษาโดยบุคคลภายนอก นักเรียนหรือครูในสถานศึกษานั้นๆ (ประภาพร บัวพรวน, 2541 : 87 - 91) ปัญหาส่วนตัวของนักเรียนเอง เช่น พฤติกรรมเลียนแบบการคบเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด การมั่วสุมกับเพื่อน ความอยากรู้อยากลองการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเสพติด (ศกลวรรณ บุญหล่อ, 2540 : 58 - 59) ปัญหาด้านครอบครัว เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ปัญหาการเลี้ยงดู ความเอาใจใส่ ความรัก ปัญหาการหย่าร้าง (ศุภาณัฐ เผือกคง, 2540 : 70 - 71) ปัญหาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักเรียน เช่น ที่อยู่อาศัยอยู่ในแหล่งสารเสพติด ครอบครัวยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด (ประภาพร บัวพรวน, 2541 : 87 - 91)

สภาวะวิกฤติด้านการแพร่ระบาดของสารเสพติดในกลุ่มนักเรียนและนักศึกษาพบว่ากลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษานับว่าเป็นกลุ่มนักเรียนมีอัตราการเกี่ยวข้องกับสารเสพติดในระดับสูงที่สุดเมื่อเทียบกับนักเรียนในระดับอื่นๆ (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2544 : 25) และมีแนวโน้มว่า ผู้เสพสารเสพติดครั้งแรกจะเป็นเด็กที่มีอายุ ต่ำกว่า 15 ปีลงมา มีอัตราสูงขึ้นจากเดิมร้อยละ 7.0 ในปี พ.ศ.2535 มาเป็นร้อย 10.4 ในปี พ.ศ.2539 และเป็นร้อยละ 17.5 ใน ปี พ.ศ.2543 หรือมีสัดส่วน เพิ่มขึ้นร้อยละ 150 หรือ ประมาณ 1.5 เท่าเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นระยะเวลาเพียง 8 ปี

ดังนั้น จึงเป็นเหตุให้มีการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดเป็นอย่างมากทั้งภาครัฐและภาคเอกชน การแพร่ระบาดของยาเสพติดนั้นนอกจากยาเสพติดจะแพร่ระบาดในกลุ่มผู้ใช้แรงงานแล้วยังแพร่ระบาดเข้าสู่กลุ่มนักเรียนนักศึกษา ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคตอีกด้วย รัฐบาล ทุกยุคทุกสมัยตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดดังกล่าวและมีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการพัฒนาให้เยาวชนของชาติเติบโตขึ้นมาอย่างมีคุณค่าและมีคุณภาพชีวิตที่ดีเพราะการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้มีคุณค่าและห่างไกลจากยาเสพติดนั้นย่อมเป็นการสร้างรากฐานสำคัญในการพัฒนานี้มาโดยตลอด(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 : 2545 - 2549) กล่าวไว้ว่าการพัฒนาประเทศจะสำเร็จได้นั้นจะต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเสียก่อน ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่9 จึงเน้นไปที่การพัฒนาคนซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาประเทศชาติ

จากข้อมูลสภาพการติดสารเสพติดของเยาวชนที่เป็นปัญหาในเขตจังหวัดพิษณุโลกและการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดสารเสพติด จากข้อมูลของศาลจังหวัดพิษณุโลกแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว เยาวชนที่กระทำความผิดและศาลจังหวัดพิษณุโลกได้มีคำพิพากษาให้คุมความประพฤติไว้ภายในกำหนด 2 ปี ในปีพุทธศักราช 2546 – 2547 (ศาลจังหวัดพิษณุโลกแผนกคดีเด็กและครอบครัว,2547 : 38) พบว่ามีผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนอายุไม่เกิน 18 ปีกระทำความผิดมากถึง 662 คน เป็นคดีเกี่ยวกับสารเสพติด 213 คน คิดเป็นร้อย 32.17 และส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เป็นผู้อยู่ระหว่างการศึกษาเล่าเรียน จำนวน 193 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้กระทำความผิดครั้งแรก จำนวน 167 คน ซึ่งเป็นข้อมูลบทสรุปในรอบปีของศาลแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว จังหวัดพิษณุโลก

ข้อมูลหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลกเกี่ยวกับผู้ติดสารเสพติดในจังหวัดพิษณุโลก เป็นข้อมูลของโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง สังกัดกรมทหารราบที่ 3 กองทัพภาคที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง เป็นค่ายฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิต (แบบสมัครใจ) ในปีพุทธศักราช 2546 จัดอบรมรวม 2 รุ่นๆ ละ 100 คน หลักสูตร 3 เดือน โดยรับผู้ต้องการฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพให้พ้นและห่างจากสารเสพติด โดยรับผู้เข้ารับการอบรม อายุระหว่าง 15 - 35 ปี จากสถิติมีผู้เข้ารับการอบรมที่มีอายุระหว่าง 15 - 20 ปีในรุ่นที่ 1 จำนวน 73 คนและรุ่นที่ 2 จำนวน 43 คน จากผู้เข้ารับการอบรมรุ่นละ 100 คน

เนื่องจากการดำเนินงานของคณะกรรมการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษายังดำเนินงานได้ผลไม่ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ สาเหตุเนื่องมาจาก ไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินการตามแผนและนโยบายประกอบกับทางโรงเรียนไม่เข้าใจ มองข้าม และโรงเรียนหลายแห่งไม่เชื่อว่ามีสารเสพติดเกิดขึ้นในโรงเรียนทำให้เกิดปัญหาเด็กติดสารเสพติด เป็นผลให้คณะกรรมการประสานการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้มีนโยบายให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามสารเสพติด สำนักนายกรัฐมนตรี ดำเนินงานในส่วนของการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติด และให้

ถือเป็นภารกิจสำคัญเร่งด่วนที่ต้องรีบดำเนินการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้การดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาเป็นนโยบายที่สำคัญและเร่งด่วน และทุกหน่วยงานในสังกัดต้องร่วมมือกันดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยมีนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งถือว่าป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดเป็นภาระหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของสถานศึกษา ให้ดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนครบวงจร คือ นับตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร สื่อ วิธีการสอนและกิจกรรมของสถานศึกษา เน้นการฝึกทักษะชีวิตที่จำเป็นเพื่อผลทางการพัฒนาบุคลิกภาพและการตัดสินใจเลือกพฤติกรรม และเน้นให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างไปในทางสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพอนามัย เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ความมั่นคงทางอารมณ์และความสามัคคีในหมู่คณะ (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 2) แต่การป้องกันการติดสารเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษานั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา เนื่องจากเยาวชนในสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะรับคำแนะนำและรับรู้สิ่งที่ดีที่ควรเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว การสกัดกั้นการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาจึงอยู่ในวิสัยที่ป้องกันได้ ผู้ที่นับว่ามีส่วนเกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษามากที่สุด คือ ครู เพราะเยาวชนอยู่ในวัยที่กำลังศึกษาเล่าเรียนเมื่อครูทราบถึงปัญหาต้องหาวิธีการป้องกันและแก้ไขที่สามารถช่วยเหลือให้นักเรียนห่างไกลจากสารเสพติดและสิ่งล่อใจอื่นๆ ที่จะชักนำไปสู่ความเสี่ยงได้

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อการศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ขนาดโรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีขอบเขตของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ใน 3 ขั้นตอนคือ 1. การเตรียมการและการวางแผน 2. การปฏิบัติตามแผน 3. การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและการรายงานผล ตามแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียนในรอบปีการศึกษา 2550 ซึ่งจัดทำขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกปีการศึกษา 2550 จำนวน 495 คน จาก 495 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ปีการศึกษา 2550 ใช้ของ Taro Yammane ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 348 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วย

3.1.1 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตำแหน่งผู้บริหาร

1) ต่ำกว่า 10 ปี

2) ตั้งแต่ 10 - 20 ปี

3) มากกว่า 20 ปี

3.1.2 ขนาดของสถานศึกษา

1) ขนาดเล็ก

2) ขนาดกลาง

3) ขนาดใหญ่

3.1.3 เขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก

1) เขต 1

2) เขต 2

3) เขต 3

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ

3.2.1 ขั้นการเตรียมการและการวางแผน

3.2.2 ขั้นการปฏิบัติตามแผน

3.2.3 ขั้นการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและการรายงานผล

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน

2. ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารโรงเรียน ที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน

นิยามศัพท์

1. **การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน** หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด 3 ขั้นตอน

1.1 **การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน** หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนในการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานวิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของโรงเรียนและจัดทำแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษา

1.2 **การปฏิบัติตามแผน** หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความตระหนักและความเข้าใจกับบุคลากรในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษา

1.3 **การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน** หมายถึง การประเมินผลเพื่อทบทวนประเมินผลเพื่อพัฒนาและสรุปรายงานผล ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษา

2. **ผู้บริหารโรงเรียน** หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา1,2 และ3 พิษณุโลก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. **ประสบการณ์ของผู้บริหาร** หมายถึง ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน

4. **สารเสพติด** หมายถึง ยา หรือสารใดๆ เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีรับประทาน ดมสูบฉีด หรือวิธีใดๆก็ตามทำให้เกิดผลต่อร่างกายจิตใจได้แก่ สุรา บุหรี่ สารระเหย ยาบ้า เป็นต้น

5. **เขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1** หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ตั้งอยู่ใน เขตอำเภอเมือง และอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

6. **เขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2** หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในเขตอำเภอวังทอง อำเภอบางกระทุ่ม และอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

7. **เขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3** หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในเขตอำเภอพรหมพิราม อำเภอวัดโบสถ์ อำเภอชาติตระการ และอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

8. **สถานศึกษาขนาดเล็ก** หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 - 120 คน

9. **สถานศึกษาขนาดกลาง** หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน

10. **สถานศึกษาขนาดใหญ่** หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ของการวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุปได้พอสังเขป ดังนี้

1. ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่สถานศึกษาต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

2. ทำให้ทราบระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ที่มีประสบการณ์ต่างกัน ขนาดโรงเรียนต่างกัน และเขตพื้นที่ต่างกัน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรด้านการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. บทบาทผู้บริหารกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. สารเสพติด
5. การดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข จึงได้ปฏิรูปการเรียนรู้โดยการปรับบทบาทในการสอนของครูมาเป็นผู้จัดการ และเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

กระทรวงศึกษาธิการ (2543) ได้ให้ความหมาย ถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนทุกคน โดยมุ่งหวังว่านักเรียนจะเติบโตอย่างมีคุณภาพรอบด้าน ทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ มีสุขภาพจิตที่ดี เป็นคนดี รู้ ผิดชอบชั่วดี มีความมานะบากบั่น มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล เข้าใจผู้อื่น ควบคุมอารมณ์ตนเองได้อย่างเหมาะสม และพึ่งตนเองได้ ตลอดจนสามารถดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าต่อตนเองครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้อย่างมีความสุข

โดยปกติเด็กกำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาเป็นช่วงของวัยรุ่น เป็นวัยที่ต้องการหาเอกลักษณ์ของตนเอง อยากรู้อยากเห็น อยากลอง ต้องการอิสระจากครอบครัว ต้องการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน บางครั้งให้ความสำคัญกับเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ เหล่านี้เป็นธรรมชาติของวัยรุ่น หากเด็กเรียนรู้ไม่เท่าทันหรือปรับตัวไม่ได้ จะเป็นสาเหตุให้เสี่ยงต่อการเกิดอันตรายต่อตัวเขาเอง จากการศึกษา พบว่า ความอยากรู้อยากลองและเพื่อนชวน เป็นสาเหตุใหญ่ที่ชักนำให้นักเรียนประพฤติผิด ใช้สารเสพติด หรือ เสพซ้ำ โดยมีปัจจัยหลักมาจากสภาพจิตใจที่อ่อนแอ และอาศัยอยู่ในแหล่งที่มีสารเสพติด การคบเพื่อนไม่ดี อาจนำไปสู่การมีปัญหา

พฤติกรรม อารมณ์ และสังคม ซึ่งเป็นสาเหตุให้นักเรียนกระทำผิด นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเสริมมาจากผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ จะต้องรับรู้และเข้าใจว่าเด็กมีร่างกาย ความคิด จิตวิญญาณเป็นของตนเองมาตั้งแต่เกิด เด็กมีความแตกต่างกันหนทางชีวิตทั้งปัจจุบันและอนาคตจึงเป็นของเขา เด็กต้องเรียนรู้และปรับตัวเอง เผชิญปัญหาและแก้ปัญหาด้วยตัวของเขาเอง พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ต้องมีความเข้าใจ ให้กำลังใจ เกื้อหนุนช่วยเมื่อเด็กเดือดร้อน การเข้าไปจัดการกับปัญหาตามแนวของผู้ใหญ่มากเกินไป โดยไม่ยอมให้เด็กแก้ปัญหาเอง จะทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ไม่มีความสามารถ ทำไม่ได้ ทำลายความเป็นตัวของตัวเองอย่างสิ้นเชิง สร้างความกดดัน บีบคั้น จะทำให้เด็กหนีออกจากบ้าน ออกจากโรงเรียน ผันตัวเองไปสู่สิ่งแวดล้อมที่เสื่อมทราม ตกเป็นเหยื่อสารเสพติด หนีโรงเรียน ก้าวร้าว ทะเลาะวิวาท ไปจนถึงขั้นเป็นอาชญากร การเลือกทางเดินชีวิตที่ผิดพลาดเหล่านี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดเกี่ยวข้องกับเด็กขาดความรู้ความเข้าใจพัฒนาการและธรรมชาติของเด็กแต่ละช่วงวัยอย่างถ่องแท้ จึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการ ความรู้สึกนึกคิดให้เด็กแต่ละคนเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง และพัฒนาศักยภาพของตนเองไปจนถึงจุดสูงสุดได้อย่างน่าเสียดาย (กรมวิชาการ, 2544 : 18 - 22)

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นหน้าที่ของโรงเรียนและครูอาจารย์ แต่ในอดีตที่ผ่านมาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่ได้ดำเนินการให้เป็นระบบ และมักคิดว่าเป็นหน้าที่ของครูแนะแนวเท่านั้น เมื่อมีกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ที่ย้ำถึงการดูแลเด็ก เรื่องสิทธิเด็ก และแนวคิดของการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนสำคัญ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ทำให้เกิดปัจจัยเสี่ยงต่อเยาวชน การดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงจัดทำให้เป็นระบบเรียกว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในส่วนของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ได้ประกาศแนวคิดนั้นอย่างชัดเจนและได้จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนตั้งแต่ พ.ศ. 2543 โดยร่วมมือกับกรมสุขภาพจิตทดลองใช้ระบบดูแลนักเรียนกับโรงเรียนนำร่องและนำมาใช้กับโรงเรียนในสังกัดทั่วประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนทุกคนได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด ทั่งถึงมีการติดตาม ประเมินผล โดยเขตการศึกษาร่วมมือกับสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด และ สหวิทยาเขต มีการคัดเลือก มอบเกียรติบัตร ยกย่อง ชมเชยโรงเรียน ครูที่ปรึกษา และมอบโล่เกียรติคุณให้โรงเรียน และครูที่ปรึกษาที่ดูแลนักเรียนได้มาตรฐานคุณภาพระดับดีมาก

นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายสู่การปฏิบัติ ดังนี้

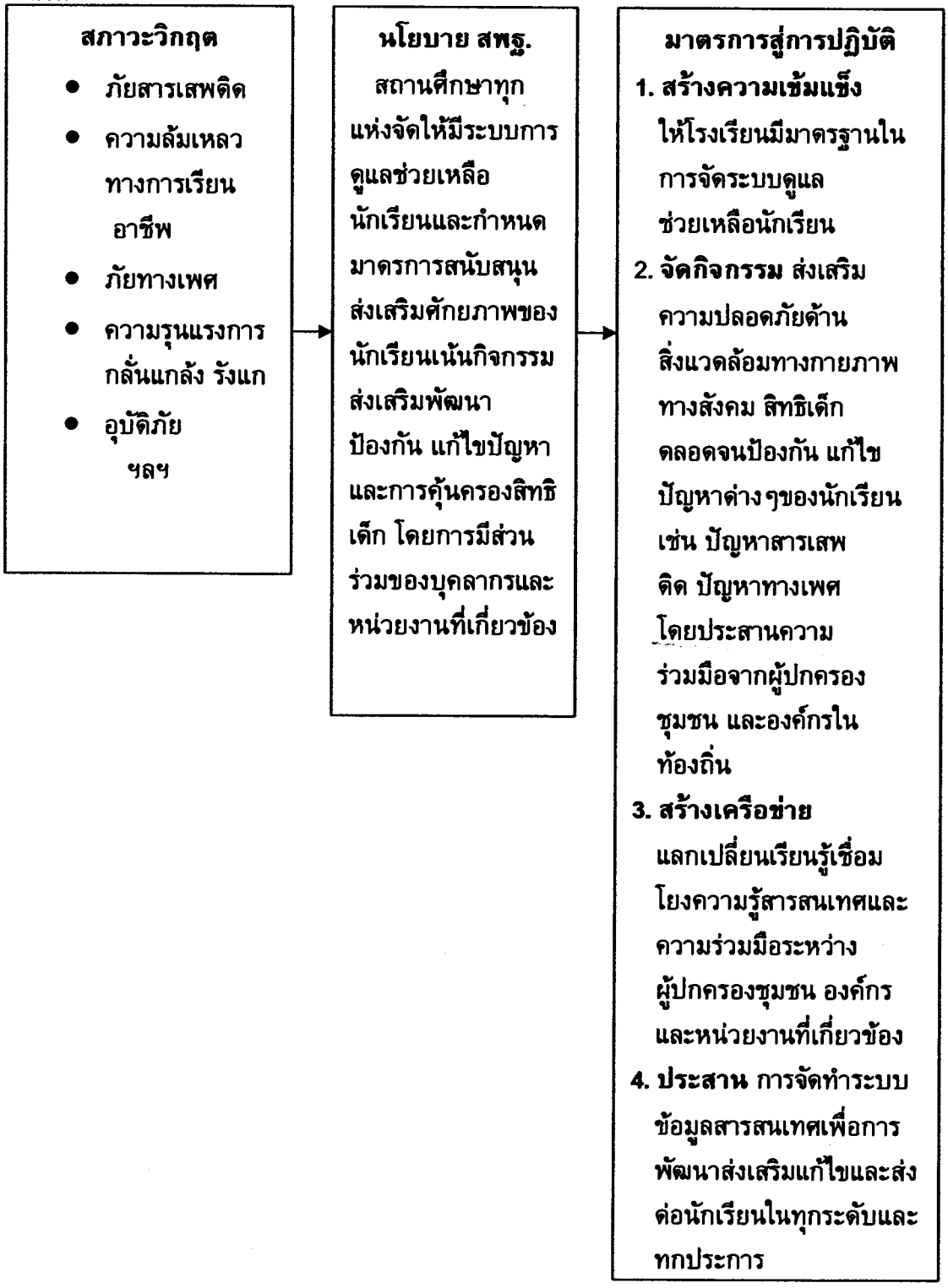

ภาพ 1 แผนภูมิการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2547 : 4

1.1 ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในสถานศึกษาทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา ครู อาจารย์ ทุกคนมีหน้าที่ต้องช่วยกันสอดส่องดูแลให้ความช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาที่มีปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาสารเสพติด ครู อาจารย์ ต้องให้ความรู้ในหลายๆ ด้านเพื่อให้นักเรียนนักศึกษาอยู่ห่างไกลสารเสพติด และสามารถให้คำแนะนำเพื่อนๆ ที่หลงผิดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดได้ โดยครู อาจารย์ต้องมีระบบการดูแลช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ และมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 4) ได้ให้ความหมายของระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน การแก้ปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

สายสมร ยุวมินี (2545 : 56 - 58) ได้ให้ความหมาย ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ว่า การดูแลช่วยเหลือ หมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน การแก้ปัญหา โดยมีวิธีการ และเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

จากความหมายข้างต้นพอสรุปความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ว่าโรงเรียนจะต้องดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างมีระบบ กระบวนการปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการ ทำงานที่ชัดเจนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน และผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนบุคคลอื่นในโรงเรียนบุคคลภายนอก หมายถึง ชุมชน ผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักการภารโรง จะมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนและส่งเสริม ให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดผลดีในทางปฏิบัติโดยฝ่ายต่างๆ จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบตามบทบาทหน้าที่ ดังแผนภูมิ

บทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

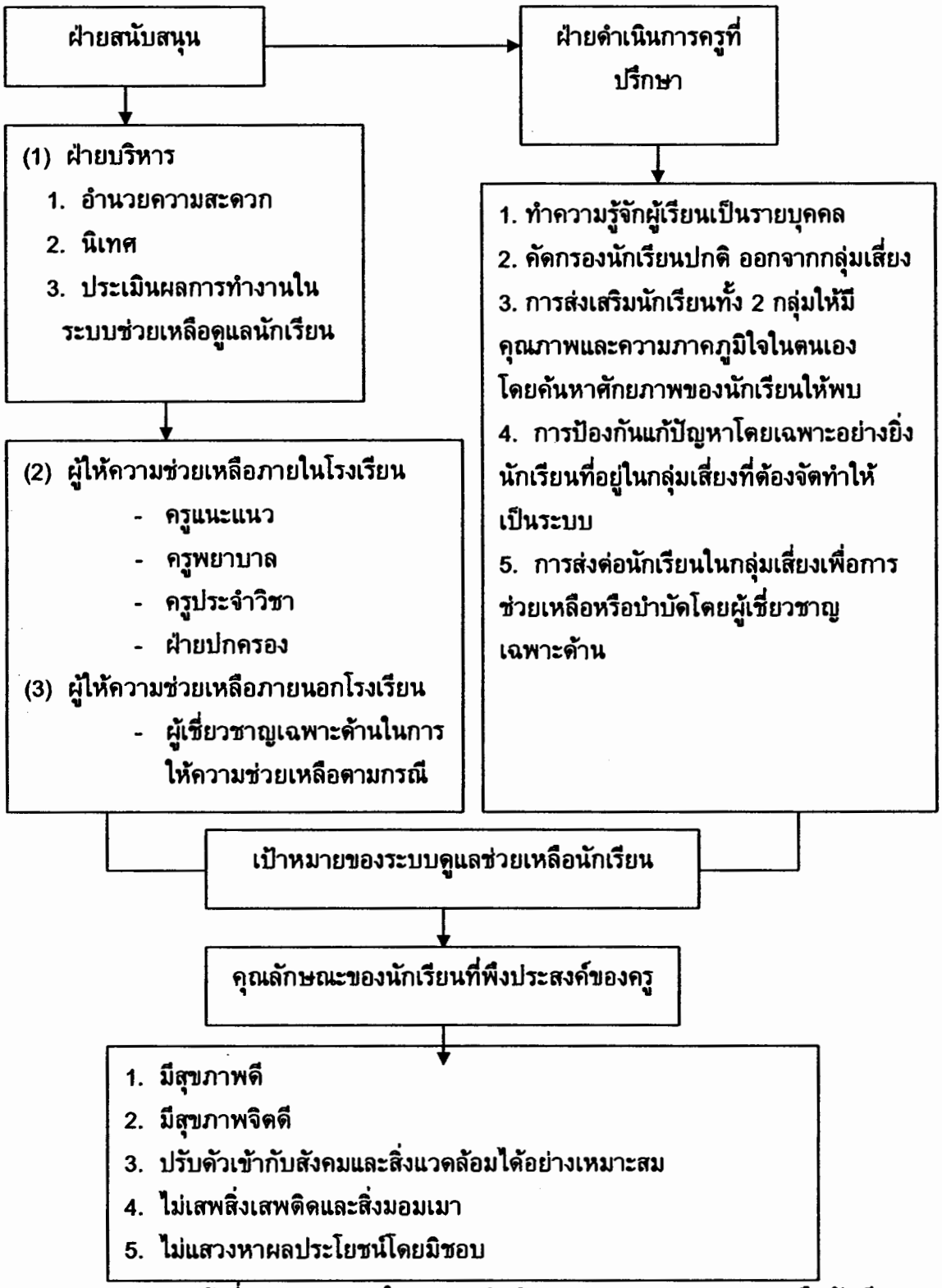

ภาพ 2 บทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : สายสมร ยุวมินี 2545 : 58

1.2 สาเหตุที่ต้องมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สังคมในปัจจุบันจะมีความวุ่นวายมาก โดยเฉพาะเกี่ยวกับสารเสพติดซึ่งมีการแพร่หลายอย่างรวดเร็วกับคนทุกเพศทุกวัยโดยเฉพาะในเด็กนักเรียน นักศึกษา ซึ่งเป็นการช่วยของวัยรุ่นอยากทดลอง และการคบเพื่อน และปัจจุบันนี้สารเสพติดเริ่มมีแพร่ระบาดในเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาแล้ว ถ้าศึกษาให้จริงจังแล้วสารเสพติดแพร่หลายมานานแล้วแต่ยังไม่ค่อยมีระบาดในหมู่เยาวชนดังเช่นปัจจุบัน ดังมีนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานของสาธารณสุขต้องเข้ามาประชุมชี้แจงสื่อด้านต่างๆ เพื่อดูแลช่วยเยาวชน ในด้านของการศึกษาจึงแจ้งให้ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้จัดทำระบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่ง เพื่อเป็นการป้องปราม ดังนี้

1.2.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

วัลลภ ตังคณานุรักษ์ (2531 : 27 - 29) กล่าวว่า เมื่อมีการประชุมว่าด้วยเรื่องมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ที่กรุงเจนิวา ในปี ค.ศ.1924 (พ.ศ.2467) ได้ยืนยันถึงศรัทธาและสิทธิของมนุษย์ การเคารพต่อศักดิ์ศรีและคุณค่าในความเป็นมนุษย์รวมถึงสิทธิของเด็กที่สอดคล้องกับหลักปฏิญญาสากลฉบับนี้ ได้สรุปไว้ 10 ประการคือ

1) เด็กทุกคนจะต้องได้รับสิทธิต่างๆ อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกสีผิวเผ่าพันธุ์และชนชั้นใดใด

2) เด็กทุกคนจะต้องได้รับการคุ้มครอง และมีโอกาสได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ในทุกๆ ด้าน

3) เด็กทุกคนจะต้องได้รับสิทธิในการมีชื่อ สัญชาติ นับตั้งแต่กำเนิดเกิดขึ้น

4) เด็กทุกคนจะต้องได้รับประโยชน์ต่างๆเกี่ยวกับความมั่นคงทางสังคมในทุกด้าน

5) เด็กทุกคนที่ด้อยทางกาย จิตใจ และสังคม จะต้องได้รับการปฏิบัติรักษาการศึกษาและดูแลเป็นพิเศษ อย่างสอดคล้องกับความเป็นจริงของชีวิต

6) เด็กทุกคนจะต้องได้รับความรักความเข้าใจ ในบรรยากาศแห่งความรักและมั่นคงอบอุ่น

7) เด็กทุกคนจะต้องได้รับการศึกษา ได้รับโอกาสเต็มที่ในการเล่นการพักผ่อนหย่อนใจ

8) เด็กทุกคนจะต้องได้รับการคุ้มครอง และการบำบัดรักษาอย่างเร่งด่วนในทุกกรณี

9) เด็กทุกคนจะต้องได้รับการคุ้มครองจากการทอดทิ้ง ทารุณ ทุบตี และตกเป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์ทุกรูปแบบ

10) เด็กทุกคนจะต้องได้รับการคุ้มครอง เพื่อให้พ้นจากการแบ่งแยกในทุกด้าน ทั้งนี้เพื่อที่จะได้เติบโตอย่างมีความเข้าใจ และตระหนักถึงพลังและความสามารถ ในอันที่จะอุทิศตนเพื่อสังคมส่วนรวมสืบไป

1.2.2 ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็กในประเทศไทย

จากการประชุมของสมัชชาใหญ่ สหประชาชาติ ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ เรื่อง ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ในมาตราที่ 5 เรื่องความเป็นธรรมในสังคมในข้อ 10 ได้กำหนดไว้ว่า"เป็นหน้าที่หลักที่หลักของรัฐบาลที่จะต้องให้ความคุ้มครองทางกฎหมายแก่เด็กโดยกำหนดหลักประกันพิเศษและการดูแลทั้งก่อนและภายหลังการเกิดให้หลักประกันสิทธิของเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กกำพร้าหรือเด็กที่ครอบครัวแตกแยก หรือยากจนและเสียเปรียบในการที่จะพัฒนาความสามารถดั้งเดิมของตนเองอย่างเสรีเพื่อเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองผู้มีความรับผิดชอบและมีวุฒิภาวะของประเทศและของโลกมีความสำนึกและตระหนักในหน้าที่และสิทธิของตน นอกจากนั้นยังเป็นหน้าที่ของรัฐบาลในการรับรองสิทธิ และหน้าที่เบื้องต้น ของบิดามารดาในการชี้แนะและให้การศึกษาแก่บุตรเป็นหน้าที่ของรัฐบาลเช่นกันในการคุ้มครองเด็กจากการละทิ้งทุกรูปแบบ การทารุณกรรมและการกดขี่เอารัดเอาเปรียบโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจ้างแรงงานที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพทางร่างกายจิตใจและศีลธรรม" เมื่อมีการลงนามในปฏิญญาสากลฉบับนี้ เมื่อวันที่10 ธันวาคม 2491 และประเทศไทยได้ลงมติรับรอง ประเทศไทยจึงถือเอาวันที่ 10 ธันวาคม ของทุกปี เป็นวันสิทธิมนุษยชน

1.2.3 สิทธิเด็กและเยาวชนในกฎหมายรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวดที่ 3 เรื่องสิทธิ และเสรีภาพของชนชาวไทยได้กำหนดสิทธิในการได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ของเด็กและเยาวชน ไว้ในมาตรา 53 ว่า

เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม

เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแลมีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐทั้งนี้ตามกฎหมายกำหนด

1.2.4 การปฏิบัติงานของส่วนคุ้มครองครูและสิทธิเด็ก สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

เนื่องจากส่วนคุ้มครองครูและสิทธิเด็กได้แบ่งส่วนราชการเป็นภายในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยที่ยังไม่ได้รับการพิจารณาจาก ก.พ. ว่าจะแบ่งส่วนราชการในงานด้านเด็กให้เป็นจริงได้หรือไม่ แต่เพื่อตอบสนองนโยบายของเลขาธิการสำนักงานคณะการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา ซึ่งเล็งเห็นความสำคัญในการที่เด็กหรือเยาวชนในสถานศึกษามีชีวิตอยู่ในวัยเรียนจำนวนมากและมีเด็กนักเรียนส่วนหนึ่งถูกละเมิดสิทธิต่างๆทางด้านร่างกาย ทางเพศ และสิทธิประโยชน์อันพึงมีพึงได้

เช่น ทุนการศึกษา เงินโครงการอาหารกลางวัน หรือการเรียกเงินหรือประโยชน์จากเด็กนักเรียนเป็นการตอบแทนจากการแสวงหาประโยชน์ของครูบางคน ทำให้เกิดแนวคิดที่จะให้นิติกร ซึ่งเคยพิจารณาแต่โทษทางวินัยข้าราชการครู มาทำงานในเชิงรุก ในการหาแนวทางป้องกันและการละเมิดสิทธิต่างๆ เหล่านี้จากครู และเป็นการปกป้อง เด็กให้พ้นจากการละเมิดตลอดจนช่วยให้ครูซึ่งมีส่วนสำคัญในการสนองนโยบายของรัฐบาลซึ่งมีพันธกรณีให้เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้ดำเนินการเผยแพร่ให้ความรู้เรื่องสิทธิเด็กให้ทั่วถึง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำเรื่องนี้เสนอต่อคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงมีมติตั้งคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา วิสามัญเกี่ยวกับการคุ้มครองครูและสิทธิเด็ก และได้มีโครงการสัมมนา เรื่อง "ครูผู้คุ้มครองเด็ก"ระหว่าง วันที่ 16 - 18 สิงหาคม 2548

ผลสรุปจากการสัมมนา ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ครูมีความตื่นตัวที่จะรับรู้และร่วมกันป้องกันการละเมิดสิทธิเด็ก ประสงค์จะให้มีการเผยแพร่ความรู้ด้านนี้ให้ทั่วถึงทุกส่วนในภูมิภาค และครูที่ดำเนินการควรจะได้รับการคุ้มครองด้วย ตลอดจนสามารถนำวิธีการสอน เรื่องสิทธิเด็กไปใช้ประกอบในการทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนระดับตำแหน่งให้สูงขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 25) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ส่วนคุ้มครองครูและสิทธิเด็กสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดไว้ดังนี้ ดำเนินการเพื่อให้มีการออกกฎระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการคุ้มครองข้าราชการครูให้ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ รวมทั้งได้รับความช่วยเหลือในการประสบภัยพิบัติต่างๆ

1) ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ข้าราชการครูเกี่ยวกับสิทธิหรือประโยชน์ที่ข้าราชการครูพึงได้รับรวมทั้งจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องออกเผยแพร่ และจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าว

2) ดำเนินการติดต่อประสานงานกับส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการให้ความคุ้มครองครู

3) ดำเนินการให้มีการออกกฎระเบียบและแนวปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการให้ความคุ้มครองครู

4) ดำเนินการติดตามและประเมินผลเพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษาและกรมเจ้าสังกัดของข้าราชการครูปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการให้ความคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา

5) ให้คำปรึกษาและประสานงานกับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อร่วมมือกันแก้ปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา

6) จัดสร้างสื่อเพื่อรณรงค์ให้สังคมเห็นความสำคัญและความร่วมมือในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา

7) ดำเนินการหามาตรการในการป้องกันมิให้ครูละเมิดสิทธิของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาด่างปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในการรายงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ใช้หลักการที่เกี่ยวข้อง คือ

1.3.1 ทฤษฎีจิตวิทยา

1) การให้คำปรึกษา (Counseling) เป็นหัวใจของการดูแลนักเรียนเพราะการให้คำปรึกษามิได้หมายถึงการให้คำปรึกษาเท่านั้น แต่เป็นการแก้ปัญหาในเชิงบวกเพื่อให้ผู้ มาปรึกษาได้รับสิ่งที่ดีมีคุณค่าสามารถแก้ปัญหาได้ ฉะนั้นในการให้คำปรึกษาจึงขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ ความรู้สึกนึกคิด และทัศนคติของผู้ให้คำปรึกษาจะมองเห็นคุณค่าในการเป็นมนุษย์ของผู้มาขอคำปรึกษามากน้อยเพียงใด ในการอ้างถึงทฤษฎีการให้คำปรึกษาครั้งนี้ จะกล่าวถึงความหมายของการให้คำปรึกษา คุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

กูด (Goode : 1973) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การให้คำปรึกษาไว้ว่า "เป็นการให้ความช่วยเหลือเป็นรายบุคคลในปัญหาด้านส่วนตัว การศึกษาและอาชีพ ซึ่งข้อเท็จจริงทั้งหมดที่จำเป็นได้ถูกนำมาศึกษา และวิเคราะห์พร้อมทั้งหาวิธีที่จะแก้ปัญหานั้น และด้วยความเหลือช่วยของผู้เชี่ยวชาญ แหล่งทรัพยากรของโรงเรียน และสังคม การสัมภาษณ์เป็นส่วนตัวจะทำให้ผู้รับการแนะแนวได้รับการสอนให้รู้จักการตัดสินใจด้วยตนเอง"

เรนน์ (Wrenn) กล่าวไว้ว่า "การให้คำปรึกษาเป็นสัมพันธภาพที่มีการเคลื่อนไหว (Dynamic) และมีจุดมุ่งหมาย (Purpose) ระหว่างบุคคลสองคนซึ่งกระบวนการที่ใช้กันนั้นก็แตกต่างกันไปแล้วแต่ความต้องการของผู้รับคำปรึกษารู้จักตนเองและสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง (Self Clarification and Self Determination)"

โชสตรอม (Shostrom) และแบรมเมอร์ (Brammer) ได้กล่าวไว้ว่า "การให้คำปรึกษาเป็นสัมพันธภาพที่มีจุดมุ่งหมายระหว่างบุคคลสองคน ซึ่งคนหนึ่งได้รับการฝึกฝนและทำการช่วยอีกคนหนึ่งให้เปลี่ยนแปลงตัวเอง หรือสิ่งแวดล้อมของเขา"

เคนดีลีสและฮอเวดร์เอช (Kendelesand Howard H.1974) ได้กล่าวไว้ว่า "งานของผู้ให้คำปรึกษาคือ การช่วยนักเรียนให้รู้จักตรวจสอบและวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง และรู้จักหาวิธีแก้ปัญหาที่จะเป็นไปได้รู้จักเลือกและลองแก้ปัญหาที่คิดว่าได้ผลดีที่สุด"

ไอวีย์ (Ivey : 1980) ได้ให้คำนิยามของการให้คำปรึกษาว่าเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือบุคคลปกติให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือสามารถปฏิบัติตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กุญชรี ค้าขาย (2542 : 37) ได้กล่าวว่ามีผู้ให้คำปรึกษาบางท่าน เช่น Gorton, Richard A . (1983) ได้ให้คำจำกัดความไว้อย่างชัดเจนว่า "การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการ

เรียนรู้สิ่งใหม่ที่เป็นอย่างง่ายๆ ธรรมดาของบุคคลต่อบุคคลในสภาพแวดล้อมแห่งสังคม ซึ่งผู้แนะนำอันมีอาชีพจะต้องเกี่ยวข้องกับทักษะทางจิตวิทยา และมีความรู้ทางด้านนี้ได้พยายามแสวงหาวิธีช่วยเหลือและผู้รับคำปรึกษา เพื่อให้ได้มีโอกาสเรียนรู้และเข้าใจวิธีการมองโลกอย่างชัดเจนขึ้น กำหนดเป้าหมายแห่งชีวิตได้ใกล้เคียงกับสภาพของความเป็นจริงที่น่าเป็นไปได้ ซึ่งจะช่วยให้คำปรึกษามีความสุขมากขึ้น และเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าในสังคม"

จากการที่มีผู้ให้ความหมายของการให้คำปรึกษาสรุปได้ว่า การให้คำปรึกษาคือการช่วยให้บุคคลได้รู้จักเลือกและสามารถตอบคำถามของตนเองได้ว่า เขาควรจะตัดสินใจได้อย่างไรในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และในกระบวนการให้คำปรึกษาเป็นวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่จะเอื้ออำนวยระหว่างคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ให้เกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะ และประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพโดยปลอดจากปัญหาต่างๆ การให้คำปรึกษามุ่งเน้นอบรมบ่มนิสัยและการพัฒนาจิตใจ และเสริมวิธีการต่างๆ ให้ผู้รับการปรึกษาสามารถมองเห็นคุณค่าหรือโทษของสิ่งที่ให้คำปรึกษาอยู่ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบและภูมิคุ้มกันภัย พร้อมทั้งแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้บุคคลรู้สึกว่าตนเองมีประโยชน์ มีคุณค่า เช่น อาจสร้างกิจกรรมให้บุคคลรับผิดชอบร่วมกันโดยการนำกิจกรรมต่างๆ มาใช้ เช่น การทำความสะอาด การประกวดเรียงความ การประกวดวาดภาพ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม หรือการจัดชุมนุม / ชมรมต่างๆ ตามความสนใจของผู้รับการปรึกษาและให้ผู้ที่ได้รับการปรึกษาได้ตัดสินใจ

2) คุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษา

จากการที่กล่าวมาแล้วว่า คุณลักษณะและบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เพราะการให้คำปรึกษาจะมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน ตัวบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนดความสำเร็จและความล้มเหลวของกระบวนการในการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา สิ่งที่ควรจะพิจารณาคือ คุณลักษณะถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาซึ่งมีผู้ศึกษาวิจัย และสรุปไว้มากมายทั้งในประเทศและต่างประเทศ พอนำมากล่าวเป็นสังเขปสำหรับบางท่าน ดังต่อไปนี้

กอร์คอนและ ริชาร์ด เอ. (Gorton and Riehard A. : 1983) ร่วมกันศึกษาวิจัยถึงแก่นแท้ของการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่มาประสิทธิภาพ พบว่า คุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่ปรากฏเห็นได้ชัดคือ

1. สามารถร่วมรับความรู้สึก (Empathy) การเข้าใจความรู้สึกที่แก้จริงของผู้มาขอคำปรึกษาคำว่า "Empathy" มาจากภาษาเยอรมัน einfiilding แปลว่า "feeling into" การที่สามารถเข้าใจความรู้สึกของผู้เข้ามาขอคำปรึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญถึงจะไม่ง่ายนักที่จะเข้าใจได้ถูกต้องครบถ้วน แต่การที่ผู้มาขอคำปรึกษารู้สึกว่า ผู้ให้คำปรึกษารู้สึกปลอดภัยกล้าที่จะพูดแสดงความคิดความรู้สึกมากขึ้น

2. มีความจริงแท้ (Genuineness) การแสดงความจริงใจเปิดเผย เป็นตัวของตัวเอง ไม่สวมหน้ากาก มีความเป็นมิตร และอบอุ่น แสดงการตอบสนองอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งจะช่วย

ให้ขบวนการในการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยามีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้มาขอคำปรึกษามีแนวโน้มจะเปิดเผยตนเองมากขึ้น

3. การยอมรับในทางบวก (Positive Regard) เป็นการแสดงทัศนคติต่อผู้มาขอคำปรึกษา โดยตระหนักว่าเขามีคุณค่า Rogere (1977) อธิบายว่า ผู้มาขอคำปรึกษาย่อมมีเสรีภาพที่จะเป็นตัวของตัวเองคือ มีการยอมรับในทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional Positive Regard) ซึ่งก็หมายถึงให้ผู้มาขอรับคำปรึกษา มีอิสระที่จะพูดจะบอกเกี่ยวกับตนเองอย่างเต็มที่ในระยะต่อมา ผู้ให้คำปรึกษาต้องแสดงการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไขในความสัมพันธ์กับผู้มาขอคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาที่สามารถสื่อให้ผู้มาขอคำปรึกษารับรู้ท่าที ที่ยอมรับเขา เขาจะรู้สึกมั่งคง ปลอดภัยในการที่จะเป็นตัวเอง ในการเปิดเผยความรู้สึกนึกคิด และการกระทำ ซึ่งจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่มีคุณค่า และจะเป็นประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือต่อไป

4. ความเป็นรูปธรรมและความเฉพาะเจาะจง (Concreteness and Specificity) ความเป็นรูปธรรมคือ การสื่อความหมายที่เด่นชัดตรงประเด็น เคนเดล (Kendeles,1974) อธิบายการสื่อความหมายและความรู้สึกออกมาได้ชัดเจนชี้เฉพาะ ดังต่อไปนี้

1) ผู้ให้คำปรึกษาตอบสนองได้ตรงกับความรู้สึกและประสบการณ์ของผู้มาขอคำปรึกษา

2) ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้มาขอคำปรึกษาเกิดความเข้าใจที่ถ่องแท้ขึ้น เมื่อความรู้สึกและประสบการณ์ของเขาถูกระบุออกมาอย่างชัดเจน

3) ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้มาขอคำปรึกษาเพ่งจุดสนใจไปที่เฉพาะประเด็นปัญหาและความขัดแย้งด้านอารมณ์

เบรมเมอร์ (Brammer) อ้างใน ภาควิชาการศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร , 2546 ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาว่า

1. มีความรู้เกี่ยวกับตนเอง และค่านิยมของตน (Self Awareness and Values) รู้ว่าตนเป็นอย่างไรและอะไรมีความสำคัญกับตนเอง

2. มีความตระหนักในความรู้สึกของตน (Self Feeling) โดยเฉพาะในขณะทำการให้คำปรึกษา เช่น อึดอัดในบุคลิกของผู้มาขอคำปรึกษา รู้สึกถึงคุณค่าของตนเองที่สามารถทำประโยชน์ต่อสังคม

3. มีความเป็นแบบอย่าง (Model) ที่ดี มีบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมมีการดำเนินชีวิตที่น่าศรัทธาและเอื้อประโยชน์ต่อสังคม

4. มีจรรยาบรรณ (Ethics) รักษาข้อมูลของผู้มาขอคำปรึกษา ไม่นำไปเปิดเผย

5. มีความรับผิดชอบ (Responsibility) ให้เวลาในการให้ความช่วยเหลือ และรู้ขอบเขตหน้าที่ของตน เช่น สภาวะของผู้มาขอรับคำปรึกษาที่ต้องส่งนักจิตวิทยาคลินิกหรือจิตแพทย์ให้คำปรึกษา ต้องดำเนินการช่วยประสานงาน

6. มีความเป็นนักวิชาการและนักวิจัย (Scholar and Researcher) ต้องศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรม โดยแนวทาง ทางวิทยาศาสตร์ รู้จักตั้งสมมติฐานเก็บข้อมูล จัดความถูกต้องของข้อมูลต้องเป็นผู้ที่ช่วยให้เกิดความเจริญงอกงาม (Growth) ในตัวผู้มาขอคำปรึกษาความเจริญงอกงาม (Growth) คือการเปลี่ยนแปลงในจิตใจ ในแง่การยกระดับ การมองโลก และชีวิตในลึกซึ้งและสูงขึ้น

คอเรย์ (1984 อ้างถึงในศูนย์พัฒนาสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, 2542 : 92) ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษา พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีเอกลักษณ์ จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักตนเองว่าเป็นใครมีความสามารถทำอะไร ต้องการอะไรจากชีวิต รู้ว่าสิ่งที่จำเป็นคืออะไร ถึงแม้ตนเองจะรู้ชัดเจนว่าอะไรเป็นความจำเป็นก่อนหรือหลัง ก็คงจะต้องตรวจสอบค่านิยมและจุดมุ่งหมายอีกครั้งตลอดทุกระยะจะต้องไม่เป็นเพียงภาพสะท้อนของสิ่งที่บุคคลอื่นคาดว่าต้องการให้เขาเป็นแต่ต้องเป็นผู้ที่ดำรงอยู่ได้ด้วยมาตรฐานของตน

2. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเคารพตนเองและพึงพอใจตนเอง เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นให้ความรักต่อผู้อื่นด้วยความรู้สึกที่มีคุณค่า และด้วยพลังของตนเอง ในขณะเดียวกันก็ต้องเป็นที่ต้องการและยอมรับของผู้อื่นอีกทั้งไม่แยกตนเองออกมาอย่างโดดเดี่ยวจากผู้อื่นเหมือนกับว่าเป็นการใช้พลังต่อต้านทางที่ไม่ถูก ตัวอย่างเช่น เห็นบุคคลในกลุ่มไม่สนใจตนเองก็ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่เพิกเฉยในกลุ่ม

3. ผู้ให้คำปรึกษาต้องสามารถตระหนักและยอมรับพลังของตนเอง อีกทั้งยอมรับในพลังของผู้อื่น และให้เขามีโอกาสรู้สึกถึงความมั่นคงในพลังของเขา ผู้ให้คำปรึกษาต้องเป็นแบบอย่างในการใช้พลังของตนเองแก่ผู้มาขอคำปรึกษา แต่ต้องไม่ใช้พลังนั้นในทางที่ผิด

4. ผู้ให้คำปรึกษาต้องเปิดใจกว้างต่อการเปลี่ยนแปลง แทนที่จะตั้งมั่นกับสิ่งที่มีอยู่และต้องแสดงให้เห็นว่าตนเองมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ต้องแสดงความตั้งใจกล้าที่จะละความมั่นคงที่มีอยู่แล้วถ้าไม่พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

5. ผู้ให้คำปรึกษาต้องขยายขอบข่ายการรู้จักตนเองและผู้อื่น ต้องตระหนักว่าถ้าหากจำกัดความรู้สึกตนเองและผู้อื่นก็เท่ากับจำกัดอิสรภาพ จะต้องไม่ทุ่มเทพลังเพื่อต้องการพฤติกรรมที่ปกป้องตนเองซึ่งจะไปขัดขวางประสบการณ์ที่จะเผชิญ แต่จะต้องมุ่งไปยังภาวะที่นำไปสู่ความเป็นจริง

6. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องตั้งใจและสามารถทนต่อความไม่ชัดเจนหรือสับสน คนเราส่วนมากมีความสามารถต่ำที่จะเผชิญกับความไม่ชัดเจน เนื่องจากความเจริญงอกงามต้องขึ้นอยู่กับการละเลยจากความคุ้นเคยและกล้าเผชิญกับสิ่งที่แปลก ผู้ที่เชื่อในพัฒนาการของตัวบุคคลจะเต็มใจที่จะยอมรับความไม่ชัดเจนหรือความสับสนในชีวิตของตน เมื่อเขาสร้างความเข้มแข็งในการเข้าใจตนเอง (Ego) เขาก็จะพัฒนาความเชื่อมั่นไว้ใจในตนเอง (Self – Trust) นั่น

คือความเชื่อในขบวนการหยั่งรู้ (Intuitve) และขบวนการตัดสิน นอกจากนี้เขาจะตระหนักว่าเขาเป็นคนที่น่าเชื่อถือ

7. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องพัฒนารูปแบบการให้คำปรึกษาของตนเองเป็นการแสดงออกซึ่งปรัชญาชีวิตของตนเอง และความเจริญงอกงามของประสบการณ์ชีวิตของตน แม้ว่าเขาจะมีแนวความคิด และเทคนิคการให้คำปรึกษาของคนอื่นมาก่อน แต่เขามิได้เลียนแบบผู้อื่นอย่างเครื่องจักรกล

8. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีความรู้สึกกระฉับกระเฉง (Active) และทางเลือกของเขาจะต้องมีชีวิตชีวา (Actity) จะต้องเป็นผู้ที่มีความเชื่อว่าการดำรงชีวิตอยู่มิใช่แค่สิ่งที่เป็นอยู่เท่านั้น (อยู่ไปวันหนึ่งๆ) จะต้องไม่ปล่อยให้ความเฉื่อยชาครอบงำตัวเขา แต่จะต้องมีชีวิตที่กระตือรือร้น

9. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเป็นผู้ที่น่าเชื่อถือได้ (Authentic) จริงใจ (Sincere) และซื่อสัตย์ (Honest) จะต้องไม่เสแสร้ง แต่ต้องพยายามเป็นตัวของเขาที่แท้จริง จะต้องตั้งใจที่จะเปิดเผยความเป็นตัวของตัวเองแก่ผู้อื่น จะต้องไม่อำพรางตนเองหรือปกป้องตนเอง ไม่แสดงบทบาทที่มีคุณค่า ไม่หน้าไหว้หลังหลอก

10. ผู้ให้คำปรึกษาต้องมีอารมณ์ขัน ต้องเป็นผู้ที่สามารถจัดเหตุการณ์ในชีวิตให้อยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสม ต้องไม่ลืมที่จะหัวเราะโดยเฉพาะในสิ่งที่เป็นปมด้อยของตนเอง อารมณ์ขันของเขาจะทำให้เขาทำปัญหาหรือความไม่สมบูรณ์อยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสม

11. ผู้ให้คำปรึกษาเมื่อทำความผิด ก็สามารถยอมรับในความผิดนั้น แม้ว่าเขาไม่ควรทำความผิดพลาด แต่เมื่อมันเกิดขึ้น เขาก็จะได้เรียนรู้จากสิ่งที่ผิดพลาด ไม่มองข้ามความผิดพลาดแต่ก็ไม่ควรจมอยู่กับสิ่งที่ผิดพลาด

12. ผู้ให้คำปรึกษาต้องเป็นคนที่อยู่ในโลกปัจจุบัน ไม่เป็นคนที่จมอยู่ในอดีต หรือฝันแต่อนาคต ต้องเป็นคนที่มีประสบการณ์ที่เป็นปัจจุบัน และสามารถอยู่กับผู้อื่นที่เป็นปัจจุบัน สามารถที่จะร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้อื่น

13. ผู้ให้คำปรึกษาต้องเป็นผู้ที่ชื่นชมหรือยอมรับอิทธิพลของวัฒนธรรม และยอมรับว่าวัฒนธรรมมาอิทธิพลต่อตัวเขา อีกทั้งยอมรับค่านิยมของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างออกไป ต้องเป็นผู้ที่ไวต่อความแตกต่างของชนชั้น เชื้อชาติและเพศ

14. ผู้ให้คำปรึกษา ต้องเป็นผู้ปรับตัวเองได้ไหม่ สามารถสร้างลักษณะใหม่ของตัวเองสร้างสัมพันธภาพที่มีความสำคัญในชีวิต ต้องสามารถตัดสินใจได้ว่าตนเองอยากเปลี่ยนเป็นอย่างไรและทำตัวเองให้เป็นไปในแนวทางที่ต้องการจะเปลี่ยน

15. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องสามารถสร้างทางเลือกในการกำหนดชีวิต ต้องเป็นผู้ที่ตระหนักในการตัดสินใจที่อาจทำอย่างไม่รอบคอบที่มีต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อโลก จะต้องไม่ยึดติดอย่างแน่วแน่กับการตัดสินใจที่ทำไปแล้ว ต้องพร้อมที่จะทบทวนถ้าจำเป็น ต้องเป็นผู้ที่ประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง

16. ผู้ให้คำปรึกษาต้องสนใจในเรื่องของผู้อื่นอย่างจริงใจ และจะต้องเป็นผู้ที่เคารพต่อผู้อื่น เอาใจใส่ เชื่อมั่นและเห็นคุณค่าของผู้อื่น หรืออีกนัยหนึ่งเป็นผู้มีความเชื่อในการที่จะเผชิญกับผู้ที่มีความสำคัญต่อชีวิตของเขาและเป็นคนที่เปิดใจที่จะรับความเจริญงอกงาม

17. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมุ่งมั่นในงานของตนและหาความพยายามของความมุ่งมั่นนั้นรวมถึงมองเห็นรางวัลที่ตนจะได้รับจากงาน เกิดความพึงพอใจที่จะได้รับจากรางวัลนั้น และก็จะต้องไม่เป็นทาสของงาน ต้องมีความสนใจต่อสิ่งอื่นๆ ที่จะทำให้ชีวิตมีความสมบูรณ์

คุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่ คอเรย์ (Corey : 1984) อ้างใน ทองแดง มาดิษฐ์, 2547 : 31 กล่าวมานี้เป็นอุดมคติ เป็นความจริงได้ไม่ง่ายนัก จะมีใครที่สามารถเป็นเช่นนี้ได้ อย่างไรก็ตามผู้ที่จะทำตามหน้าที่ให้คำปรึกษาไม่ควรมองลักษณะเหล่านี้ต้องสมบูรณ์ทั้งหมดหรือเป็นไปไม่เลย ควรจะมองให้เป็นขบวนการต่อเนื่อง ลักษณะบางลักษณะของเราอย่างเช่นบางอย่างอาจมีน้อยหรือไม่มีเลย ซึ่งเราต้องพยายามฝึกฝนและปรับปรุง โดย คอเรย์ เน้นคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาก็เพื่อผู้ที่จะทำหน้าที่ให้คำปรึกษาจะได้สำรวจ และพัฒนาตนเองเพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพ เพื่อช่วยให้ขบวนการที่จะให้ความช่วยเหลือบุคคลมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความเพียร
2. เป็นที่น่าไว้วางใจ
3. รักษาความลับได้
4. มีความเข้าใจตนเองและบุคคลอื่น
5. มีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น
6. ปรับตัวและพัฒนาตนเองได้ดี
7. ให้เกียรติบุคคลอื่นไม่ว่ามีคุณค่าและคิดว่าบุคคลอื่นสามารถพึ่งตนเองได้
8. มีความเป็นตัวของตัวเอง
9. ศรัทธาในตัวเอง
10. ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น
11. ทนต่อความขัดแย้งต่างๆได้
12. เป็นคนมีชีวิตชีวา
13. มีความมุ่งมั่นในการทำกิจกรรมต่างๆ
14. มีความจริงใจ
15. มีความสนใจเหตุการณ์ต่างๆ รอบตัว
16. มีความสามารถที่คิดอย่างมีเหตุผลและมีระเบียบ
17. มีความรับผิดชอบ
18. มีเมตตา
19. มีความสุขุม และมีความมั่นคงทางจิตใจ

20. ตระหนักในค่านิยมของตนเองและเข้าใจค่านิยมของบุคคลอื่น

สรุปคุณลักษณะที่มีประสิทธิภาพของผู้ให้คำปรึกษาควรจะประกอบด้วย

1. ลักษณะความเป็นคนกับความเป็นผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ความเป็นธรรมชาติ คนมีความรู้สึก รู้ร้อน รู้หนาว ผิดพลาดได้ เพื่อให้มีประสิทธิภาพควรที่จะมีความรู้ในเชิงวิชาชีพ เข้าใจจิตวิทยา พฤติกรรมมนุษย์ ศึกษาหาความรู้เทคนิคและวิธีการให้เชี่ยวชาญ การเป็นผู้เชี่ยวชาญสามารถสร้างความมั่นใจและความหวังเกิดขึ้น กับผู้ที่จะมาขอคำปรึกษา อีกทั้งยังสามารถช่วยเหลือปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การยอมรับและความเอาใจใส่ ผู้ให้คำปรึกษาต้องมีความเชื่อมั่นว่าทุกคน มีความเป็นคนเหมือนกัน ผู้มาขอคำปรึกษาไม่ได้หมายความว่าจะต้อยกว่าเรา ผู้ให้คำปรึกษาต้องยอมรับผู้มาขอคำปรึกษาให้ได้เหมือนยอมรับตนเอง

สังคมตะวันตก ตะวันออกเหมือนกัน คือ กลัวคนอื่นจะปฏิบัติต่อตัวเองว่าตัวเองต้อยกว่าเวลามีปัญหาที่เขามาหาผู้ให้คำปรึกษา เขาจะมาด้วยความระมัดระวัง คอยสังเกตดูว่าผู้ให้คำปรึกษายอมรับเขาไหม ถ้ารู้สึกไม่แน่ใจ เขาจะไม่ให้ข้อมูลที่แท้จริง มีบ่อยครั้งที่ขบวนการให้คำปรึกษาไม่ประสบผลสำเร็จเพราะไม่ได้ข้อมูลที่แท้จริง

3. การเข้าใจและร่วมรับอารมณ์ การร่วมรับอารมณ์ ต้องเห็นอกเห็นใจ เข้าใจความรู้สึกเวลารับข้อมูลอย่างเข้าใจเป็น Subjective (ร่วมรับอารมณ์) เวลาตีความออกมาต้องเป็น Objective (มีข้อมูล) มีเหตุผล การมีอารมณ์ร่วมมาก ก็ไม่ดี จะทำให้เรามีลักษณะลำเอียงไม่เป็นกลาง Rogers เน้นว่าผู้ให้คำปรึกษาต้องรับรู้ความรู้สึกของผู้มาขอคำปรึกษาซึ่งเป็นความจริงของตัวเขา ตัวอย่าง โซเฟอร์ขับรถอยู่เห็นเงาตระคุ่มๆ คิดว่าเป็นก้อนหิน จึงหักหลบ คนที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา ต้องรู้สึกให้ได้ก่อนว่าความรู้สึกของโซเฟอร์เป็นอย่างไรเสียก่อนแล้วค่อยดูว่า ความเป็นจริงคืออะไร หรือตัวอย่างเด็กบางคนเกิดผิดหวังคิดอยากฆ่าตัวตาย เราได้ยินแล้วคิดว่า เด็กไม่ฉลาดเลยที่คิดอยากฆ่าตัวตาย ในลักษณะนี้เราจะตัดสินใจว่าเด็กไม่ฉลาดนั้นตัดสินไม่ได้ ต้องใช้ Subjective อารมณ์ร่วมเสียก่อน แล้วจึงหาข้อมูล

4. แสดงออกถึงความอบอุ่นและมีความเป็นเพื่อนมนุษย์ เป็นการแสดงออกถึงความตั้งใจจริง ที่จะให้ความช่วยเหลือ สื่อให้ผู้มาขอผู้ให้คำปรึกษาทราบถึงความใส่ใจทางกาย ระดับเสียงน้ำเสียง และการสัมผัส ผู้ให้คำปรึกษาควรให้ความช่วยเหลือผู้มาขอคำปรึกษาบนพื้นฐานของความรู้สึกในเพื่อนมนุษย์ มีจิตใจพร้อมให้การช่วยเหลือผู้มีความทุกข์ กังวล ต้องการความช่วยเหลือที่จะแก้ไขหรือพัฒนาตนเอง

5. ความจริงใจ และสื่อให้รับรู้ได้ เป็นการกระทำที่ผู้ให้คำปรึกษาไม่เสแสร้ง ไม่สวมหน้ากาก มีความเป็นตัวของตัวเอง เปิดเผย ผู้ให้คำปรึกษาต้องมีเทคนิคและทักษะในการสื่อ ถ้าไม่สามารถสื่อได้ ขบวนการให้คำปรึกษาก็ไม่มีผล ตัวอย่าง สิ่งที่สื่อได้ เวลาเราหา

166741 ป
วิจัย
ขาย

พระถึงท่านยังไม่เทศน์ เราสัมผัสความเมตตาได้ เราจะขยับตัวเข้าไปใกล้ขึ้น ในขณะเดียวกัน ถ้าเราเข้าไปในเรือนจำเจอนักโทษเดินไปเดินมา เราจะผงะถอย ทั้งๆ ที่นักโทษนั้นก็ไม่สามารถออกมาจากที่คุมขัง มาทำอะไรเราได้ การนั่งและระยะของผู้ให้คำปรึกษาก็สามารถสื่อได้ การมองตา ประสานตาเป็นสื่อที่ดีที่แสดงออกถึงความจริงใจ ใส่ใจ

6. มีความเป็นธรรมชาติ สามารถแสดงความรู้สึกและความคิดต่างๆ ของตนเองออกมาอย่างเปิดเผยและเป็นธรรมชาติ การแสดงความเปิดเผยและเป็นธรรมชาติของผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้มาขอคำปรึกษา เกิดความรู้สึกใกล้ชิดขึ้น นำไปสู่ความไว้วางใจ ขบวนการให้คำปรึกษาก็จะมีประสิทธิภาพดีขึ้น ผู้ให้คำปรึกษาที่ไม่เป็นธรรมชาติจะพยายามแสดงตามบทบาทที่ตนเองคิดว่าผู้ให้คำปรึกษาควรจะแสดงออกอย่างนั้น อย่างนี้ คนที่ไม่เป็นธรรมชาติทำอะไรก็กลัวว่าจะถูกไหมจะดีไหมตลอดเวลา

7. มีความไวต่อการรับรู้ ผู้ให้คำปรึกษาควรไวต่อการรับรู้ ความรู้สึกนึกคิดของผู้มาขอคำปรึกษาและสิ่งที่เกิดขึ้นในขบวนการให้คำปรึกษา เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการกับปัญหาของผู้มาขอคำปรึกษา อย่างไรก็ตามมีข้อควรพิจารณาสำหรับผู้ให้คำปรึกษาในเรื่องไวต่อการรับรู้กับความรู้สึกไว คนเราถ้าไวต่อการรับรู้ ก็จะดีในแง่ที่เรารับข้อมูลได้ง่าย แต่ถ้าความรู้สึกไว จะไม่ค่อยดี เพราะบางครั้งไม่มีข้อมูล ก็จะตีความหมายแล้ว ทำให้เกิดความรู้สึกต่างๆ ได้ง่าย เช่น โกรธ เจ็บปวด

8. ไว้วางใจได้ การสร้างความไว้วางใจไม่ใช่สิ่งที่ทำขึ้นมาง่ายๆ ผู้ให้คำปรึกษาที่น่าไว้วางใจจะต้องเป็นคนซื่อตรง เชื่อถือได้ ฟังได้ และช่วยให้ผู้มาขอคำปรึกษาสามารถระบายสิ่งต่างๆ ที่อยู่ภายในออกมาได้ เมื่อผู้มาขอคำปรึกษาเกิดความไว้วางใจ ก็จะสามารถเปิดเผยความลับส่วนตัวของเขาได้ ซึ่งจะทำให้การช่วยเหลือได้ผลยิ่งขึ้น

9. มีความเป็นอิสระ ผู้ให้คำปรึกษาควรให้อิสระกับผู้มาขอคำปรึกษา เพื่อที่จะตัดสินใจกับแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ใช่มีสูตรสำเร็จรูปให้เขา

10. มีความยืดหยุ่น ในการให้คำปรึกษาบางกรณี อาจต้องใช้เวลานานมากกว่ากรณีอื่นๆผู้ให้คำปรึกษาจะต้องใช้วิจารณญาณตัดสินภาวะของปัญหากับระยะเวลา

3.1.2 จิตวิทยาวัยรุ่น

วัยรุ่น คือ บุคคลที่มีอายุระหว่าง 15 - 18 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา วัยนี้จะมีการรวมกลุ่ม เลียนแบบเพื่อนฝูงและคนสำคัญในชีวิตและให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนมากกว่าวัยอื่นๆ

ในกลุ่มอายุดังกล่าว เป็นวัยที่มีการรวมกลุ่มกันมากที่สุด เป็นวัยที่มีการเลียนแบบเพื่อนฝูงและให้ความสำคัญกลับกลุ่มเพื่อนมากกว่าวัยอื่นๆ วัยนี้เป็นวัยที่พลังหรือแรงขับ (Driver) ต่างๆมีความรุนแรงมาก อันมีผลจากฮอร์โมนเพศที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น เพื่อ

ปรับตัวเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถเจริญพันธุ์ได้ต่อไป จิตใจของวัยรุ่นมีโอกาสที่จะเกิดความว้าวุ่นได้มาก เนื่องจากเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ จะเป็นเด็กก็ไม่ใช่ เป็นผู้ใหญ่ก็ไม่เชิง พัฒนาการทางจิตใจของวัยรุ่น มีภารกิจที่จะต้องแสวงหาเอกลักษณ์ (Identity) ของตน นั่นคือจะต้องมีจุดยืนของตนเอง ต้องกำหนดค่านิยม ทิศทางในอนาคตตลอดจนอุปนิสัย เพื่อสร้างเป็นบุคลิกภาพของตนเองที่ถาวรต่อไป ความล้มเหลวของการพัฒนาการในวัยนี้ จะทำให้เกิดความสับสนในบทบาทของตน (Role Confusion) วัยรุ่นโดยทั่วไปอาจมีพื้นฐานของความต้องการทางจิตใจที่คล้ายคลึงกันของวัยรุ่นแต่ละคน และแต่ละกลุ่มก็มีความแตกต่างกันในด้านพฤติกรรมและพัฒนาการของจิตใจ

จากลักษณะเด่นของนักเรียนวันรุ่นดังที่กล่าวข้างต้น พบว่า พวกเขาจะมีบุคลิกภาพที่โดดเด่น ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในวัยนี้

ในหัวข้อนี้ผู้รายงานจะกล่าวถึง พัฒนาการของวัยรุ่นในเชิงวิเคราะห์และการให้คำปรึกษาเชิงวิทยา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. พัฒนาการของวัยรุ่นในเชิงจิตวิเคราะห์

ซิกมันด์ ฟรอยด์ ได้กล่าวถึงพัฒนาการของมนุษย์เอาไว้ 5 ขั้น คือ ขั้น Oral Stage ขั้น Anal Stage ขั้น Phallic Stage ขั้น Latency Stage และ ขั้น Genitel Stage และในขั้นที่ 5 นี่ มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น คือ (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์, 2541 : 152)

1. Oral Stage ทักษะการใช้ปาก
2. Anal Stage ทักษะการใช้ทวารหนัก
3. Phallic Stage ทักษะการใช้อวัยวะเพศ
4. Latency Stage ทักษะการใช้ศักยภาพ
5. Genitel Stage ทักษะการใช้ความคิด

ฟรอยด์ เชื่อว่า พัฒนาการทางบุคลิกภาพส่วนใหญ่มีอิทธิพลมาจากในช่วง 5 ปีแรกของชีวิต สำหรับการพัฒนาการในช่วงหลังจากนั้น ฟรอยด์ถือว่าเป็นส่วนเสริมแต่งให้บุคคลก้าวไปสู่ความสมบูรณ์แห่งชีวิตมากขึ้น พัฒนาการในระยะ Genitel นี้ เริ่มตั้งแต่วัยรุ่นจนถึงวัยผู้ใหญ่ เมื่อบุคคลเข้าสู่วัยรุ่น ความรู้สึกนึกคิด โดยเฉพาะในเรื่องเพศคจะเปลี่ยนไปจากเดิม เด็กชายต้องการเลียนแบบพ่อ ในขณะที่เด็กหญิงอยากจะเลียนแบบแม่ ค่านิยมทางสังคมต่างๆ จะไหลเข้าสู่จิตใจเด็ก พึงพอใจและความสุขต่างๆ เป็นแรงขับมาจากวุฒิภาวะทางเพศ วัยรุ่นจะเริ่มมีความสนใจเพศตรงข้าม มีแรงจูงใจที่จะรักผู้อื่น ความเห็นแก่ตัวจะลดน้อยลง สามารถช่วยตนเองได้มากขึ้น และในเวลาเดียวกันก็ต้องการอิสระจากพ่อแม่มาขึ้นด้วย หากการอบรมเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมต่างๆ เป็นไปด้วยความราบรื่น มีความเข้าใจซึ่งกันและกันเป็นอันดี วัยรุ่นจะเติบโดขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีอนาคตแจ่มใสต่อไปในภายหน้า

แนวคิดของฟรอยด์เกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์ในช่วงวัยรุ่น วิเคราะห์ได้ว่าพวกเขาจะเป็นวัยรุ่นที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีได้ พวกเขาควรได้รับการอบรมดูแลที่ดี ในส่วนของโรงเรียนก็ควรสร้างความอบอุ่นและไว้วางใจ เป็นที่พึ่งพาปรึกษาได้และต้องใช้จิตวิทยาที่ถูกต้องและเหมาะสม

2. การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา

การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา อธิบาย 2 ประเด็นคือ ความหมายของการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา และบทบาทของครูในฐานะครูที่ปรึกษาเชิงจิตวิทยาเพื่อนำไปใช้ในการให้คำปรึกษากับเด็กที่มีปัญหาโดยมีรายละเอียดดังนี้

ความหมาย ของการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา

การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาและจิตบำบัดมีความแตกต่างกันในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะเป็นการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาเพราะนักเรียนเป็นบุคคลปกติและครูที่ให้การปรึกษาสามารถรับฟังและคุยกับนักเรียนที่มาปรึกษาหรือเข้าไปช่วยแก้ปัญหานักเรียนด้วยท่าทีที่เหมาะสมและถูกต้อง

การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือนักเรียนไม่ว่าจะเป็นปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มที่มีปัญหาหรือความขัดแย้งให้สามารถผ่านพ้นภาวะนั้นไปได้โดยผ่านความสัมพันธ์ระหว่างนักการปรึกษาและผู้เรียนที่มารับการปรึกษา ปกติแล้วบริการนี้จะทำในห้องปรึกษาและถือว่าเป็นความลับเฉพาะผู้บริการกับผู้เรียนเท่านั้น ผู้เรียนที่มารับการปรึกษาอาจมาเองโดยสมัครใจหรือถูกส่งตัวมาก็ได้ ปัญหาที่นำผู้เรียนมาพบนักการปรึกษาส่วนใหญ่มักมาจากการเกิดการขัดแย้งซึ่งทำให้ผู้เรียนสับสน ลังเล และยังไม่สามารถตัดสินใจได้ ข้อตกลงเบื้องต้นของบริการนี้มีอยู่ว่าผู้เรียนที่มาขอรับบริการมีข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เกี่ยวกับปัญหาและเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว ผู้เรียนต้องการเพียงจัดระบบข้อมูลใหม่เพื่อการตีความและทำความเข้าใจอันจะทำให้สามารถคิดแก้ปัญหาหรือตัดสินใจได้ หน้าที่ของครูนักการปรึกษาคือ ช่วยให้ผู้เรียนดังนี้

1. พัฒนาความเข้าใจปัญหาภายในตนและปัญหาระหว่างบุคคล
2. กำหนดเป้าหมายที่ดีที่ต้องการในการแก้ปัญหา
3. ตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหา
4. วางแผนการกระทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ
5. ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชุมชนเพื่อการปรับตัวและการพัฒนาตน

ซึ่งทั้งหมดนี้จะเห็นว่าการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเน้นไปที่ การให้ผู้เรียนจัดระบบข้อมูลและทบทวนแบบของพฤติกรรมเพื่อจะนำไปใช้ในการแก้ปัญหาเท่านั้น ไม่ได้ลึกซึ้งไปถึงการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ ผลที่ได้จากการบริการจึงเป็นเพียงการตัดสินใจกระทำหรือเลือกทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

บทบาทของครูในฐานะครูที่ปรึกษาเชิงจิตวิทยา

กรมวิชาการ (2548 : 18 - 22) ได้กล่าวถึงครูในที่นี้ หมายถึง ครูประจำชั้นและครูผู้สอนในรายวิชาต่างๆ ซึ่งนอกจากจะทำงานตามบทบาทหลักของตนแล้ว อีกบทบาทหนึ่งที่ครูจะทำได้ในการช่วยเหลือผู้เรียนเบื้องต้นคือการให้บริการแนะแนว โดยเฉพาะการปรึกษาเมื่อผู้เรียนมีความทุกข์และต้องการความช่วยเหลือ ความที่ควรจะเป็นแล้วการปรึกษาเชิงจิตวิทยานั้น ควรเป็นงานของครูแนะแนวที่ได้ผ่านการเรียนรู้และการฝึกอบรมเรื่องนี้มาโดยตรง แต่โดยสภาพของโรงเรียนในปัจจุบันครูแนะแนวมีน้อยไม่สามารถดูแลนักเรียนได้ทั้งโรงเรียน ดังนั้นครูจึงต้องเข้ามาช่วยตรงจุดนี้

ตามความเห็นโดยทั่วไปครูนั้นสามารถรับบทบาทเป็นนักการปรึกษาได้เหมาะสม ทั้งนี้ด้วยเหตุผล 2 ประการ ประการแรก ครูส่วนใหญ่ใกล้ชิดกับผู้เรียน และมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้เรียนอยู่แล้ว ซึ่งนักว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และประการที่สอง ตามหน้าที่ของครู ครูต้องให้ข่าวสาร แนะนำ กระตุ้น และให้การปรึกษาด้านต่างๆ แก่ผู้เรียนในความรับผิดชอบของตนอย่างสม่ำเสมอซึ่งก็เท่ากับว่าครูได้เป็นผู้ให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแล้ว

3.1.3 หลักการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพของเอ็ดเวิดเดมิ่ง

ในการปฏิบัติงานแนะแนว ซึ่งมีภารกิจหลากหลายและผู้ปฏิบัติงานทุกกลุ่มทุกฝ่ายการวางแผนแนวปฏิบัติให้เป็นระบบและเป็นที่เข้าใจของผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสะดวกในเชิงบริหารจัดการ ดังนั้นผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานต้องร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติให้เป็นขั้นตอน มีระบบ

แนวปฏิบัติการดำเนินงานแนะแนว โดยใช้วงจรของเดมิ่ง (PDCA)

การบริหารจัดการแนะแนวให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น จำเป็นต้องมีการวางแผนเป็นขั้นตอนและกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคนทุกฝ่าย เพื่อป้องกัน ดูแล ช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร โดยเริ่มจากการวางแผน (P) ปฏิบัติตามแผน (D) กำกับติดตามประเมินผล และรายงาน (C) และปรับปรุงและพัฒนา (A) แผนภูมิในภาพ 3

แผนภูมิการทำงานเชิงระบบ

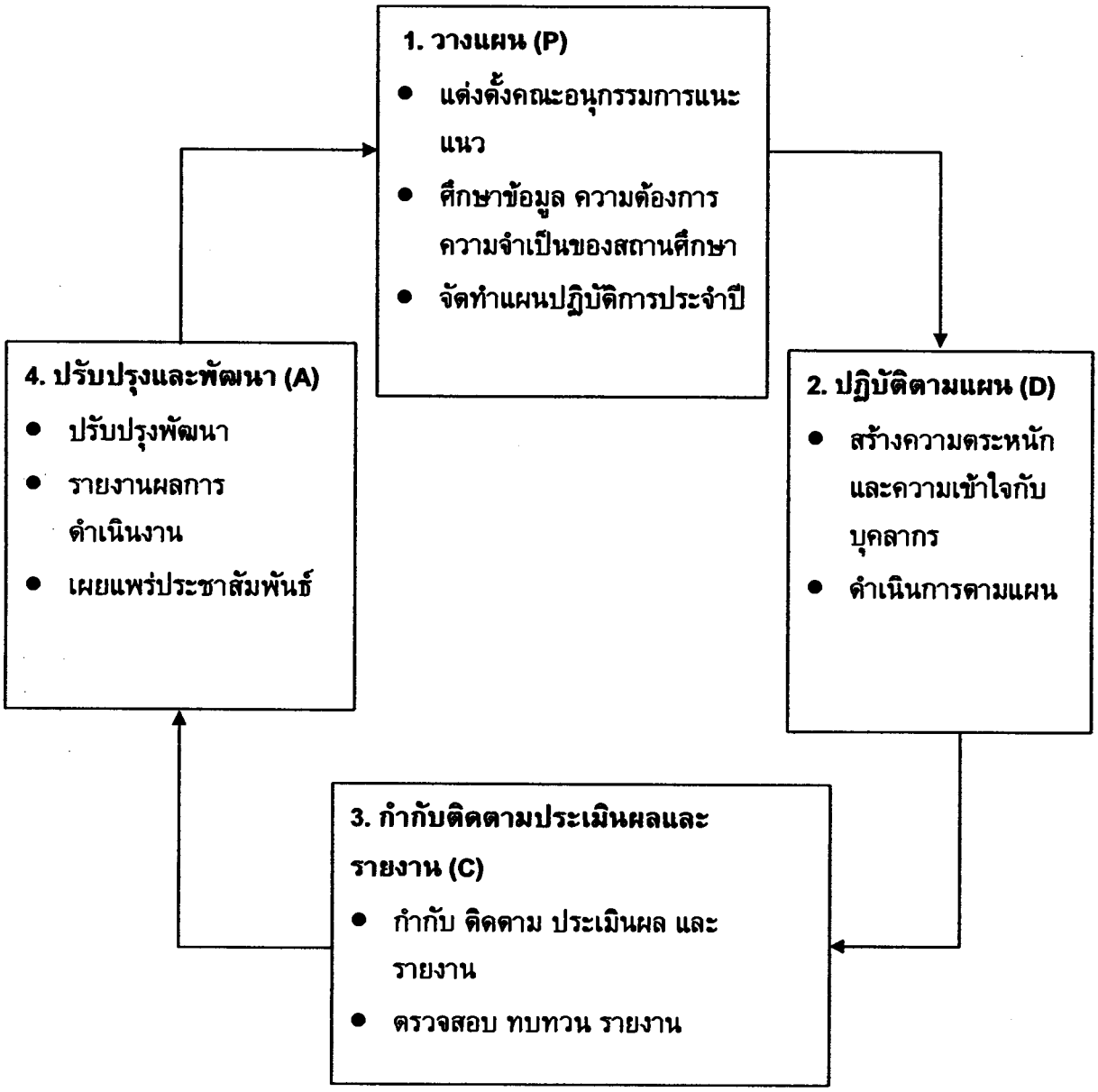

ภาพ 3 แผนภูมิการทำงานเชิงระบบ
ที่มา : สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546 : 18

1.4 สาระระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมแก้วิกฤติสังคม

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

การดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมพัฒนานักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อ

จากข้อกำหนดของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นจะเห็นได้ว่าข้อกำหนดต่างๆนั้น กำหนดไว้ชัดเจนว่าการดำเนินการแก้ไขปัญหาสารเสพติดสถานศึกษามีแนวทางในการดำเนินงานซึ่งสามารถกำหนดไว้อย่างเป็นระบบ ที่จำเป็นต้องนำไปดำเนินงานตามแผนภูมิแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติด ดังแผนภูมิในภาพ 4

แนวทางดำเนินงานแก้ไขปัญหาสารเสพติด

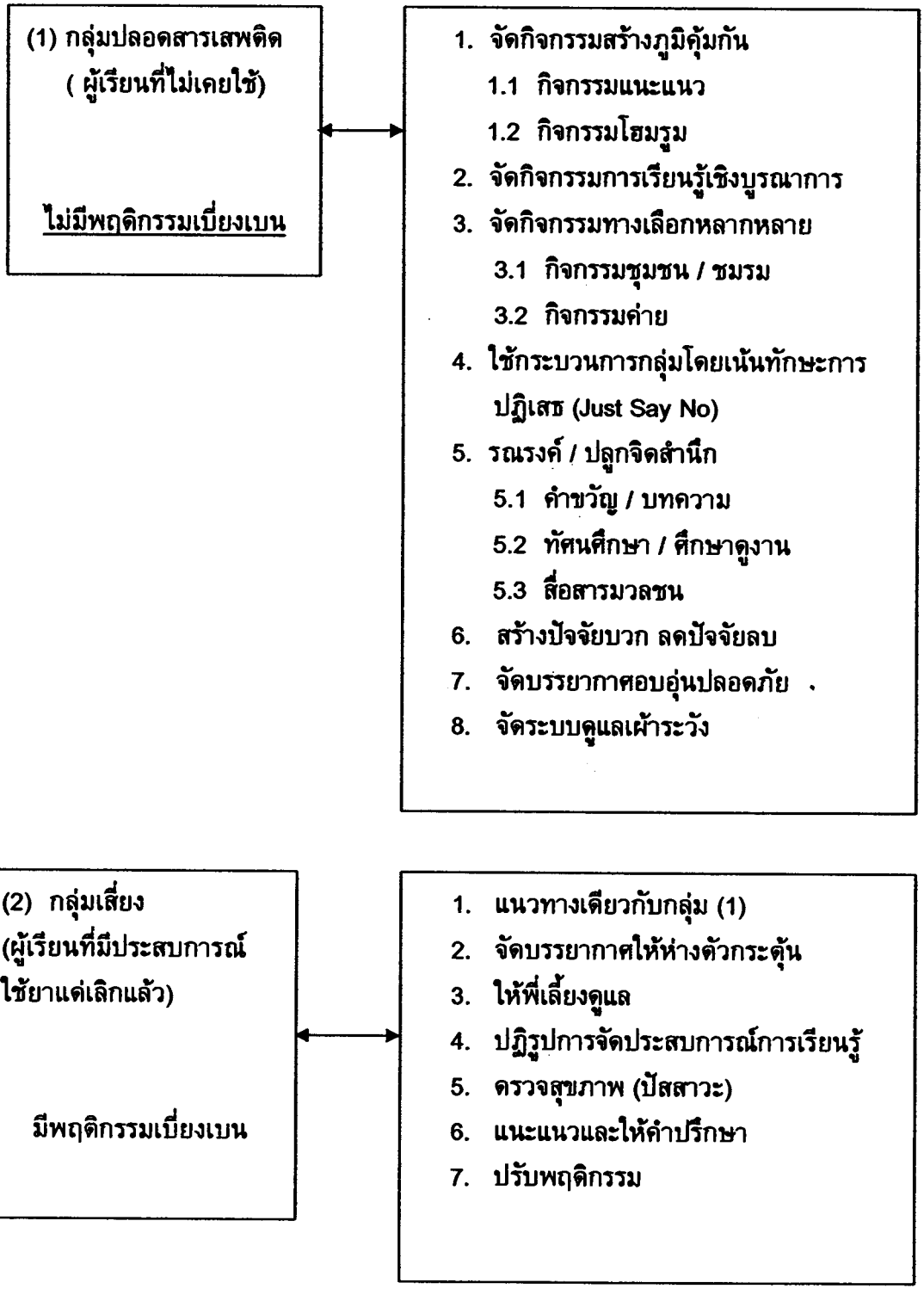

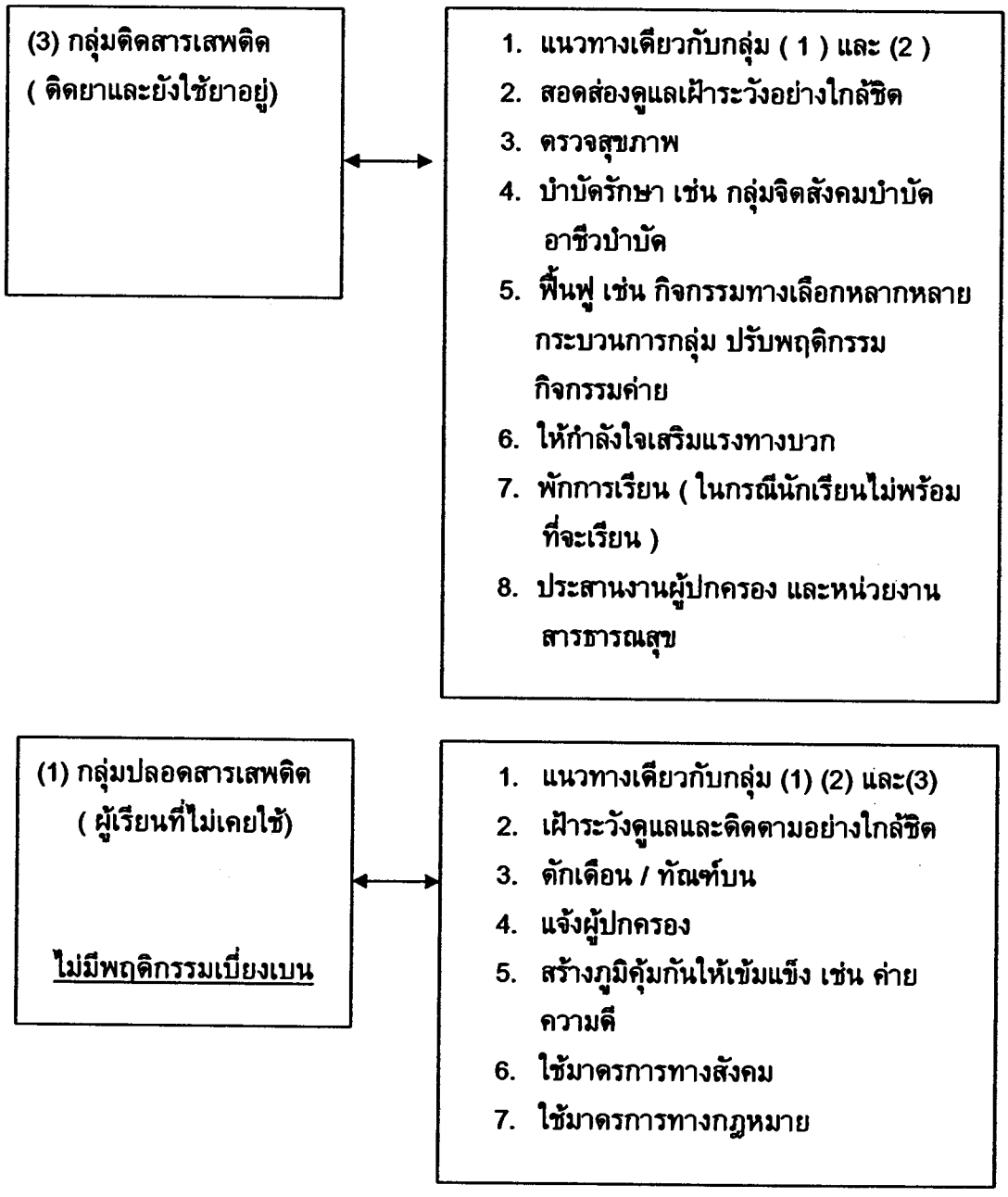

ภาพ 4 แผนภูมิแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546 : 115

1.5 แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็งคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้โดยมีครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน ฯลฯ มีส่วนร่วม

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคม

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นระบบที่มีกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน ประกอบด้วยการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2547 : 13)

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.)
3. สถานศึกษา
   - 3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา
   - 3.2 ครูทุกคน
   - 3.3 นักเรียน
   - 3.4 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
   - 3.5 บุคลากรอื่นๆ
4. ผู้ปกครองและชุมชน
   - 4.1 ผู้ปกครอง / เครือข่ายผู้ปกครอง
   - 4.2 ชุมชน
5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
   - 5.1 ภาครัฐ
   - 5.2 ภาคเอกชน
   - 5.3 องค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่น / ปกครองพิเศษ

5.4 องค์กรอิสระ

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

สถานศึกษา เป็นสถาบันที่ประกอบด้วยบุคคลต่างๆ ที่จะทำให้การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบุคลากรอื่นๆ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2547)

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

ในฐานะที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บริหารสูงสุดในโรงเรียน สามารถบริหารจัดการและให้ความสำคัญในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จ จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานดังนี้

1.1 บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

1.1.1 กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.1.2 สร้างความตระหนักให้ครูทุกคน และบุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.1.3 กำหนดโครงสร้างการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสมกับสถานศึกษา

1.1.4 แต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานตามความเหมาะสม

1.1.5 ประชุมคณะกรรมการและกำหนดเกณฑ์จำแนกกลุ่มนักเรียน

1.1.6 ส่งเสริมให้ครูทุกคนและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้เพิ่มเติมมีทักษะเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.2 ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรต่างๆ สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ฯลฯ

1.2.1 เชิญชวนเป็นกรรมการและเครือข่ายในการช่วยเหลือนักเรียน

1.2.2 ประชุมปรึกษาหารือและขอความช่วยเหลือ

1.3 ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน

1.3.1 กำหนดปฏิทินการดำเนินงาน

1.3.2 นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล

1.3.3 ยกย่อง ให้รางวัล เผยแพร่ผลงานการดำเนินงานในโอกาสต่างๆ

2. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา

ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด และเป็นบุคลากรหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานดังนี้

2.1 รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2.1.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดเตรียมเครื่องมือเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล

2.1.2 หาข้อมูลเพิ่มเติมโดยนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บข้อมูล และปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

2.1.3 เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ

2.1.4 วิเคราะห์ข้อมูล

2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ

2.2.1 ดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.2.2 สรุปผลการจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่ม

2.3 จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนา

2.3.1 จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม โดย เยี่ยมบ้าน จัดกิจกรรมโฮมรูม สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน จดหมายข่าว อื่นๆ

2.3.2 จัดกิจกรรมพัฒนาให้เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียน

2.4 จัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ

2.4.1 ให้คำปรึกษา

2.4.2 ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น

2.4.3 ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไข

2.5 การส่งต่อ

2.5.1 ดำเนินการส่งต่อภายในไปยังบุคคลหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.6 รายงานผล

2.6.1 รายงานผลระหว่างดำเนินการ

2.6.2 รายงานผลเมื่อสิ้นสุด

<u>หมายเหตุ</u> การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกขั้นตอน ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาควรรายงานผลการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อการตรวจสอบปรับปรุงพัฒนา

3. ครูประจำวิชา / ครูทั่วไป

ครูทุกคนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานดังนี้

3.1 ดูแลนักเรียนและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน

3.1.1 ศึกษา สังเกต ดูแล รวบรวมข้อมูล

3.1.2 ประสานงานกับครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาเพื่อส่งเสริมป้องกัน แก้ไขพฤติกรรมนักเรียน

3.1.3 จัดกิจกรรมส่งเสริม ป้องกัน แก้ไขเพื่อพัฒนานักเรียน

4. ครูแนะแนว

ครูแนะแนว เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อการจัดระบบงานแนะแนว ซึ่งมีความสัมพันธ์กับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานดังนี้

4.1 สนับสนุนครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.1.1 ให้คำปรึกษาช่วยเหลือแก่ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา

4.1.2 ให้ความมั่นใจ กำลังใจกับผู้ร่วมงาน ในการปฏิบัติงาน

4.1.3 ให้คำปรึกษาครอบคลุมทั้งด้านการเรียนอาชีพ ชีวิต และสังคม ทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล

4.1.4 จัดทำการศึกษารายกรณี (Case Study)

4.1.5 เตรียมเครื่องมือสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างครอบคลุมต่อเนื่อง และเป็นปัจจุบัน

4.1.6 ให้คำปรึกษาในการจัดทำข้อมูลนักเรียน ประกอบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกรณีนักเรียนย้ายที่เรียน

4.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา

4.2.1 จัดกิจกรรมป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน

4.2.2 ให้นักเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล

4.3 จัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ

4.3.1 ให้คำปรึกษา

4.3.2 ให้ความช่วยเหลือ

4.3.3 ประสานความร่วมมือกับครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง

4.3.4 อื่นๆ

4.4 การส่งต่อ

4.4.1 ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอก

5. ครูหัวหน้าระดับชั้น

5.1 ติดตาม กำกับ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา

5.1.1 วางแผน การกำกับ ติดตาม การทำงานนของครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา ให้ชัดเจน และรับรู้โดยทั่วกัน

5.1.2 อำนวยการสะดวกแก่ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5.1.3 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน และจัดทำรายงานประเมินผลระบบส่งผู้บริหาร

5.2 ประสานงานผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5.2.1 จัดประชุมครูในระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5.2.2 จัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหารายกรณี

5.2.3 ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา

5.2.4 ติดต่อประสานงานกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

6. นักเรียน

นักเรียน เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งเป็นผู้รับการช่วยเหลือและให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานดังนี้

6.1 มีบทบาทหน้าที่ของนักเรียน และสนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

6.1.1 ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการนักเรียน

6.1.2 ให้ความร่วมมือในการสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียนในสถานศึกษา

6.1.3 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

6.1.4 สร้างเครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้อง

6.1.5 ประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับบ้าน

7. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นองค์คณะบุคคลที่ประกอบด้วยตัวแทนหน่วยงานซึ่งมีส่วนในการพัฒนาการศึกษา จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานดังนี้

7.1 ให้การสนับสนุนด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

7.1.1 ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

7.1.2 เสนอแนวทางในการส่งเสริม พัฒนา แก้ไขนักเรียน

7.1.3 ติดต่อขอความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ในการส่งเสริมพัฒนาแก้ไข

7.1.4 อำนวยความสะดวกในการประสานงานเมื่อสถานศึกษาต้องการความช่วยเหลือ

บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองและชุมชน

ผู้ปกครองและชุมชน เป็นบุคคลและกลุ่มบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนในพื้นที่มากที่สุดที่จะให้การเอาใจใส่ดูแลนักเรียนได้อย่างดี ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง / ชมรม / สมาคมผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2547)

ผู้ปกครอง / เครือข่ายผู้ปกครอง

ผู้ปกครอง / เครือข่ายผู้ปกครอง เป็นบุคคลและคณะบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานดังนี้

1. อบรมดูแลและเป็นแบบอย่างที่ดี ในการดำรงชีวิตครอบครัว มีความรัก ความเข้าใจและให้ความอบอุ่น

1.1 จัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์ให้นักเรียนสัมผัสกับตัวอย่างที่ดี

1.2 สนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจและศักยภาพของตนเอง

1.3 ให้หลักจิตวิทยาในการเลี้ยงดูบุตรหลาย

2. สนับสนุนให้ความร่วมมือ วางแผนร่วมกับสถานศึกษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน

2.1 เข้าร่วมประชุม วางแผน หาแนวทางการดำเนินงาน

2.2 ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน

3. เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีแก่นักเรียน

3.1 ให้คำปรึกษา คำแนะนำที่ดีแก่นักเรียน

3.2 เสนอแนะแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีให้นักเรียน

ชุมชน

ชุมชน เป็นสังคมที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมของเด็ก บุคคลทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาตนในแนวทางที่เหมาะสม จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานดังนี้ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2547)

1. สนับสนุนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
   - 1.1 จัดสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียน
   - 1.2 ช่วยสอดส่องดูแลนักเรียน
   - 1.3 เป็นแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน
   - 1.4 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
   - 1.5 ให้ข้อมูลข่าวสารพฤติกรรมของนักเรียนกับสถานศึกษา
   - 1.6 เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและบรรลุผล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกส่วนในสังคม และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีคุณภาพ การประสานงานและการสร้างความร่วมมือร่วมใจในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษา ควรประสานความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น กรมสุขภาพจิต ศูนย์อนามัย เขตฯ สาธารณสุขจังหวัด สาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาล องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น การปกครองพิเศษ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมสื่อมวลชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์กรเอกชน องค์กรอิสระ ซึ่งมีความสามารถในการสนับสนุนและให้ความร่วมมือได้ดังนี้ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2547:25)

1. ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กวัยต่างๆ
2. สอดส่องดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทั้งด้านความปลอดภัย และการแก้ปัญหาพฤติกรรม
3. ร่วมมือกับสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
4. เป็นแหล่งการเรียนรู้และฝึกงาน และเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียนตามความรู้ความสามารถ ความสนใจ และความถนัด
5. ติดตามผล สะท้อนปัญหา และแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

6. ให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจ

7. ให้การสนับสนุนและเป็นเครือข่ายในการพัฒนาและขยายผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดสถานศึกษา

การศึกษาการดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ในครั้งนี้ มีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543 : 14-23) ดังต่อไปนี้

2.1 ความสำคัญและความจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตเป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสารเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็มีปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจปัญหาการแพร่ระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่างๆ ปัญหาครอบครัวซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวลความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรืออื่นๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนา นักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโต งอกงาม เป็นบุคคลที่มี คุณค่าของสังคมต่อไป

บทบาทของครูที่กล่าวมานั้นคงมิใช่เรื่องใหม่ เพราะมีการปฏิบัติกันอย่างสม่ำเสมอและได้ดำเนินการมานานแล้วนับตั้งแต่อดีตจนได้รับการยกย่องให้เป็นปูชนียบุคคล แต่เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย โดยเฉพาะการทำงานอย่างมีระบบที่มีกระบวนการทำงาน มีหลักฐานการปฏิบัติงาน มีเทคนิค วิธีการ หรือการใช้เครื่องมือต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้วความสำเร็จของงานย่อมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ผลดีย่อมเกิดขึ้นกับทุกคนทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หรือสังคม

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมาย และหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต

สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการคือ เรื่อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ตามมาตรา 23 (ข้อ 5) ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม ที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน ตามศักยภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้มองเห็นว่าสังคมปัจจุบันมีปัญหาต่าง ๆมากมาย ประกอบกับเยาวชนในสังคมปัจจุบันยังไม่รู้จักแยกแยะว่าสิ่งไหนควรหรือไม่ควรกระทำดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวจึงจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งมีวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ทั้งที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จโดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้น การยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนา เพื่อดูแลช่วยเหลือ ทั้งด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา หรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งจำเป็น

2. ความสำเร็จของงาน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคน ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรโรงเรียนในทุกระดับ ผู้ปกครอง หรือชุมชน พร้อมกันนี้ได้จัดการวางแผนการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการที่ครูอาจารย์ในโรงเรียนทำการปฏิบัติแล้วนำมาประเมินตามแผนภูมิ

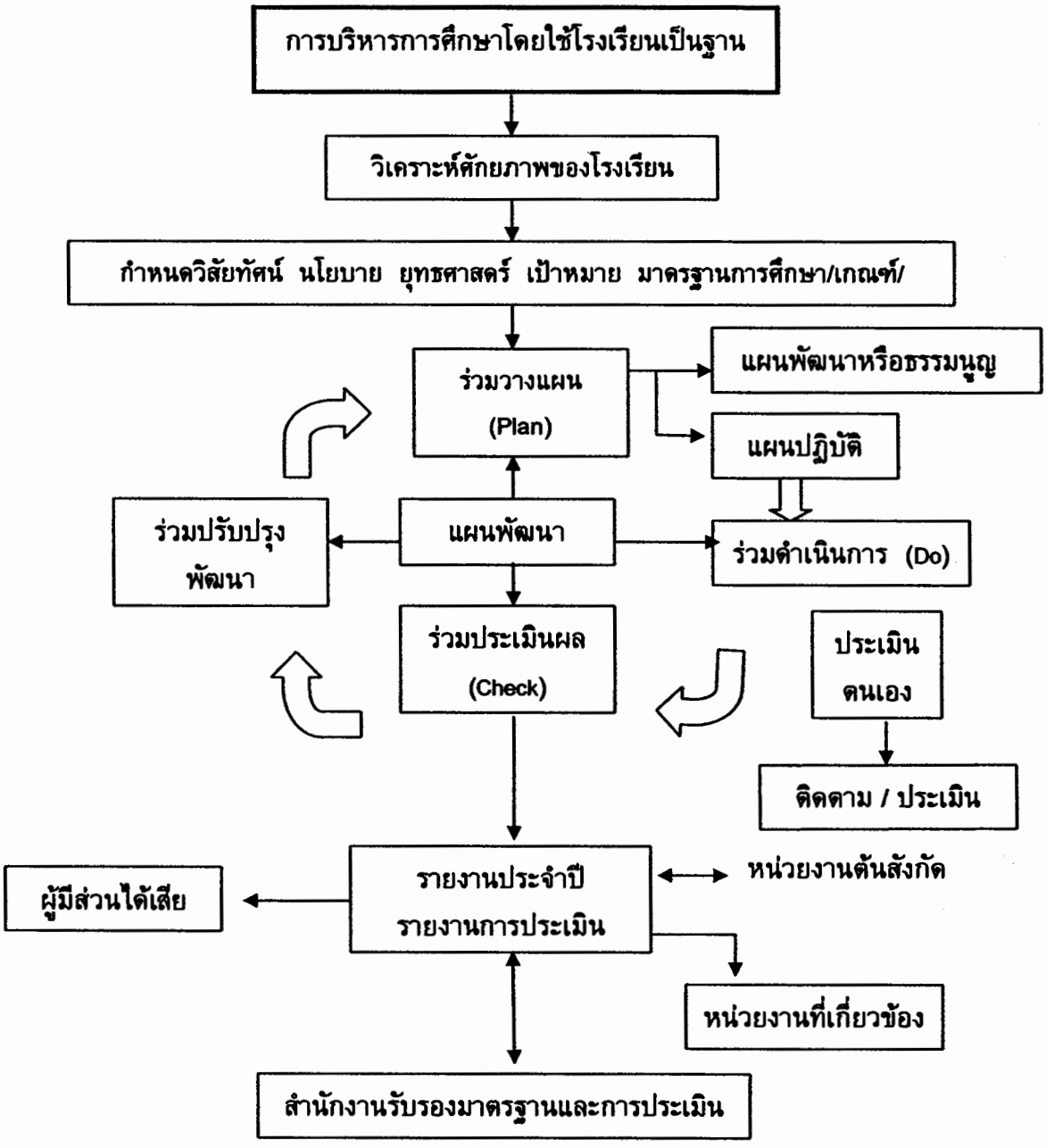

ภาพ 5 แผนภูมิการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ที่มา : สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546 : 26

2.2 วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543)

1) เพื่อให้การดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

2) เพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือชุมชนมีการทำงานร่วมกันโดยผ่านกระบวนการทำงานที่มีระบบ พร้อมด้วย เอกสาร หลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบหรือรับการประเมินได้

2.3 ประโยชน์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประโยชน์ ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543)

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี และอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเองและควบคุมตนเองได้
4. นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
5. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

2.4 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย

1) ผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาทุกฝ่าย ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

2) ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนัก ในความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน

3) คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละคณะ อย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด

4) ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในสถานศึกษา รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากสถานศึกษา

5) การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น

โดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้น และแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียน ซึ่งสถานศึกษาควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2.5 ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดูแลช่วยเหลือ หมายรวมถึง การส่งเสริม พัฒนาการป้องกันและการแก้ไขปัญหาโดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543 : 3)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอกรวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมจากสถานศึกษา

2.6 แนวทางการดำเนินงานการจัดกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

แนวทางการดำเนินงานการจัดกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรมสุขภาพจิต,2544 : 25) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นการเตรียมการและวางแผนดำเนินงาน
   - 1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
   - 1.2 วิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของโรงเรียนและจัดทำแผนปฏิบัติการ
2. ขั้นการปฏิบัติตามแผนงาน
   - 2.1 สร้างความตระหนักและความเข้าใจกับบุคลากร
   - 2.2 การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. ขั้นการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน
   - 3.1 ประเมินเพื่อทบทวน
   - 3.2 ประเมินเพื่อพัฒนาและสรุปรายงาน

ขั้นการปฏิบัติตามแผนงาน

การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนภายในสถานศึกษา จำเป็นต้องมีการวางแผนงานและโครงการในการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและบุคลากรภายในสถานศึกษาได้มีแนวทางในปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น สถานศึกษาควรดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2547 : 23 - 24)

1. สร้างความตระหนัก ความเข้าใจและความสามารถในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรครู

1.1 บุคลากรทุกคนตระหนักและมีเจตคติที่ดีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเข้าใจในบทบาทภาระหน้าที่ของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งการประสานการทำงานด้วยกันและการกำกับติดตามประเมินคุณภาพการทำงานภายในระดับโรงเรียน

1.2 ครูที่ปรึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการปฏิบัติงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งวิธีการและเครื่องมือที่ใช้

2. การดำเนินการตามระบบ

2.1 ครูและผู้ปกครอง ชุมชนเครือข่ายปฏิบัติหน้าที่การดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กำหนดไว้

2.2 ครูที่ปรึกษา ปฏิบัติตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลใส่ใจจากครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึง โดยดำเนินการดังนี้

2.2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้เครื่องมือต่างๆ เช่น ระเบียบสะสม (SDQ) อัตชีวประวัติ หรืออื่นๆ เป็นต้น โดยครอบคลุมการรู้จักนักเรียนด้านการเรียน ความสามารถ พิเศษ ศักยภาพ สุขภาพกาย สุขภาพจิตการคุ้มครองนักเรียน เศรษฐกิจครอบครัว สารเสพติดหรืออื่นๆ ที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน

2.2.2 การคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มที่ที่โรงเรียนกำหนด เช่น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา เป็นต้น ซึ่งแต่ละกลุ่มจำแนกย่อยเป็นรายด้านตามข้อมูลได้จากการ นักเรียนเป็นรายบุคคล

3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษและศักยภาพของนักเรียน

3.1 การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนแบบมีส่วนร่วม

3.2 การจัดกิจกรรมโฮมรูมแบบมีส่วนร่วม หรือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.3 การจัดกิจกรรมป้องกันปัญหาต่างๆ

3.4 การจัดกิจกรรมช่วยเหลือแก้ปัญหานักเรียน

3.4.1 การให้การปรึกษาเบื้องต้น

3.4.2 จัดกิจกรรมในชั้นเรียน

3.4.3 จัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน หรือการจับคู่นักเรียน

3.4.4 จัดกิจกรรมซ่อมเสริม

3.4.5 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

3.4.6 จัดกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

4. การส่งนักเรียนไปพบครูแนะแนว เพื่อรับการช่วยเหลือต่อหลังจากที่ครูได้ช่วยระยะหนึ่งแล้ว พบว่ายากต่อการช่วยเหลือ หรือเป็นกรณีปัญหาวิกฤตเร่งด่วน จำเป็นต้องส่งต่อ

5. การติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ทั้งนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อและไม่ได้ส่งต่ออย่างสม่ำเสมอ

6. บันทึกหลักฐานและผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

7. สรุปผลการปฏิบัติงานและผลที่เกิดกับนักเรียน การเปลี่ยนแปลงของนักเรียน ซึ่งเกิดจากการปฏิบัติงานของครู ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พร้อมทั้งจัดทำรายงานเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับขั้น

ขั้นการกำกับ ติดตาม ประเมินรายงาน และการประชาสัมพันธ์

การกำกับ ติดตาม ประเมินรายงาน และการประชาสัมพันธ์ เป็นกระบวนการอันสำคัญอย่างยิ่งของการวางแผนงานและโครงการ การปฏิบัติตามแผนงานและโครงการ เพื่อที่จะเป็นการตรวจสอบถึงผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและบุคลากรครู โดยมีหลักการดำเนินการ ดังนี้ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2547 : 27-53)

1. ประเมินเพื่อทบทวนการปฏิบัติงาน

1.1 แต่ละระดับการประชุมภายในสถานศึกษาเพื่อการนิเทศและร่วมมือกันช่วยเหลือนักเรียน แก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นและนำข้อมูลไปปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพประมาณสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และรายงานคณะกรรมการประสานงาน

1.2 ประเมินคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยคณะกรรมการประเมินที่โรงเรียนแต่งตั้งเป็นผู้ประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนา หรือปรับปรุงการดำเนินงานของแต่ละระดับและเป็นภาพรวมของโรงเรียน อย่างน้อย ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง

2. ประเมินเพื่อพัฒนา สรุปรายงาน และประชาสัมพันธ์

2.1 ได้ข้อมูลจากรายงานการประเมินภายในของโรงเรียนทั้งหมดมาใช้พิจารณาเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในปีการศึกษาต่อไป

2.2 ได้เอกสารรายงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทั้งด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต (นักเรียน) โดยรายงานทั้งเชิงปริมาณ เพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

3. การประชาสัมพันธ์

3.1 การประสานการทำงานภายใน ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1) ในรูปแบบ เช่น การจัดประชุมประจำเดือน เฉพาะกิจ สัมมนา เป็นต้น

2) นอกรูปแบบ พบปะพูดคุย กิจกรรมสังสรรค์ เป็นต้น คณะกรรมการทุกคนและทุกทีม จะต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและแต่ละคนจะต้องร่วมมือทำงานกันเป็นทีมและกำหนดแผนการจัดประชุมแต่ละทีมชัดเจน

3.2 การประสานการทำงานภายนอก ทำได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1) ในรูปแบบ เช่น การจัดประชุมและสัมมนาประจำปี ประชุมสมาคมผู้ปกครอง ครู ศิษย์เก่า เป็นต้น

2) นอกรูปแบบ เช่น เยี่ยมเยือนสภาพที่ทำงาน บ้าน งานประสานสัมพันธ์ เป็นต้น

3.3 การสร้างขวัญและกำลังใจ

การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากร และทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สามารถดำเนินการได้ดังนี้

1) กำหนดเกณฑ์การประเมินครูที่ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประจำปีการศึกษา

2) ดำเนินการนิเทศและติดตามการดำเนินงานตลอดโครงการอย่างต่อเนื่อง

3) จัดกิจกรรมยกย่องชมเชยครูที่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลช่วยเหลือนักเรียนดีเด่น

4) เผยแพร่ผลงานของครูที่ปรึกษาที่ดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สาธารณชนทราบ

5) สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการระบบดูแลนักเรียนให้เพียงพอ

6) นำผลการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประกอบการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปี

ดังนั้น การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ของบุคลากรในทางการศึกษาทุกคนในสถานศึกษา และผู้ปกครองชุมชน ที่เกี่ยวข้องดำเนินงานการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดภายในสถานศึกษากันอย่างจริงจังต่อไป

2.7 กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติงานมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2547) คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน

3. การส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อ

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบ ได้แก่

1. ด้านความสามารถ เช่น ด้านการเรียน ด้านความสามารถ อื่นๆ
2. ด้านสุขภาพ เช่น ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านพฤติกรรม
3. ด้านครอบครัว เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการคุ้มครองนักเรียน
4. ด้านอื่นๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญ เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทุกด้าน ควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายที่สำคัญ คือ

1. ระเบียนสะสม
2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ.) หรือ แบบประเมินทางอารมณ์ (E.Q)
3. วิธีการและเครื่องมืออื่นๆ เช่น การสัมภาษณ์นักเรียน การศึกษาจากแฟ้มสะสมงาน การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกการตรวจสุขภาพ

การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจาณาข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ตามเกณฑ์คัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

2. กลุ่มเสี่ยง หมายถึง นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง ซึ่งยังไม่มีปัญหาใดๆ ที่ต้องเร่งแก้ไขในทันที แต่มีแนวโน้มที่จะกลายเป็นกลุ่มช่วยเหลือได้ ดังนั้นการเฝ้าระวัง การป้องกันจึงมีความสำคัญมากสำหรับกลุ่มเสี่ยง

3. กลุ่มช่วยเหลือ หมายถึง นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มช่วยเหลือ ที่ต้องการความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาอย่างใกล้ชิด และสำหรับนักเรียนบางคนที่มีมากกว่า 1 ปัญหา ที่ต้องการช่วยเหลือ แต่มีบางเรื่องที่อยู่ในภาวะเสี่ยงก็จัดว่าเป็นกลุ่มช่วยเหลือ

แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน

โรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อการพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกันเพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน

การส่งเสริมนักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง หรือกลุ่มช่วยเหลือให้มีคุณภาพมากขึ้น

แนวทางการส่งเสริมนักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถดำเนินการได้แต่กิจกรรมหลักที่สำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ

1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom)
2. การจัดประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียน (Classroom Meeting)

การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียน ทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มช่วยเหลือ ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด

แนวทางการป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิควิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการ คือ

1. การให้การปรึกษาเบื้องต้น
2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

การส่งต่อนักเรียน ในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษาตามขบวนการขั้นต้นทั้ง 4 ข้อนั้น อาจมีบางกรณีที่ปัญหามีความอยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป

การส่งต่อนักเรียน แบ่ง เป็น 2 แบบ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้โดยขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น
2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก

ในการดำเนินงานช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียนสามารถยึดแนวปฏิบัติ หรือกรอบความคิดของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังปรากฏในแผนภูมิ ภาพที่ 6

กรอบความคิดของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

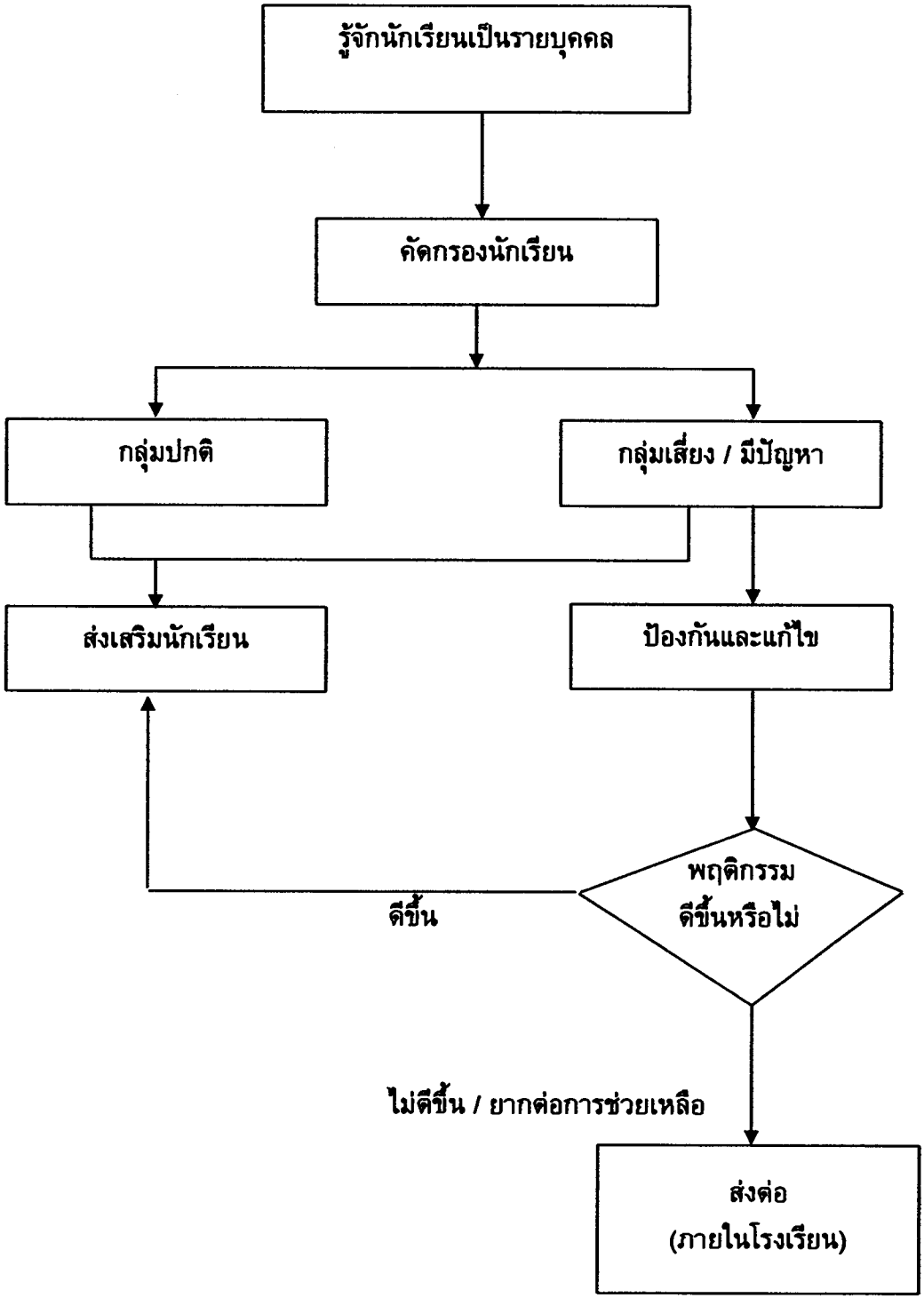

ภาพ 6 กรอบความคิดของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546 : 46

3. บทบาทผู้บริหารกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในฐานที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำสูงสุดในสถานศึกษา สามารถบริหารจัดการ และให้ความสำคัญในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จ จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานดังนี้

3.1 บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

3.1.1 กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.1.2 สร้างความตระหนักให้ครูทุกคน และบุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.1.3 กำหนดโครงสร้างการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสมกับสถานศึกษา

3.1.4 แต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานตามความเหมาะสม

3.1.5 ประชุมคณะกรรมการและกำหนดเกณฑ์จำแนกกลุ่มนักเรียน

3.1.6 ส่งเสริมให้ครูทุกคนและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้เพิ่มเติมมีทักษะเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

3.2 ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรต่างๆ สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ฯลฯ

3.2.1 เชิญชวนเป็นกรรมการและเครือข่ายในการช่วยเหลือนักเรียน

3.2.2 ประชุมปรึกษาหารือและขอความร่วมมือ

3.3 ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน

3.3.1 กำหนดปฏิทินการดำเนินงาน

3.3.2 นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล

3.3.3 ยกย่อง ให้รางวัล เผยแพร่ผลงานการดำเนินงานในโอกาสต่างๆ

ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการแนะแนว

ในการปฏิบัติงานแนะแนวและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดสถานศึกษานั้น มีภารกิจหลากหลายและการปฏิบัติงานทุกกลุ่มทุกฝ่ายการวางแนวการปฏิบัติงานให้เป็นระบบและเป็นที่เข้าใจของผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสะดวกในเชิงบริหารจัดการ ซึ่งต้องร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติให้เป็นขั้นตอนมีระบบ (กรมวิชาการ, 2546)

การบริหารจัดการแนะแนวและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประเมินสิทธิผลนั้น จำเป็นต้องวางแผนเป็นขั้นตอนและกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคนทุกฝ่าย เพื่อป้องกัน ดูแล ช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

แนะแนวแบบมีส่วนร่วมหรือบทบาทของฝ่ายต่าง ๆ ในการแนะแนว

งานและแนะแนวเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทุกคนจึงควรมีส่วนร่วมเพื่อความราบรื่นในการทำงานจึงได้มีการตกลงกันในบทบาทความรับผิดชอบร่วมกันดังนี้ (กรมวิชาการ, 2546)

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะที่เป็นผู้บริหารมีอำนาจในการตัดสินใจและสั่งการเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงาน ฉะนั้นผู้บริหารจึงมีความสำคัญสูงสุดต่อความสำเร็จของงาน ผู้บริหารที่ดีจึงควรมีบทบาทความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1.1 เป็นผู้ริเริ่มหรือสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดการบริการแนะแนวในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการให้ครอบคลุมงานทั้งหมด จัดบุคลากรที่เหมาะสม กำหนดบทบาทความรับผิดชอบทุกฝ่ายอย่างชัดเจน จัดหาปัจจัย จัดสภาพแวดล้อม สถานที่ อุปกรณ์ งบประมาณที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานและมีการกำกับดูแลเพื่อให้การดำเนินงานแนะแนวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเป็นประโยชน์กับเด็ก ทุกคน

1.2 เป็นผู้แก้ปัญหาและให้คำปรึกษาแก่บุคลากรในสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองทั้งนี้ผู้บริหารควรมีความรู้และทักษะในการให้คำปรึกษาอย่างเพียงพอ

1.3 เป็นผู้อำนวยความสะดวกและกระตุ้นจูงใจให้ทุกฝ่ายร่วมมือกัน โดยมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และมีการสร้างแรงจูงใจ ให้แรงเสริม สร้างขวัญและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่ทุกคนอย่างทั่วถึง

1.4 เป็นแกนกลางในการประสานงานกับทุกฝ่ายและเป็นเสมือนวาทยกร (Conductor) ของวงดนตรี

2. ครูแนะแนว เป็นบุคลากรที่มีความรับผิดชอบต่อการจัดระบบงานแนะแนวในสถานศึกษารองจากผู้บริหาร โดยมีบทบาทสำคัญดังต่อไปนี้

2.1 เป็นผู้วางแผนและจัดทำโครงการแนะแนวเพื่อเสนอผู้บริหารตามนโยบายของสถานศึกษาโดยมีการสำรวจสภาพแวดล้อมและข้อมูลจากเด็กหรือผู้เรียนทุกคนในสถานศึกษาเพื่อให้การวางแผนและโครงการตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของเด็กและชุมชน

2.2 เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน การประสานงาน และการติดตามประเมินผลในการจัดบริการแนะแนวให้ครอบคลุม 5 บริการ 3 ประเภท ตามแผนงานและโครงการที่กำหนด

2.3 เป็นผู้จัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรและกิจกรรมส่งเสริมหรือบำบัดพิเศษเฉพาะราย เฉพาะกลุ่ม

2.4 เป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนที่มีปัญหาซับซ้อนเกินความสามารถของครูที่ปรึกษาหรือส่งต่อเด็กไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหากปัญหานั้นเกินความสามารถของตน

2.5 เป็นผู้จัดทำแผนงานและดำเนินการให้การพัฒนาครูหรือบุคลากรแนะแนวในสถานศึกษา

3. ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดและมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อเด็กกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย ฉะนั้นครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาจึงมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

3.1 การดูแลเด็กโดยทั่วไป (การเช็คเวลาเรียนการปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนฯลฯ)

3.2 การศึกษาหาข้อมูลเพื่อการรู้จักและคัดกรองเด็ก

3.3 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนหรือโฮมรูม

3.4 การให้คำปรึกษาและการช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหา

3.5 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและการติดต่อประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง

3.6 การประเมินคุณภาพ พัฒนาการ และลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก

4. ครูทั่วไป เนื่องจากครูทุกคนมีหน้าที่สอนและดูแลเด็กอยู่แล้ว ฉะนั้นบทบาทหน้าที่ของครูทุกคนจึงต้องมีดังนี้

4.1 ช่วยกันดูแลให้ความอบอุ่นแก่เด็ก เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดกับเด็กหรือไม่สร้างความกดดันให้เด็กเกิดปัญหา

4.2 ช่วยเหลือแก้ปัญหาและให้คำปรึกษาแก่เด็ก เมื่อเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ตามกำลังความสามารถโดยไม่เกี่ยงหรือปัดภาระความรับผิดชอบไปที่ครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษาเท่านั้น

4.3 สอนหรืออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยใช้หลักและวิธีการแนะแนวที่เน้น

4.4 ช่วยจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน

5. ผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองเป็นผู้รับผิดชอบต่อบุตรหลานของตนเต็มที่ ฉะนั้นผู้ปกครองควรมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

5.1 ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ให้ความอบอุ่นและใช้วิธีเลี้ยงลูกที่ถูกต้อง คือไม่ปล่อยปละละเลยเข้มงวดหรือทะนุถนอมจนเกินไป จนเด็กมีนิสัยไม่ดี ขาดความรับผิดชอบ

5.2 เป็นแบบอย่างที่ดี และสร้างสภาพแวดล้อมประสบการณ์ให้เด็กได้สัมผัสกับตัวอย่างที่ดี

5.3 ร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก โดยไม่ปัดความรับผิดชอบไปให้สถานศึกษาฝ่ายเดียว รวมทั้งเสียสละช่วยเหลือเพื่อพัฒนาสถานศึกษาตามกำลังความสามารถ

6. ผู้นำชุมชน เนื่องจากชุมชนเป็นสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมของเด็ก และชุมชนที่จะเจริญได้ต้องประกอบด้วยประชากรที่มีคุณภาพ ฉะนั้นผู้นำชุมชนจึงควรมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

6.1 จัดสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก คือไม่มีตัวอย่างแห่งความเลวร้ายที่จะเป็นพิษภัยแก่เด็ก มีสถานที่และบรรยากาศที่ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในทางที่ดี

6.2 ช่วยสอดส่องดูแลเด็กมิให้มั่วสุมทำพฤติกรรมที่ไม่ดี

6.3 ช่วยพัฒนาสถานศึกษาและเป็นแหล่งเรียนรู้ในทุกด้านแก่สถานศึกษา

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดสถานศึกษา ที่ได้ผลอย่างจริงจังและยั่งยืน คือ การมุ่งแก้ที่สาเหตุ เพราะเราเชื่อเรา "พฤติกรรมทั้งหลายอย่างมีสาเหตุ" สาเหตุการใช้สารเสพติดของเยาวชนมีหลายประการทั้งที่เกิดจากตนเองและสิ่งแวดล้อม ซึ่งโดยรวมแล้วปัญหาด้านจิตใจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนศึกษาใช้สารเสพติด และนำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมในลักษณะต่างๆ เพื่อชดเชยหรือเรียกร้องความสนใจ หรือหลบหนีปัญหาในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาสารเสพติดสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการแนะแนวสามารถดำเนินการอย่างครบถ้วน 5 บริการ ดังรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ในแผนภูมิภาพที่ 7

รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว

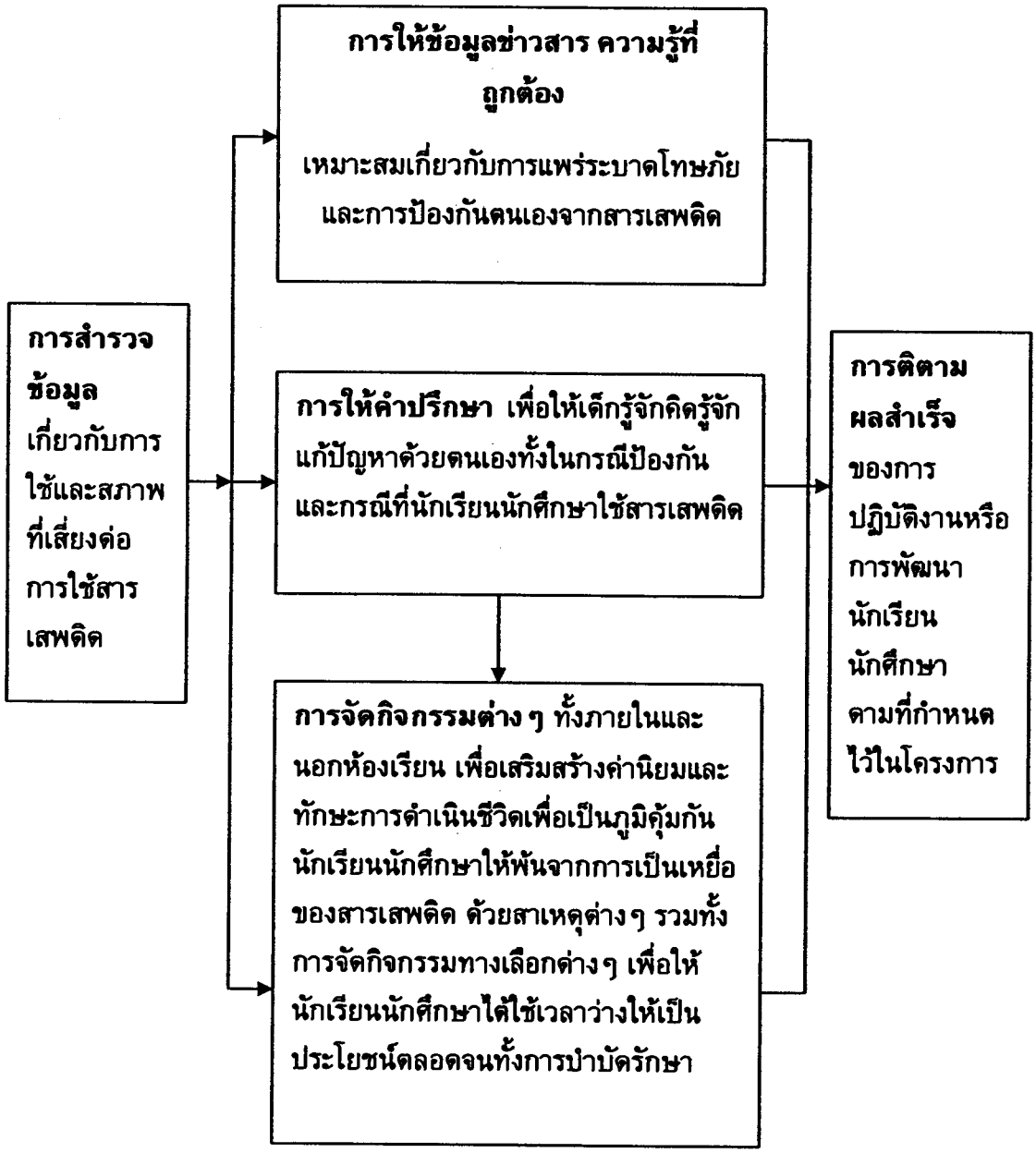

ภาพ 7 รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว

ที่มา : สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546 : 25

1. การให้ความรู้ที่ถูกต้องเพื่อป้องกันการถูกหลอกหรือการอยากทดลองโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

2. การฝึกกระบวนการตัดสินใจและการแก้ปัญหาอย่างฉลาด เพื่อป้องกันมิให้ต้องใช้เอกสารเสพติดเพื่อหนีปัญหาหรือแก้ทุกข์แบบผิดๆ

3. การเสริมสร้างค่านิยมและเจตคติที่พึงประสงค์ เพื่อป้องกันมิให้เห็นผิดเป็นชอบ เช่น เห็นสารเสพติดเป็นสิ่งที่โก้เก๋

4. การฝึกการควบคุมตนเอง และการสร้างกำลังใจ พลังจิตให้เข้มแข็ง เพื่อจะได้ยับยั้ง หรือฝืนใจตนเองจากความอยากเสพ

5. การฝึกวิธีการจัดการกับความเครียดอย่างถูกต้อง เพื่อมิให้เกิดแรงผลักดันให้ต้องหันไปใช้สารเสพติดระงับความเครียด

6. การฝึกวิธีการสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพเพื่อช่วยให้รู้จักวิธีปฏิเสธและรู้จักการคบเพื่อน

7. การรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพื่อจะได้ไม่ไปมั่วสุมเสพสารเสพติด อย่างไรก็ตาม การป้องกันและแก้ไขสารเสพติดที่ได้ผลอย่างแท้จริงต้องมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และอาศัยการมีส่วนร่วม หรือการผนึกกำลังทุกฝ่ายเข้าด้วยกัน โดยคำนึงถึงการสร้างสภาพแวดล้อมทั้งทางบ้าน สถานศึกษา และชุมชน รวมทั้งการทำให้บุคลากรทุกฝ่ายมีความรู้ความเข้าใจตรงกัน

แนวการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

แนวในการปฏิบัติการนิเทศตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546) ได้วางเกณฑ์เป็นแนวทางให้สถานศึกษาในสังกัดใช้เป็นแนวปฏิบัติดังนี้

1. การกำหนดนโยบาย แผนดำเนินงาน / โครงการ / กิจกรรมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนบูรณาการในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา / แผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ

2. การวางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา และมีการกำหนดผู้รับผิดชอบ (ทีมนำ ทีมประสาน ทีมทำ)

3. การประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และผู้ชำนาญการสาขาต่างๆ เพื่อให้มีการส่งต่อ ร่วมแก้ปัญหา และพัฒนานักเรียนให้รูปแบบสหวิชาชีพ

4. ความเข้าใจและความตระหนักของบุคลากรในบทบาท หน้าที่ ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5. ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากร ด้วยความเอื้ออาทรและกัลยาณมิตร

6. การปฏิบัติตามแผน / โครงการ / กิจกรรมที่กำหนด โดยมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนเป็นองค์รวม

7. การจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล การจัดทำระบบสารสนเทศที่ครอบคลุมรอบด้านและเป็นปัจจุบัน

8. การคัดกรองนักเรียน (มีเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย)

9. การดำเนินการจัดกิจกรรมป้องกัน แก้ปัญหา และส่งเสริม พัฒนานักเรียนตามกลุ่มที่คัดกรอง เช่น เยี่ยมบ้านนักเรียน / Homeroom / Classroom Meeting / กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน / ค่ายเพศศึกษา / ค่ายคุณธรรม / ค่ายอัจฉริยภาพ / การให้คำปรึกษารายบุคคลและเป็นกลุ่ม / กลุ่มจิตสังคมบำบัด / เวทีเยาวชน

10. การกำหนดความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาเพื่อนดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด

11. จำนวนนักเรียนที่มีปัญหา

12. จำนวนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินตามหลักสูตรทุกรายวิชา

13. ครูทุ่มเทอุทิศตนเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยความรัก ความเมตตา เป็นกัลยาณมิตร

14. การประเมินเพื่อทบทวน ปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ก้าวหน้ามากขึ้นบนความร่วมมือของทุกฝ่าย

15. โรงเรียนได้พัฒนาเกณฑ์มาตรฐานจากความสำเร็จที่ผ่านมาให้สูงขึ้น

16. โรงเรียนมุ่งมั่นพัฒนาไปสู่เกณฑ์มาตรฐานที่สูงขึ้น

4. สารเสพติด

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับสารเสพติดพบว่า มีบุคคลต่างๆ กล่าวถึงสารเสพติดหลายท่านโดยเฉพาะอย่างยิ่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานการป้องกันสารเสพติด สถานศึกษาด้านการป้องกันสารเสพติด ด้านการป้องกันสารเสพติด และด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ ดังนี้

ความหมายของสารเสพติด

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ พบว่ามีผู้ให้ความหมายของสารเสพติดดังนี้

ประเสริฐ นุนาบี (2541) ให้ความหมายว่า สารเสพติดหมายถึง สารเคมี ยา หรือวัตถุใดๆ ที่รับเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ได้แก่ การรับประทาน ฉีด สูบ หรือวิธีการใดก็ตามมีผลทำให้ต้องรับสารพิษเป็นประจำและเพิ่มขนาดขึ้นเรื่อยๆ และเมื่อไม่ได้รับสารนั้นจะมีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงเมื่อใช้สารเสพติดเป็นเวลานานจะมีผลทำให้สภาพร่างกายของผู้เสพทรุดโทรมลง

กระทรวงศึกษาธิการ (2543) ให้ความหมายว่า สารเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดก็ตามเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือวิธีใดก็ตาม ก่อให้เกิดผลต่อร่างกาย และจิตใจที่สำคัญ 4 ประการ คือ มีความต้องการเสพยานั้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ ต้องเพิ่มขนาดของยามากขึ้น เมื่อหยุดเสพจะมีอาการขาดยา และสุขภาพทั่วไปทรุดโทรมจากการเสพยานั้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2544) สารเสพติด หมายถึง สารที่เสพเข้าไปในร่างกายไม่ว่าจะเป็นวิธีการใดๆ เมื่อร่างกายได้รับเข้าไปแล้ว จะต้องได้รับอยู่เป็นประจำ และต้องเพิ่มขนาดของสารนั้นขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุดจะทำให้เกิดผลร้ายต่อสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ หรือเกิดเฉพาะด้านจิตใจอย่างเดียว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของสารชนิดนั้น ๆ

ทรงพล พูลพิพัฒน์ (2543) ให้ความหมายว่า สารเสพติด หมายถึง สารเคมี หรือวัตถุ ชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะที่สำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเรื่อยๆมีอาการถอนยาเมื่ออยากยา

เพลินดา กะสับพากร (2544 : 4) ให้ความหมายว่า สารเสพติด หมายถึง สารที่เป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์เมื่อบุคลากรใดเสพหรือได้รับเข้าไปในร่างกายแล้วไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดเป็นช่วงระยะหรือนานติดต่อกันจะทำให้บุคคลที่เสพสารเสพติดมีความต้องการเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อยๆ ทำให้สุขภาพของผู้เสพสารเสพติดเสื่อมโทรมลง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า สารเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ที่เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะด้วยการรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลร้ายต่อร่างกายและจิตใจ ได้แก่ ยาบ้า สุรา เบียร์ บุหรี่ ฯลฯ

4.1 ชนิดของสารเสพติด

สารเสพติดให้โทษมีหลากหลายชนิด ซึ่งมีผู้กำหนดไว้และแยกประเภทของสารเสพติดต่างๆ ไว้มากมาย ชนิดของสารเสพติดที่กำหนดเป็นประเภทต่างๆ โดยคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด ได้แยกสารเสพติดไว้ดังนี้

1. ฝิ่น ได้มาจากยางของผลฝิ่น ยางฝิ่นมีสีขาว เมื่อถูกอากาศมีสีน้ำตาลหรือดำ กลิ่นเหม็น รสขม
2. มอร์ฟีน เป็นสารเสพติดที่ได้จากการสังเคราะห์ขึ้นจากฝิ่นมีลักษณะเป็นผงสีขาว ไม่มีกลิ่น รสขม ละลายน้ำได้ง่าย
3. เฮโรอีน เป็นสารเสพติดที่สกัดมาจากมอร์ฟีนมีอยู่ 2 ชนิด
   - 3.1 เฮโรอีนบริสุทธิ์ มีลักษณะเป็นผงละเอียดสีขาว ไม่มีกลิ่น รสขมจัด
   - 3.2 เฮโรอีนผสม มีลักษณะเป็นเกล็ด ไม่มีกลิ่น รสขม มีสีต่างๆ เช่น ม่วงอ่อน ชมพู

4. กัญชา เป็นพืชล้มลุกชนิดหนึ่ง ใบแตกเป็นแฉกคล้ายใบละหุ่ง หรือมัน สำปะหลังส่วนที่ใช้คือ ใบและยอดช่อดอกกัญชาตัวเมีย ซึ่งจะนำมาตากแห้งและบดเป็นผงหยาบๆ ลักษณะกัญชาส่วนมากจะอัดเป็นกัญชาแท่ง

5. กระท่อม เป็นพืชยืนต้นชนิดหนึ่ง ใบคล้ายกระดังงามีชนิดก้านใบแดง และก้านใบเขียว ดอกกลมโดขนาดเท่าผลพุทราล้อมรอบด้วยเกสรสีแดงเรื่อๆ คล้ายดอกกระถิน

6. โคเคนหรือโคคาอีน เป็นสารธรรมชาติที่พบในส่วนใบของตัวโคคา โคเคนบริสุทธิ์มีลักษณะเป็นเมล็ดหรือผลเกล็ด ไม่มีสี ไม่มีกลิ่น รสขม

7. แอมเฟตามีนหรือยาขยันหรือยาบ้า มีลักษณะหลายรูปแบบ เช่น ชนิดเม็ด รูปร่างสีต่างๆ ชนิดแคปซูล ชนิดผง ชนิดน้ำบรรจุหลอด

8. สาระเหย มีลักษณะเป็นเหลว ได้แก่ ทินเนอร์

9. บาร์บิทูเรตหรือเหล้าแห้ง มีลักษณะหลายแบบ เช่น เม็ด แค็ปซูล

10. โคเดอีน สกัดมาจากฝิ่นหรือสังเคราะห์จากมอร์ฟีน ลักษณะเป็นผงสีขาว รสขมละลายน้ำง่าย

11. แอล เอส ดี มีลักษณะเป็นผงสีขาว ไม่มีกลิ่น ไม่มีรส อาจทำมาให้รูปแคปซูลหรือเม็ด

12. เอ๊ดซ์ดาซีหรือยาอี มีลักษณะหลายรูปแบบ ส่วนมากพบในลักษณะเป็นแคปซูลหรือเม็ด มีสีต่างๆ

ตัวอย่างสารเสพติดที่แฝงในรูปแบบอื่นๆ

1) คาเฟอีน ยาแก้ปวดชนิดต่างๆ เช่น แอสไพริน การแฟ ชา พาราเซตามอล เครื่องดื่มชูกำลัง น้ำอัดลมบางชนิด

2) นิโคติน บุหรี่ ซิการ์

3) ฝิ่น ทิงเจอร์ฝิ่นการบูร ยาแก้ท้องเสีย

4) แอมเฟตามีน ยาบ้า ยาขยัน ยาแก้ง่วง ยาลดความอ้วน

5) โคเคน ยาหยอดตา

6) เอทิสแอลกอฮอล์ เหล้า วิสกี้ ไวน์

7) สารละเหย ทินเนอร์ แลคเกอร์ สีพ่น กาวยางน้ำ น้ำยาล้างเล็บ น้ำมันเบนซิน น้ำมันก๊าด

4.2 อันตรายที่เกิดจากการติดสารเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ระบุว่าโดยทั่วๆ ไปแล้วการใช้สารเสพติดในทางที่ถูกต้องจะบังเกิดผลดีแก่ผู้ใช้กล่าวคือการใช้สารเสพติดในทางการแพทย์หรือทางวิทยาศาสตร์จะเป็นผลดีต่อสังคมเพราะจะมีส่วนช่วยชีวิตหรือบรรเทาอาการเจ็บป่วยของคนไข้ในการบำบัดรักษาผู้ป่วยที่จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของแพทย์อย่าง

ใกล้ชิดซึ่งไม่ก่อให้เกิดปัญหาแต่อย่างใดและเป็นการใช้สารเสพติดที่ถูกต้องตามกฎหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543)

ในขณะเดียวกันการใช้สารเสพติดในทางที่ผิดก็จะเกิดผลเสียแก่ผู้ที่เสพ เช่น การใช้สารเสพติด เพื่อการบำบัดการเจ็บป่วยทางร่างกายและจิตใจในลักษณะพร่ำเรื่อจนเกินปริมาณ โดยไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของแพทย์จนกลายเป็นผู้ติดสารเสพติดเพราะสารเสพติดนั้นเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายแล้ว จะมีผลทำให้ผู้เสพมีความต้องการอย่างแรงกล้าในการที่เสพต่อไปไม่สามารถหยุดการเสพได้ ตรงกันข้ามกลับต้องการที่จะเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อยๆ จนทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของร่างกายและจิตใจแล้วยังทำให้ร่างกายไม่เป็นปกติซึ่งอาจทำให้ถึงแก่ความตายได้โดยที่อันที่เกิดขึ้นแก่ผู้เสพมีดังนี้

4.2.1 ผลกระทบทางตรง

1) ทำลายสุขภาพให้ทรุดโทรม เพราะระบบการทำงานของอวัยวะผิดปกติ รูปร่าง ผ่ายผอม ซูบซีด ผิวคล้ำ สมองเสื่อม น้ำหนักลด

2) เสียบุคลิกภาพ เกิดโรคแทรก เช่น โรคผิวหนัง วัณโรค โรคหัวใจ อารมณ์ไม่เป็นปกติ ฯลฯ

3) ประสบอุบัติเหตุได้ง่าย เนื่องจากการทำงานของกล้ามเนื้อไม่ประสานงานกันระบบประสาทบกพร่อง

4) ไร้สมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ อารมณ์ไม่ปกติ เฉื่อยชา เกียจคร้าน

5) ทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้นง่าย ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

6) เสียเศรษฐกิจของคน สร้างปัญหาแก่ครอบครัวและสังคม

7) มีความผิดตามกฎหมาย

4.2.2 ผลกระทบทางอ้อม

1) โทษต่อครอบครัว

- ความรับผิดชอบหมดสิ้นไป ครอบครัวขาดความสุข
- ไม่สามารถประกอบอาชีพ ขาดรายได้

2) โทษต่อสังคม

- เป็นที่รังเกียจต่อสังคม เข้าสังคมไม่ได้
- เกิดปัญหาอาชญากรรม
- เกิดอุบัติเหตุทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

4.3 สาเหตุของการติดสารเสพติด

จากการศึกษาสาเหตุการติดสารเสพติดพบว่า นักเรียนมักติดสารเสพติดด้วยสาเหตุดังต่อไปนี้ (จิรพันธ์ ไตรทิพจรัส , 2545 : 14)

4.3.1 สาเหตุจากการถูกชักชวนนี้อาจเกิดขึ้นจากเพื่อนฝูงที่กำลังติดสารเสพติดแล้วอยากให้เพื่อนติดบ้าง เหตุดังกล่าวอาจเป็นกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการที่เป็นไปตามวัยคือชักชวนให้เพื่อนเป็นอย่างตน เพราะเมื่อติดด้วยกันแล้วจะได้ขอเงินกันไปซื้อสารเสพติดเป็นการแบ่งเบาภาระทางการเงินไปบ้างโดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นเป็นกลุ่มที่มาพลังสำคัญในการที่จะชักชวนสมาชิกในกลุ่มให้เสพติดได้ เพราะกลุ่มนี้ถ้าหากพฤติกรรมใดที่กลุ่มหรือกลุ่มเพื่อนฝูงยอมรับนิยมปฏิบัติก็มักจะยอมรับและปฏิบัติไปด้วย นอกจากนี้ผู้ที่อยู่ในแหล่งการซื้อขายสารเสพติดนั้นอาจจะได้รับการชักจูงโดยบอกถึงคุณภาพของยาเสพติดว่าดีต่างๆ นานาทำให้สมองปลอดโปร่งเหมาะแก่การเรียน การทำงาน การถูกชักจูงจะเกิดขึ้นในขณะมึนเมาสุราหรือเที่ยวเตร่กันจึงเกิดการติดสารเสพติดได้

4.3.2 เหตุจากการอยากทดลอง ความอยากรู้อยากเห็นอยากทดลองอยากรู้รสชาติ อยากสัมผัสเป็นสัญชาติญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์ ผู้ติดสารเสพติดที่อยากรู้อยากเห็นอยากทดลองคิดว่าคงไม่ติดง่ายๆ แต่เมื่อทดลองเสพเข้าไปแล้วมักจะติดเพราะยาเสพติดในปัจจุบัน เช่น เฮโรอีน ติดง่ายมากเพียงเสพไม่กี่ครั้งก็ติดแล้วโดยเฉพาะวัยรุ่นไม่เกรงกลัวอะไรต้องการแสดงความเก่งกล้า อวดเพื่อน ขาดความยั้งคิด ชักชวนกันเสพสารเสพติดจนติดในที่สุด

4.3.3 เหตุจากถูกหลอกลวง สารเสพติดมีรูปต่างๆ ทำให้ผู้รับไม่ทราบว่าสิ่งที่ตนได้รับเป็นสารเสพติดให้โทษร้ายแรงคิดว่าเป็นยาธรรมดาไม่มีพิษร้ายแรงตามที่ผู้ให้หลอกให้เสพ ผลสุดท้ายกลายเป็นผู้เสพติดไป

4.3.4 เหตุทางกาย ความเจ็บป่วยทางกาย เช่นต้องถูกผ่าตัดหรือเป็นโรคปวดศีรษะ เป็นโรคประสาท เป็นหืดได้รับความทรมานทางกายมาก ผู้ป่วยต้องการบรรเทา พยายามช่วยตนเองมานานแต่ไม่หายจึงหันเข้าหาสารเสพติดจนติดในที่สุด

4.3.5 เหตุเพราะสิ่งแวดล้อม สถานที่อยู่อาศัยแออัดหรือเป็นแหล่งมั่วสุมภาวะทางเศรษฐกิจบีบบังคับ ปัญหาทางครอบครัว เช่นบ้านแตก สมาชิกในครอบครัวขาดความเข้าใจซึ่งกันและกันขาดความอบอุ่นจากพ่อแม่และปัญหาอื่นๆ นับว่าเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลผลักดันให้ติดสารเสพติดได้อย่างหนึ่ง และยังเป็นอุปสรรคขัดขวางมิให้เลิกการใช้สารเสพติดแม้แต่การรักษาให้หายขาดก็ไม่ได้ เพราะเมื่อผู้ติดสารเสพติดที่ได้รับการบำบัดรักษาจนหายแล้วแต่กลับไปอยู่สภาพแวดล้อมเก่าๆ ก็จะต้องกดดันให้กลับไปใช้สารเสพติดอีก

4.4 แนวทางการดำเนินงานเพื่อป้องกันสารเสพติดสถานศึกษา

ผู้บริหารที่มุ่งหวังให้สถานศึกษาเป็นแหล่งปลอดสารเสพติด และนักเรียนมีภูมิคุ้มกันสารเสพติดได้อย่างถาวรนั้น ควรมีการประเมินตนเองเพื่อตรวจสอบการดำเนินงานซึ่งมีข้อควรประเมินดังนี้ (กระทรวงศึกษา, 2543 และจิรพันธ์ ไตรทิพจรัส , 2545 : 10 - 11)

4.4.1 โรงเรียนจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปแล้วหรือยัง

4.4.2 เมื่อมีธรรมนูญโรงเรียน สาระสำคัญ ครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่ (วิสัยทัศน์ , ภาระงาน เป้าหมาย , วัตถุประสงค์ , แผนยุทธศาสตร์ ,ข้อตกลงร่วมกัน)

4.4.3 ได้มีการสอดแทรกการป้องกันแก้ไขปัญหาสารเสพติดไว้ในธรรมนูญโรงเรียนหรือไม่

4.4.4 ยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด กำหนดไว้อย่างไร

4.4.5 มีโครงการ / กิจกรรม ด้านการป้องกันแก้ไขปัญหาสารเสพติด ซึ่งสามารถนำสู่การปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใด

4.4.5 โครงการ / กิจกรรมด้านป้องกันแก้ไขปัญหาสารเสพติด บรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีหรือไม่

4.4.6 แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามสารเสพติดสถานศึกษาของโรงเรียน และมอบหมายการดำเนินงานโครงการให้แก่ครูในโรงเรียนหรือไม่

4.4.7 คณะกรรมการป้องและปราบปรามสารเสพติดสถานศึกษา ของโรงเรียนได้เรียกประชุมปรึกษาหารือ กำหนดกระบวนการและภารกิจในการป้องกันแก้ไขปัญหาสารเสพติดไว้อย่างไร

4.4.8 ได้มีการดำเนินกิจกรรมตามแผนหรือไม่

4.4.9 มีการประเมินและรายงานผลการปฏิบัติต่อคณะกรรมการโรงเรียนและหน่วยงานอื่นหรือไม่

4.4.10 ผู้บริหารได้จัดให้มีการประชุมครูเพื่อ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันสารเสพติด หรือไม่อย่างไร

4.4.11 ครูเลือกใช้กระบวนการเรียน เพื่อทราบกระบวนการเรียนการสอนศูนย์สร้างภูมิคุ้มกันสารเสพติดให้กับนักเรียนหรือไม่เหมาะสมเพียงใด

4.4.12 ครูมีแผนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดภูมิคุ้มกันสารเสพติด ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นกระบวนการและเน้นการปฏิบัติจริง ทุกครั้งที่ทำการสอนหรือไม่

4.4.13 ครูประเมินผลการเรียนด้านความรู้ความเข้าใจถึงโทษภัยของสารเสพติดและวิธีการปฏิบัติในการหลีกเลี่ยงสารเสพติดจนเป็นนิสัย โดยประเมินตามสภาพที่แท้จริงหรือไม่

4.4.14 ครูจัดสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียน ให้สอดคล้องกับการทำชิ้นงานของนักเรียนมากน้อยเพียงใด

4.4.15 โรงเรียนจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสนองตอบต่อความต้องการในการจัดกิจกรรมต่อด้านสารเสพติดมากน้อยเพียงใด

4.4.16 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียนในการเรียนการสอนบ่งบอกถึงความสุขมากน้อยเพียงใด

4.4.17 ผู้ปกครองให้ความร่วมมือต่อการจัดกิจกรรมของโรงเรียนมากน้อยเพียงใด

4.4.18 ผลงานที่เกิดจากกิจกรรมการป้องกันสารเสพติดที่ทำให้โรงเรียน นักเรียนและผู้ปกครองภาคภูมิใจร่วมกัน มีบ้างหรือไม่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก คาดหวังว่า จะมีผู้บริหารมืออาชีพจำนวนไม่น้อยที่ตอบคำถามว่า "มี" ได้ครบทั้ง 19 ข้อ ซึ่งหมายความว่าสถานการณ์ด้านสารเสพติดที่ทวีความรุนแรงในขณะนี้ จะลดความรุนแรงลง และสลายตัวไปในที่สุด

4.5 นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด

นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดของรัฐบาล

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดแนวคิดและทิศทางการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดตลอดและทิศทางในการบริหารและจัดการสำหรับการดำเนินงานในแผน 9 (พ.ศ.2545 - 2549) พอสรุปได้ดังนี้ (สำนักงานคณะการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546 : 2)

1. กรอบแนวคิดในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

1.1 ต้องเร่งรณรงค์สร้างกระแสสังคมให้ทุกคนตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติด และมีจิตสำนึกที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง ในฐานะที่เป็นปัญหาของสังคมและประเทศชาติ

1.2 ต้องแก้ปัญหาแบบองค์รวมครบวงจร โดยยึดชุมชนเป็นศูนย์กลางและยึดพื้นที่เป็นเป้าหมายเน้นการระดมสรรพกำลังและบูรณาการแผนงาน โครงการกิจกรรมและทรัพยากร

1.3 ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อการป้องกันปัญหาโดยสร้างภูมิคุ้มกันและการบำบัดรักษาฟื้นฟูเพื่อลดอุปสงค์ยาเสพติดควบคู่กับการปราบปราม อย่างมีประสิทธิภาพการดำเนินการทางกฎหมายที่รวดเร็วเด็ดขาดและจริงจัง

1.4 ต้องเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชนและสถาบันสังคม

1.5 ต้องมีเอกภาพเชิงนโยบาย มียุทธศาสตร์และมาตรการที่มีความหลากหลายหรือยืดหยุ่นเหมาะสมกับพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย มีการบริหารจัดการที่รวดเร็วมีประสิทธิภาพ

1.6 ต้องมีการร่วมมือระบบเครือข่ายกับต่างประเทศในเชิงรุก

2. วัตถุประสงค์ของแผนงาน

2.1 เพื่อเสริมสร้างให้คน ครอบครัว ชุมชนและทุกๆ ฝ่ายในสังคมมีความเข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในทุกขั้นตอน

2.2 เพื่อลดปริมาณความต้องการยาเสพติดในประชาชนทุกกลุ่มโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเด็ก และเยาวชน และกลุ่มผู้ใช้แรงงาน

2.3 เพื่อเร่งบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพ และผู้ติดยาเสพติดทุกคนให้กลับมาเป็นพลังสำคัญในการต่อต้านยาเสพติดและพัฒนาประเทศ

2.4 เพื่อลดปริมาณการเสพยาเสพติด จำนวนผู้ผลิต ผู้ลำเลียง ผู้จำหน่าย และให้การสนับสนุน

2.5 เพื่อหยุดยั้งความรุนแรงและควบคุมแพร่ระบาดของยาเสพติดในแต่ละพื้นที่

3. ยุทธศาสตร์ แนวทางทางและกรอบแนวคิดสำคัญ

3.1 ยุทธศาสตร์ในการสร้างพลังแผ่นดินและลดเงื่อนไขการระบบประกอบด้วย

3.1.1 การรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาและกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไข โดยทางสื่อมวลชนและผ่านสื่อบุคคลในการประชุมสัมมนาและฝึกอบรม

3.1.2 เสริมสร้างความเข้มแข็งและพลังทางสังคม เพื่อให้มีการร่วมมือต่างๆทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน และประชาชน ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับชาติโดยกระบวนการพัฒนาวิชาการ พัฒนาศักยภาพแกนนำ สร้างเวทีประชาชน พัฒนาเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้ สร้างกระแสความร่วมมือ เฝ้าระวัง เปิดโอกาสให้องค์กรเอกชนมีส่วนร่วมตลอดจนสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนต่างๆ

3.1.3 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และการเฝ้าระวังเพื่อป้องกันผู้ที่ยังไม่เคยใช้สารเสพติดเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด ซึ่งเน้นการพัฒนากระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษาการสนับสนุนกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม รวมถึงการปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การจัดระบบสอดส่องเฝ้าระวัง ให้มีครูอาจารย์ที่ปรึกษา และแนะแนวส่งเสริมกิจกรรมการใช้เวลาว่างและให้การฝึกวิชาทหารเพื่อสร้างวินัย

3.1.4 การลดปัจจัยเงื่อนไขในด้านการก่อปัญหา และการแพร่ระบาดของสารเสพติดซึ่งรวมถึงการกำหนดพื้นที่ควบคุมตรวจสอบแหล่งอบายมุข หอพักสถานบันเทิง คนต่างด้าวและส่งเสริมงานการวิจัยที่พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวโน้มของตัวยาและสรุปการแพร่ระบาด

3.2 ยุทธศาสตร์การบำบัดรักษาและพื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติด ประกอบด้วย

3.2.1 การจำแนกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน จำแนกออกเป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มผู้เสพ หรือผู้ใช้ ผู้ติดยาเสพติด และกลุ่มติดยาเรื้อรัง

3.2.2 สร้างแรงจูงใจหรือบังคับให้ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษา

3.2.3 การพัฒนารูปแบบการบำบัดรักษาและพื้นฟูสมรรถภาพ และสนับสนุนให้องค์ทางศาสนา สถาบันการศึกษา สถานประกอบการ ภาคเอกชน องค์กรเอกชน เครือข่าย ประชาชน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทการบำบัดรักษาและพื้นฟูสมรรถภาพ

3.2.4 การพัฒนาบุคลากรทางด้านการแพทย์ นักวิจัยวิทยา นักสังคมสงเคราะห์และผู้เกี่ยวข้อง

3.3 ยุทธศาสตร์การปราบปราม และดำเนินการทางกฎหมาย ประกอบด้วย

3.3.1 การควบคุมสารตั้งแต่น้ำยาเคมีสารเสพติดหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้ทดแทนสารเสพติด

3.3.2 การสกัดกั้นบริเวณชายแดน เพื่อป้องกันการนำสารเคมีและอุปกรณ์การผลิตไป ยังแหล่งผลิต และป้องกันการลำเลียงยาจากแหล่งผลิตเข้ามาในประเทศ

3.3.3 การข่าวและการปราบปรามเน้นการทำลายโครงสร้างเครือข่ายผู้ค้ารายใหญ่ ผู้มีอิทธิพล ผู้สมคบและผู้ส่งหรือผู้ค้าขนาดกลาง

3.3.4 การเสริมสร้างความร่วมมือ ตลอดจนแรงจูงในและสนับสนุนการข่าวและการปราบปราม รวมถึงการให้บำเหน็จความชอบ สินบนรางวัล การคุ้มครองพยานและแหล่งข่าวตลอดจนการจัดสรรทรัพย์สินที่ได้จากการยึดอีกด้วย

3.3.5 การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและการดำเนินการทางกระบวนการยุติธรรม

3.3.6 การตรวจสอบทรัพย์สินและการฟอกเงิน

3.3.7 การดำเนินงานต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด

3.4 ยุทธศาสตร์การร่วมมือระหว่างประเทศ ประกอบด้วย

3.4.1 การพัฒนาความสัมพันธ์ตั้งแต่พื้นฐาน

3.4.2 การแสวงหาความร่วมมือและช่วยเหลือจากองค์กรในประเทศและต่างประเทศ

3.4.3 การสร้างกระแสสังคมในระดับนานาชาติ

3.4.4 การส่งเสริมการค้า การลงทุนระหว่างประเทศ เพื่อสร้างความมั่นคงทาง เศรษฐกิจในพื้นที่แหล่งผลิตและพื้นที่ข้างเคียงบริเวณชายแดน

3.5 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ ประกอบด้วย

3.5.1 กำหนดนโยบายและการจัดองค์กร เพื่อการตัดสินใจที่มีเอกภาพชัดเจนและรวดเร็ว

3.5.2 การจัดทำแผนงบประมาณปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณให้เอื้อต่อการดำเนินงานแบบองค์รวม ไม่มีความซ้ำซ้อน

3.5.3 ประสานงานและพัฒนาบุคลากรเพื่อให้การดำเนินงานในพื้นที่มีความคล่องตัวต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

3.5.4 การติดตามประเมินผลและพัฒนาเครื่องวัด รวมถึงการจัดทำระบบฐานข้อมูลที่ถูกต้องทันต่อเหตุการณ์ และสนับสนุนงานวิจัยการหารูปแบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ทางรัฐบาลโดยพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวในการประชุมชี้แจงยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินและแผนปฏิบัติการเพื่อเอาชนะยาเสพติดไว้ว่า (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด , 2544 : 15 - 16)

1. ปัญหายาเสพติดส่งผลต่อศักยภาพการพัฒนาประเทศในอนาคต เป็นการทำสงครามที่ไม่ใช่การสูญเสียดินแดนแต่สูญเสียอนาคตลูกหลาน ในสภาวะสงครามจึงหมายความว่าผู้ค้ายาและผู้สนับสุนนเป็นผู้ทรยศต่อชาติ

2. การประกาศสงครามกับยาเสพติด หมายความว่า จะทุ่มเททุกอย่างเพื่อจะเอาชนะปัญหาด้วยพลังที่มีอยู่คือพลังแผ่นดิน หมายความว่าต้องระดมทุกฝ่ายเข้ามาร่วมกันคิดร่วมกันดำเนินงานโดยเฉพาะพลังประชาชน ซึ้งเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ที่สุด หากประชาชนไม่เข้ามาร่วมการแก้ปัญหาจะไม่ประสบผลสำเร็จ

3. การแก้ปัญหาต้องกำหนดผู้รับผิดชอบทั้งแนวดิ่งและแนวราบ

4. ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่เกี่ยวโยงกับปัญหาด้านเศรษฐกิจสังคมโดยเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจและช่วงฤดูการโยกย้ายซึ้งการแก้ไขปัญหายาเสพติดจะต้องดำเนินงานหลายด้านควบคู่กับได้แก่ การทำให้ชุมชนเข้มแข็ง การใช้มาตรการทางสังคม การจัดการเรื่องการสอนไม่ให้เกิดความเครียดและการให้การเอาใจใส่แก่นักเรียน การจัดระเบียบสังคม การร่วมมือกับต่างประเทศ การควบคุมตัวยาและสาเคมี และการปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกระทรวงศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้การดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาเป็นนโยบายสำคัญ และเร่งด่วนที่ทุกหน่วยงานในสังกัดจะต้องร่วมมือ

กันดำเนินการอย่างจริงจังและตลอดมาทั้งนี้ได้มีการจัดทำแผนป้องกันสารเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2540 - 2544) เป็นแผนหลัก 5 ปี โดยยึดกรอบนโยบายตามแผนป้องกันยาเสพติดของประเทศตามนโยบายของรัฐบาลซึ่งในทางปฏิบัติได้มีการปรับรายละเอียดกิจกรรมให้สอดคล้องตามมติคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และอนุกรรมการชุดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เหมาะสมและทันสมัยต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และแนวโน้มของปัญหาที่จะทวีความรุนแรกมากขึ้นโดยสรุปนโยบาย มาตรการและแนวทางการดำเนินงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษา, 2543 : 27 - 28) ดังนี้

1. ให้สถานศึกษาทุกแห่งถือว่ามีการป้องกัน และแก้ปัญหาการใช้สารเสพติดในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาเป็นภาวะหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของสถานศึกษาทั้งนี้ให้รวมถึงภาวะหน้าที่ในการช่วยเหลือดูแลนักเรียน นักศึกษา ที่ติดสารเสพติดด้วย

2. ดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนครบวงจร นับตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรสื่อ วิธีการสอนและกิจกรรมของสถานศึกษาเน้นการฝึกทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับเยาวชนเพื่อผลทางการพัฒนาบุคลิกภาพ และการตัดสินใจเลือกพฤติกรรม

3. ให้สถานศึกษาทุกสังกัดจัดกิจกรรมส่งเสริมการออกกลังกาย และการเล่นกีฬาตลอดจนทางเลือกอื่นๆ เน้นการให้เด็กและเยาวชนรู้จักใช่เวลาล่างไปในทางสร้างสรรค์ และเป็นความสามัคคีในหมู่คณะ

4. ให้สถานศึกษาปรับปรุงสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของสถานศึกษาให้เยาวชนในสถานศึกษา มีการพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเต็มที่

5. ให้มีการพัฒนาระบบบริหาร และการจัดการตลอดจนการสนับสนุนทางวิชาการรวมทั้งการสอดส่องดูแลเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาสารเสพติดสถานศึกษาเน้นการทำงานในระบบเครือข่าย

เป็นการแสดงให้เห็นว่านโยบายที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนในการดำเนินงานการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดสามารถปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมจึงกำหนดเป็นมาตรการดังนี้

มาตรการเพื่อให้การดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบาย กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เป็นแนวทางปฏิบัติ

1. กรณีพบนักเรียนติดยาเสพติดให้โทษในโรงเรียน ทางโรงเรียนจะไม่ไล่ออก แต่จะต้องดูแลให้การช่วยเหลือเสมือนเป็นผู้ป่วยโดยให้ได้รับการบำบัดรักษาให้หายและสามารถที่จะศึกษาเล่าเรียนต่อไปได้

2. กรณีที่นักเรียนติดสารเสพติดจะขอย้ายโรงเรียนเนื่องจากโดนผู้จำหน่ายให้ขอย้ายได้โดยหัวหน้าสถานศึกษาประสานกันโดยตรง เพื่อพิจารณาแผนการเรียนและความเหมาะสมเป็นกรณีๆ ไป

3. ในกรณีที่นักเรียนหรือบุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้จำหน่ายยาเสพติดให้โทษให้ใช้มาตรการทางกฎหมายโดยตรง เพราะโรงเรียนไม่อาจปกป้องผู้ที่ทำผิดกฎหมายได้และเพื่อไม่ให้เป็นการเปิดทางให้ใช้นักเรียนเป็นผู้จำหน่ายสารเสพติดในโอกาสต่อไป

นอกจากแนวทางการดำเนินงานตามที่คณะกรรมการของแต่ละสถานศึกษาพิจารณาว่าเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่แล้ว กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกิจกรรมต่างๆ ให้สถานศึกษาปฏิบัติอีกหลายประการ เช่น 1. รณรงค์เพื่อสร้างกระแสสังคมให้ตระหนักถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 2. สร้างภูมิคุ้มกันและบำบัดรักษา (จิรพันธ์ ไตรทิพจรัส , 2545 : 14)

5. การดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาว

โครงการโรงเรียนสีขาวเป็นโครงการหลักของกระทรวงศึกษาธิการและเป็นการแสวงหายุทธวิธีใหม่ในการต่อสู้กับปัญหายาเสพติด เริ่มต้นโครงการเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2541 โดยมีหลักการสำคัญที่ใช้ดำเนินการ คือ การแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ นั่นคือความพยายามทำให้บ้านอบอุ่น ทำให้ชุมชนหน้าอยู่ และทำให้โรงเรียนเป็นที่หวังที่พึ่งพาของนักเรียนและนักศึกษาหรือผู้ปกครองได้ (กรมวิชาการ , 2542)

จุดสำคัญของโครงการมุ่งเน้นให้โรงเรียนปลอดยาเสพติดและหาแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด

แนวทางการดำเนินงาน

1. กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างชัดเจน โดย

1.1 เยาวชนผู้ใช้สารเสพติด ถือเป็น "ผู้หลงผิด" ที่จะต้องดูแลช่วยเหลือ

1.2 ผู้ค้า ถือว่าเป็น "อาชญากรทางสังคม" ต้องต้องดำเนินงานตามกฎหมายอย่างเด็ดขาดและจริงจัง

2. ใช้หลัก "4 ประสาน" คือผู้แทนฝ่ายบริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน และ "2 ค้ำ" คือ ผู้นำชุมชน ผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมมือดำเนินการป้องกัน โดยเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียน โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็น 5 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ไม่เคยใช้ยาเสพติด
2. กลุ่มผู้มีประสบการณ์แต่ไม่ติด หรือกลุ่มเสี่ยง
3. กลุ่มที่ติดยา (ยังใช้ยาอยู่)
4. กลุ่มผู้ติดยาและบำบัดหายแล้ว
5. กลุ่มที่สงสัยว่าค้ายา

ได้กำหนดให้ดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมาย โดยผสมผสานมาตรการอย่างเหมาะสม ได้แก่

1. กลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด ให้ใช้มาตรการให้การศึกษาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในระยะยาว จัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์จัดกิจกรรมทางเลือกที่หลากหลาย

2. กลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่มีประสบการณ์การใช้ยาเสพติด แต่ยังไม่ติดหรือกลุ่มเสี่ยงให้ใช้มาตรการการให้ความช่วยเหลือ เพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ โดยดำเนินการจัดบริการให้คำปรึกษา เน้นการแนะแนวฝึกทักษะชีวิตให้รู้จักการแก้ปัญหาใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่มีปัญหา จัดครูพี่เลี้ยงที่นักเรียน นักศึกษาไว้วางใจ ใช้มาตรการป้องปรามโดยการตรวจค้น และสุ่มตรวจปัสสาวะเป็นครั้งคราว จัดกลุ่มบำบัดในลักษณะค่ายนักเรียนนักศึกษาโดยประสานกับผู้ปกครองร่วมกันดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด

3. กลุ่มนักเรียน นักศึกษา ที่ติดยา หรือยังใช้ยาอยู่ ให้ใช้มาตรการป้องปรามมีการตรวจสุขภาพประจำปี ตรวจค้นยาเสพติดและสุ่มตรวจปัสสาวะในกลุ่มเสี่ยง ผสมผสานกับมาตรการให้การช่วยเหลือโดยประสานกับผู้ปกครอง และหน่วยงานสาธารณสุข จัดทำกลุ่มบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจในรายที่มีสภาพร่างกายและจิตใจไม่พร้อมในการเรียนรู้จะให้พักการเรียนเพื่อบำบัดรักษาจนหายแล้วจึงกลับเข้ามาเรียนใหม่ โดยมีครูอาจารย์ดูแลอย่างใกล้ชิด

4. กลุ่มนักเรียน นักศึกษา ที่ติดยาและบำบัดจนหายแล้วให้ใช้มาตรการให้ความช่วยเหลือสอดส่องดูแลและเฝ้าระวังเพื่อมิให้กลับไปใช้ยาอีก

5. กลุ่มที่สงสัยว่าค้ายา ให้ใช้มาตรการสอดส่องดูแลและแจ้งเบาะแสแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปรามผสมผสานกับมาตรการป้องปราม โดยการตรวจสุขภาพประจำปีหรือตรวจค้นสารเสพติด สุ่มตรวจปัสสาวะในรายที่ค้ายาเสพติดและว่ากล่าวตักเตือนไม่ได้ผลให้ใช้มาตรการทางกฎหมายโดยแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อดำเนินการต่อไป

กิจกรรมการมีส่วนร่วม

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระดมทรัพยากรที่เกี่ยวกับสถานศึกษาทั้งนักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และองค์กรเอกชนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหายาเสพติด ทั้งนี้ให้ดำเนินการโดยสร้างความเข้าใจและแรงจูงใจให้บุคลากรในสถานศึกษาเห็นความสำคัญ และกล้าที่จะปฏิบัติงานจัดกิจกรรมให้ชุมชนมีส่วนร่วมประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทางสาธารณสุขในเรื่องการตรวจสุขภาพและการบำบัดรักษา ประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในเรื่องการปราบปราม และใช้มาตรการทางกฎหมาย ตลอดจนจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน นักศึกษา มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของสถานศึกษา

กิจกรรมตรวจสุขภาพนักเรียนและนักศึกษาประจำปี

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษา มีสุขภาพพลานามัยที่ดี ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ รู้จักการดูแลรักษาสุขภาพ รู้ถึงโทษภัยของยาเสพติด เป็นการป้องปรามมิให้นักเรียน นักศึกษาใช้ยาเสพติดและปลูกฝังนิสัยรักการออกกำลังกาย ทั้งนี้กำหนดให้สถานศึกษาจัดตรวจสุขภาพนักเรียน และนักศึกษาทุกคน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง รวมทั้งให้มีการตรวจสังเกตสุขภาพเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อค้นหาความผิดปกติซึ่งหากพบว่ามีนักเรียน นักศึกษาที่เข้าข่ายสงสัยว่าจะใช้ยาเสพติด ให้ดำเนินการตรวจปัสสาวะเพื่อขยายผลโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง แล้วดำเนินการโดยใช้มาตรการให้ความช่วยเหลือในการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพเพื่อเลิกให้ใช้ยาเสพติด และศึกษาเล่าเรียนต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยค้นคว้าได้ศึกษาเอกสารงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดภายในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้ คือ

เจริญ กาสังข์ และคณะ (2542) ได้ศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนตามทัศนะของครู นักเรียน ผู้ปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่าในด้านพฤติกรรมสารเสพติด นักเรียนและผู้ปกครองมีความเห็นตรงกันว่า นักเรียนทราบข้อมูลแต่ไม่ยอมให้ความร่วมมือกับครู เป็นปัญหาและควรแก้ไขระดับมาก จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าสารเสพติดได้เข้ามาสร้างปัญหาให้กับโรงเรียนแล้ว ถึงแม้นักเรียนจะรู้ว่าใครเป็นคนเสพหรือเป็นคนจำหน่ายก็ไม่กล้าที่จะให้ความจริงกับครูหรือพนักงานตำรวจ อาจเป็นเพราะว่าเกรงจะได้รับอันตรายต่อชีวิต หากเป็นจริงดังกล่าว แนวทางการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดแนวทางโดยการมุ่งเน้น การอบรม บ่มนิสัย และการพัฒนาด้านจิตใจจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบพื้นฐานในการสร้างภูมิคุ้มกันการใช้ยาในทางที่ผิด ก็คงไม่มีประโยชน์อะไรเพราะนักเรียนมีอิทธิพลมืดครอบงำอยู่ จึงไม่กล้าพูดความจริงให้ครูได้รับรู้

ทรงศักดิ์ หริ่งรอด และคณะ (2542) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาสารเสพติดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า

1. บทบาทของผู้บริหารการศึกษา ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง ใน 3 ด้าน ด้านการเตรียมการและวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด ด้านการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด มีบทบาทอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนอาวุโส ด้านการเตรียมการและวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด ด้านการดำเนินการป้องกัน

และแก้ไขปัญหาสารเสพติด และด้านติดตามประเมินผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลกับนอกเขตเทศบาลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด ด้านการเตรียมการและการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด ด้านการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด และด้านติดตามประเมินผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด มีความแตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชายกับผู้บริหารหญิงในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด ด้านการเตรียมการและการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด และด้านติดตามประเมินผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด มีความแตกต่างกัน

นงคราญ ณรงค์ศักดิ์ (2542) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าสภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษา สภาพการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในโรงเรียน ส่วนใหญ่มีการสำรวจเกี่ยวกับการใช้ยาเสพของนักเรียน มีการใช้บุหรี่มากที่สุด รองลงมา คือ แอมแฟตามีน สารระเหย สุรา สาเหตุการแพร่ระบาดคือนักเรียนนำมาเสพในโรงเรียนโดยเฉพาะในห้องน้ำห้องส้วม มีการเสพสารเสพติดมากที่สุด การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดโดยการอด แทรกความรู้และวิธีป้องกันยาเสพติด มีการพัฒนาความรู้พื้นฐาน การป้องกันยาเสพติดให้แก่บุคลากรแกนนำนักเรียน มีการดำเนินการตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาด้วยการพัฒนาสภาพแวดล้อมและโครงสร้างให้เหมาะสมกับการเรียนรู้และพัฒนาการ มีการจัดกิจกรรมพัฒนาการแก่นักเรียน มีการดำเนินการป้องกันยาเสพติดร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ มีการนิเทศติดตามผล และส่วนใหญ่เมื่อพบนักเรียนใช้ยาเสพติดจะใช้วิธีการดักเดือน ตลอดจนมีการจัดรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สำหรับปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนที่พบคือสื่อในการให้ความรู้ การผลิตสื่อการเรียนการสอน สื่อเผยแพร่เพื่อการรณรงค์ที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ การดูแลสถานที่ลับตาที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติด งบประมาณในการดำเนินงานและการวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เด็กติดยาเสพติด

จักรกฤษ ทองดอนคำ และคณะ (2543 : 45) ได้ศึกษาการแก้ปัญหาสารเสพติดในโรงเรียนโครงการโรงเรียนสีขาวตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาการแก้ไขปัญหาสารเสพติดในโรงเรียนโครงการโรงเรียนสีขาวตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลกใน 4 ด้าน

พบว่า โดยส่วนรวมมีการดำเนินงานด้านบทบาทของโรงเรียน ด้านบทบาทของนักเรียน ด้านบทบาทของผู้ปกครองนักเรียนและด้านบทบาทของชุมชนอยู่ในระดับมากเช่นกันทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบการแก้ไขปัญหาสารเสพติดในโรงเรียนโครงการโรงเรียนสีขาวตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ใน 4 ด้านจำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียน พบว่า ด้านบทบาทของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนคร และเทศบาลตำบล มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุดแต่ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่โรงเรียนตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลนครและเทศบาลตำบลมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ด้านบทบาทของนักเรียนพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่โรงเรียนตั้งอยู่ในและนอกเขตเทศบาลนครและเทศบาลตำบลมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เช่นกัน ด้านบทบาทของผู้ปกครองนักเรียนและด้านบทบาทของชุมชน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่โรงเรียนตั้งอยู่ในและนอกเขตเทศบาลนครและเทศบาลตำบลมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก แต่ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่โรงเรียนตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลนครและเทศบาลตำบลมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

มณเฑียน กระทงนรเศรษฐ์ และคณะ (2543) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุโขทัยผลการศึกษาพบว่า สภาพการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุโขทัย ด้านการวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดสถานศึกษา และด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดสถานศึกษา ระดับการปฏิบัติงานดีมาก ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรต่างๆ ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดสถานศึกษา และด้านการมีส่วนร่วมของครู/อาจารย์ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดสถานศึกษา ระดับการปฏิบัติงานปานกลาง

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดสถานศึกษามีระดับการปฏิบัติงานสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสารเสพติดเป็นปัญหาระดับชาติที่จะต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วนและให้เป็นไปอย่างยั่งยืน โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายต่างๆให้สถานศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศรับไปปฏิบัติ

เปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุโขทัย จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในภาพรวมปรากฏว่ามีการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีระดับการปฏิบัติงานสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขนาดเล็ก ครู/อาจารย์ ทุกท่านมีโอกาสพบปะสังสรรค์กันบ่อยครั้งในแต่ละวัน ทำให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทุกคนมีความรู้ ความ

เข้าใจในนโยบายของกรมสามัญศึกษา หรือนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มีความรักความสามัคคีกลมเกลียวกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการทำงาน

ผ่องพรรณ สายทอง และคณะ (2545) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานปัญหาและอุปสรรคและแนวทางแก้ไขระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนำร่อง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ครูได้มีการเตรียมการและวางแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการอบรมสัมมนา ศึกษาเอกสารคู่มือประชุมชี้แจง และการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานอื่นๆ ส่วนในด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่าครูไม่เข้าใจการดำเนินงานในบางขั้นตอน แนวทางแก้ไข คือ กรมสุขภาพจิตและหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดอบรมให้ความรู้ใหม่ๆ แก่ครูเพิ่มเติม

ชูเดช หารทองช่วง และคณะ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ใน 6 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้าราชการครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เว้นแต่ด้านส่งต่อนักเรียนเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง

2. รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก เว้นแต่เรื่องการได้ทำความรู้จักคุ้นเคยครอบครัวนักเรียน เรื่องการได้ศึกษาสภาพฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวนักเรียนและการจัดทำแบบประเมินทางอารมณ์เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านการคัดกรองนักเรียน ความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เว้นแต่เรื่องการมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การพิจารณาการคัดกรอง เรื่องการคัดกรองนักเรียนโดยใช้ดุลยพินิจตามเกณฑ์ของท่านเอง และเรื่องการคัดกรองนักเรียนโดยอาศัยข้อมูลจากแบบประเมินทางอารมณ์ เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง

4. ด้านการส่งเสริมนักเรียน ความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก เห็นว่าอยู่ในระดับมาก

5. ด้านการป้องกันและการช่วยเหลือนักเรียน ความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เว้นแต่เรื่องการดจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เรื่องการจัดให้นักเรียนทุกคนจับคู่ (Buddy) เพื่อช่วยเหลือและดูแลซึ่งกันและกันและเรื่องการจัดกิจกรรมสื่อสารและสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง

6. ด้านการส่งต่อนักเรียน ความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง เว้นเรื่องความเข้าใจขั้นตอนการส่งต่อนักเรียนในโรงเรียนอย่างชัดเจน (ครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง ฯลฯ) เห็นว่าอยู่ในระดับมาก

ทองแดง มาดิษฐ์ (2547 : 32) ได้ทำการศึกษาการบริหารงานในการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป โดยจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา แบ่งเป็น เขต 1 เขต 2 เขต 3 ประสบการณ์ในการบริหารงานของผู้บริหาร แบ่งเป็นน้อยกว่า 10 ปี ตั้งแต่ 10 – 20 ปี มากกว่า 20 ปี และระดับของโรงเรียนที่เปิดสอน แบ่งเป็น ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา เฉพาะระดับมัธยมศึกษา พบว่า

1. การบริหารงานในการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพิษณุโลกพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานทั่วไป ด้านบริหารงานบุคคล ตามลำดับ

2. ผู้บริหารที่อยู่ในเขตพื้นที่ต่างกันมีการบริหารงานในการเป็นนิติบุคคลในภาพรวมแตกต่างกัน ส่วนด้านการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีการบริหารงานในการเป็นนิติบุคคลในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4. ผู้บริหารที่ระดับโรงเรียนที่เปิดสอนแตกต่างกัน มีการบริหารงานในการเป็นนิติบุคคลในภาพรวม และรายด้านแตกต่างกันทางมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน

5. ผู้บริหารส่วนมากมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานในการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาจะทำให้เกิดความรวดเร็ว คล่องตัว

ชาตรี สุขช่วย (2548 : 70 - 73) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและการวางแผนการดำเนินงาน โดยรวม มีสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน โดยรวม มีสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก

ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน โดยรวม มีสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก

จากข้อมูลและงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

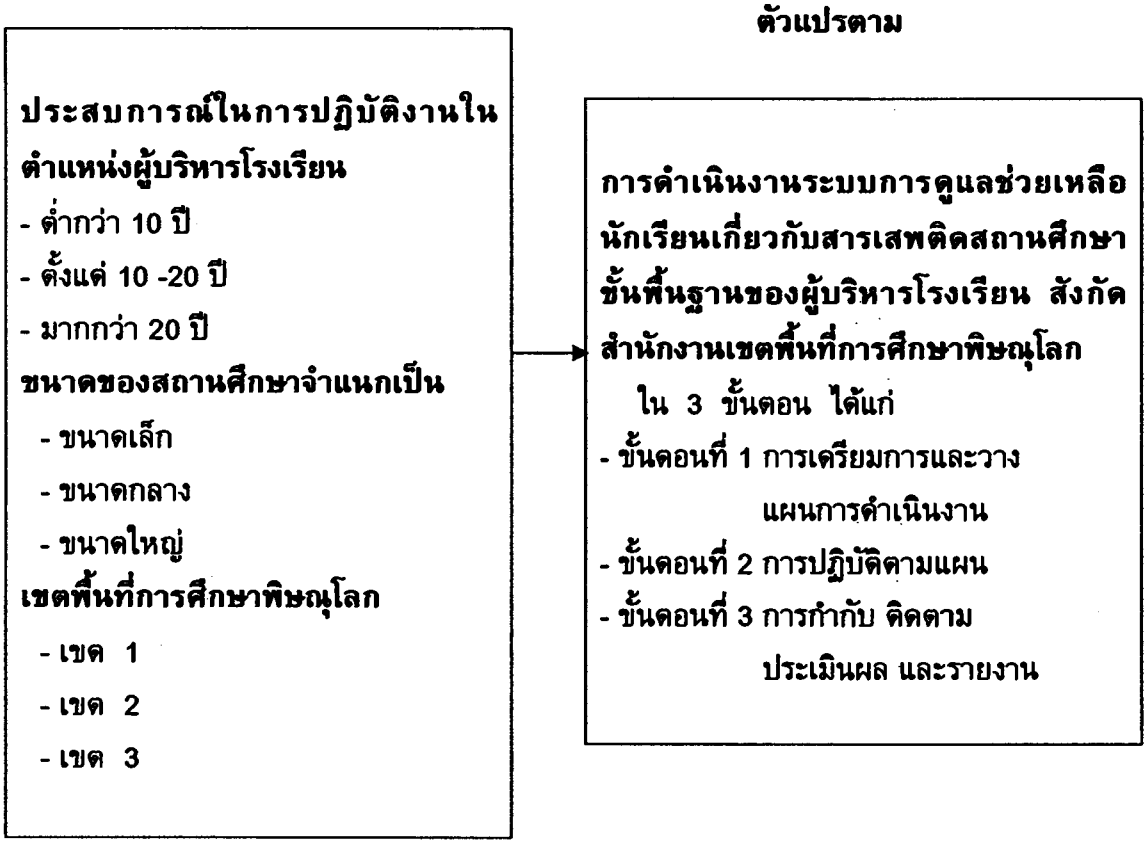

ภาพ 8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินงานวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก มีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ปีการศึกษา 2550 จำนวน 495 คน จาก 495 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาพิษณุโลก ปีการศึกษา 2550 จำนวน 348 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีขั้นตอนการสุ่มดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ประชากรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ปีการศึกษา 2550 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา 3 ขนาด รวมทั้งหมด 495 โรงเรียน ดังนี้

ขนาดของสถานศึกษา	เขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก			
	เขต 1	เขต 2	เขต 3	รวม
ใหญ่	21	27	25	73
กลาง	68	65	76	209
เล็ก	68	61	84	213
รวม	**157**	**153**	**185**	**495**

ตารางที่ 2 เปิดตารางสำเร็จรูปเพื่อประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยใช้ตาราง สำเร็จรูปของ Taro Yamane (Taro Yamane, 1973 : 125) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จำนวน 348 คน

ขนาดของสถานศึกษา	เขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก			
	เขต 1	เขต 2	เขต 3	รวม
ใหญ่	15	19	17	51
กลาง	48	45	53	146
เล็ก	47	44	60	151
รวม	**110**	**108**	**130**	**348**

3. วางแผนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการสุ่มแบบสัดส่วน สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก จำแนกตามขนาด 3 กลุ่มๆ ละ 70 % โดยประมาณ จะทำให้ได้สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนรวมทั้งหมด 3 ขนาด ได้จำนวน 348 โรงเรียน ดังนี้

เครื่องมือและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือแบบสอบถามการดำเนินงานระบบการช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายงาน (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เป็นแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ เครื่องมือ มีดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวข้อง

2. กำหนดขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือของนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพิษณุโลก ว่ามีระบบการทำงานในด้านดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างไร ซึ่งจัดทำโดยความร่วมมือทางกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข และกลมสามัญศึกษา (เดิม) กระทรวงศึกษาธิการ ตามแผนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในรอบปีการศึกษา แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน และ ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

3. กำหนดรูปแบบสอบถามตามแบบมาตราส่วนประมวลค่า (Rating Scale) และสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหาที่กำหนดไว้ในข้อ 2

4. นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมเนื้อหาของแบบสอบถาม

5. นำแบบสอบถามมาแก้ไขและปรับปรุง ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 5 ท่าน ได้แก่

5.1 ดร.อดุลย์ วังศรีคูณ คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

5.2 ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก

5.3 นายมณเฑียร ม่วงศรีศักดิ์ รองผู้อำนวยการสำนักเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่รับผิดชอบงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5.4 นายปิยวิทย์ ชมพูบาง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปลักแรต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ผู้อำนวยการโรงเรียนในฝันที่มีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดีเด่น

5.5 นางกมลพร พัฒนดำรง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานพื้นที่เขตการศึกษาพิษณุโลก เขต 1 รับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบช่วยเหลือดูแลนักเรียน

โดยคำนวณหาค่า IOC (Item Objective Congruence) และได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิและนำเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงเป็นขั้นสุดท้ายก่อนนำไปทดลองต่อไป

7. ทดลองใช้ (Tryout) แบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ซึ่งมีบริบทใกล้เคียงกับจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 คนได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) นำผลมาเพื่อคำนวณหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's α - Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.9610

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัย

ราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2, 3 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาในสังกัด

2. ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 1, 2, 3 ถึงผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบ แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยไปติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตัวเองได้ 348 ฉบับ คิดเป็น 100%

3. ตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป แล้วนำไปใช้วิเคราะห์ และแปรผลโดยใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2543 : 103)

1. แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยนำเสนอข้อมูลในรูปของตารางแจกแจงความถี่ และร้อยละ

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 แบบ Rating Scale 5 ระดับ ผู้วิจัยนำมาตรวจให้คะแนนดังนี้

ให้คะแนน 1 คะแนน เมื่อตอบว่า มีการดำเนินงานน้อยที่สุด
ให้คะแนน 2 คะแนน เมื่อตอบว่า มีการดำเนินงานน้อย
ให้คะแนน 3 คะแนน เมื่อตอบว่า มีการดำเนินงานปานกลาง
ให้คะแนน 4 คะแนน เมื่อตอบว่า มีการดำเนินงานมาก
ให้คะแนน 5 คะแนน เมื่อตอบว่า มีการดำเนินงานมากที่สุด

3. รวมคะแนนของผู้ตอบทั้งหมดแล้วนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. นำค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้มาเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลผลคะแนนดังนี้

ได้ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 ถึง 1.50 หมายถึง มีการดำเนินงานน้อยที่สุด
ได้ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 ถึง 2.50 หมายถึง มีการดำเนินงานน้อย
ได้ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 ถึง 3.50 หมายถึง มีการดำเนินงานปานกลาง
ได้ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 ถึง 4.50 หมายถึง มีการดำเนินงานมาก
ได้ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 ถึง 5.00 หมายถึง มีการดำเนินงานมากที่สุด

5. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ของผู้บริหารโรงเรียน ด้านประสบการณ์การเป็นผู้บริหารโรงเรียน ด้านขนาดของโรงเรียน ด้านเขตพื้นที่การศึกษา โดยใช้การทดสอบแบบ f - test เมื่อพบความแตกต่างอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้ใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffer)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

   ค่าร้อยละ (Percentage)

   ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)

   ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

   สถิติที่ใช้ในการทดสอบ คือ ใช้การทดสอบแบบ f - test เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ ทางเดียว (One – Way Anova) และทำการเปรียบเทียบหาค่าความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe)

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์

การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก สามารถสรุป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร

ประสบการณ์	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10 ปี	115	33.05
ตั้งแต่ 10 – 20 ปี	185	53.16
มากกว่า 20 ปี	48	13.79
รวม	**348**	**100.0**

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร ตั้งแต่ 10 – 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.16 รองลงมา คือ ต่ำกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.05 และระดับสุดท้ายคือ มากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.79

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดของสถานศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ขนาดเล็ก	151	43.39
ขนาดกลาง	146	41.95
ขนาดใหญ่	51	14.66
รวม	**348**	**100.0**

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 43.39 รองลงมา คือ ขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 41.95 และระดับสุดท้าย คือ ขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 14.66

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
พิษณุโลก เขต 1	110	31.61
พิษณุโลก เขต 2	108	31.03
พิษณุโลก เขต 3	130	37.36
รวม	**348**	**100.0**

จากตาราง 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก เขต 3 คิดเป็นร้อยละ 37.36 รองลงมา คือ เขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 คิดเป็นร้อยละ 31.61 และระดับสุดท้าย คือ เขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 คิดเป็นร้อยละ 31.03

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก จำแนกตามขั้นตอน

รายการ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน	3.73	0.536	มาก
ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน	3.52	0.557	มาก
ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน	3.44	0.638	ปานกลาง
รวม	**3.56**	**0.525**	**มาก**

จากตาราง 6 พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก โดยภาพรวมมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 และเมื่อพิจารณารายขั้นตอน พบว่า ขั้นตอนที่ 1 มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 รองลงมา คือ ขั้นตอนที่ 2 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 และระดับสุดท้าย คือ ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก จำแนกรายข้อ ตามขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
1. ประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดหรือปรับปรุงโครงสร้างของบุคลากรในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษา	3.77	0.661	มาก
2. แต่งตั้งคณะกรรมการแต่ละฝ่าย (คณะกรรมการอำนวยการ ประสานงาน และดำเนินงาน)	3.79	0.680	มาก
3. กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละฝ่าย	3.73	0.688	มาก
4. ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียนเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด	3.75	0.733	มาก
5. จัดทำข้อมูลสภาพพื้นฐานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา	3.81	0.739	มาก
6. กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดอย่างชัดเจน	3.85	0.782	มาก
7. ปรับปรุงแผนปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดทุกภาคเรียน	3.51	0.777	มาก
8. จัดทำโครงการสนับสนุนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด เช่น โครงการเฝ้าระวังป้องกันปัญหายาเสพติด ฯลฯ	3.80	0.731	มาก
9. จัดทำแผนการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด	3.53	0.783	มาก
รวม	**3.73**	**0.536**	**มาก**

จากตาราง 7 พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ขั้นตอนที่ 1 โดยภาพรวมและรายข้อมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ 6 กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดอย่างชัดเจน มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 รองลงมาคือ ข้อที่ 5 จัดทำข้อมูลสภาพพื้นฐานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 และระดับสุดท้ายคือ ข้อที่ 7 ปรับปรุงแผนปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดทุกภาคเรียนโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก จำแนกรายข้อตามขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน

	รายการ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
10.	จัดประชุมชี้แจงคณะทำงานเพื่อสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในทุกภาคเรียน	3.74	0.738	มาก
11.	ฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดเบื้องต้น	3.53	0.761	มาก
12.	ประเมินผลการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานภายหลังการฝึกอบรมของบุคลากรที่เข้ารับการอบรม	3.36	0.753	ปานกลาง
13.	นำผลการประเมินมาวางแผนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดทำโครงการฝึกอบรมต่อเนื่อง ฯลฯ	3.41	0.772	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
14.	ประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดที่ผ่านมาให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญ เช่น จัดประชุม การแจกแผ่นปลิว การจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงาน ฯลฯ	3.59	0.704	มาก
15.	ประสานงานระหว่างคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสารเสพติดอย่างใกล้ชิด	3.53	0.776	มาก
16.	จัดทำเอกสาร หรือเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด ให้แก่คณะกรรมการดำเนินการได้ใช้อย่างเพียงพอ	3.20	0.741	ปานกลาง
17.	กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด	3.60	0.712	มาก
18.	จัดประชุมกลุ่มเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเป็นรายกรณี	3.54	0.787	มาก
19.	บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการทุกฝ่ายอย่างละเอียดทุกขั้นตอน	3.29	0.797	ปานกลาง
20.	ดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสารเสพติดทั้งในด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และอื่น ๆ	3.67	0.751	มาก
21.	รู้จักนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเป็นรายบุคคลโดยครอบคลุมด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว	3.73	0.857	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
22.	คัดกรองนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด โดยจัดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา/ แก้ไข	3.49	0.929	ปานกลาง
23.	ให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับสารเสพติด	3.65	0.955	มาก
24.	จัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดของนักเรียน เช่น กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง ฯลฯ	3.58	0.844	มาก
25.	ส่งต่อนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเข้ารับการช่วยเหลือจากครูอื่น ๆ เช่น ครูแนะแนว หรือครูฝ่ายปกครอง เป็นต้น	3.26	1.141	ปานกลาง
26.	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนโดยครูอื่น ๆ แก่ครูที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ	3.64	0.763	มาก
27.	ให้ความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน	3.83	0.714	มาก
28.	จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนในคาบแนะแนว หรือจัดทำโครงการกิจกรรมกลุ่มเพื่อสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.70	0.723	มาก
29.	ให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาในกรณีที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถแก้ไขหรือยากต่อการช่วยเหลือโดยครูแนะแนว หรือครูอื่น ๆ	3.71	0.819	มาก
30.	ส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก และติดตามผลอย่างใกล้ชิด	2.96	1.076	ปานกลาง

จากตาราง 8 พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ขั้นตอนที่ 2 โดยภาพรวมมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ 27 ให้ความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกันมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับแรกโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 รองลงมาคือ ข้อที่ 21 รู้จักนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเป็นรายบุคคล โดยครอบคลุมด้านความสามารถด้านสุขภาพและด้านครอบครัว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และระดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 30 ส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก และติดตามผลอย่างใกล้ชิด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก จำแนกรายข้อตามขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน

	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
31.	ประเมินผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง	3.39	0.726	ปานกลาง
32.	กำกับ ติดตามให้มีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง	3.48	0.769	ปานกลาง
33.	นำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ปรับเปลี่ยนคณะทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ	3.42	0.753	ปานกลาง
34.	จัดทำรายงานการดำเนินงานเสนอต่อหัวหน้าระดับทุกสิ้นภาคเรียนโดยครูที่ปรึกษาแต่ละคน	3.39	0.868	ปานกลาง
35.	จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานของระดับเสนอต่อคณะกรรมการประสานงานทุกสิ้นภาคเรียนโดยหัวหน้าระดับชั้นทุกชั้น	3.29	0.867	ปานกลาง
36.	สรุปผลและจัดทำรายงานการดำเนินงานในภาพรวมของโรงเรียนเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการในทุกภาคเรียน	3.30	0.872	ปานกลาง

ตาราง 9 (ต่อ)

	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
37.	ปรับปรุงและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ	3.68	0.684	มาก
38.	เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	3.59	0.744	มาก
	รวม	**3.44**	**0.638**	**ปานกลาง**

จากตาราง 9 พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติตามแผน โดยภาพรวมมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ 37 ปรับปรุง และพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับแรกโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 รองลงมา คือ ข้อที่ 38 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 และระดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 35 จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานของระดับเสนอต่อคณะกรรมการประสานงานทุกสิ้นภาคเรียนโดยหัวหน้าระดับชั้นทุกชั้น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก

ตาราง 10 แสดงค่าสถิติทดสอบ f - test จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารและเปรียบเทียบรายคู่ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน

รายการ	F	เปรียบเทียบรายคู่
1. ประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดหรือปรับปรุงโครงสร้างของบุคลากรในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษา	0.157	-
2. แต่งตั้งคณะกรรมการแต่ละฝ่าย (คณะกรรมการอำนวยการ ประสานงาน และดำเนินงาน)	1.112	-
3. กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละฝ่าย	0.426	-
4. ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียนเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด	1.001	-
5. จัดทำข้อมูลสภาพพื้นฐานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา	0.021	-
6. กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดอย่างชัดเจน	0.150	-
7. ปรับปรุงแผนปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดทุกภาคเรียน	0.241	-
8. จัดทำโครงการสนับสนุนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด เช่น โครงการเฝ้าระวังป้องกันปัญหายาเสพติด ฯลฯ	0.531	-
9. จัดทำแผนการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด	0.114	-
รวม	**0.021**	-

*$p \leq 0.05$

จากตาราง 10 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ ขั้นตอนที่ 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ ขั้นตอนที่ 1 ทุกข้อ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 แสดงค่าสถิติทดสอบ f-test และเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน

รายการ	F	เปรียบเทียบรายคู่
10. จัดประชุมชี้แจงคณะทำงานเพื่อสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในทุกภาคเรียน	0.263	-
11. ฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดเบื้องต้น	0.905	-
12. ประเมินผลการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานภายหลังการฝึกอบรมของบุคลากรที่เข้ารับการอบรม	1.179	-
13. นำผลการประเมินมาวางแผนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดทำโครงการฝึกอบรมต่อเนื่อง ฯลฯ	1.725	-
14. ประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดที่ผ่านมาให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญ เช่น จัดประชุม การแจกแผ่นปลิว การจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงาน ฯลฯ	1.864	-
15. ประสานงานระหว่างคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) และคณะกรรมการดำเนินงาน(ทีมทำ)และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสารเสพติดอย่างใกล้ชิด	2.121	-

ตาราง 11 (ต่อ)

รายการ	F	เปรียบเทียบรายคู่
16. จัดทำเอกสาร หรือเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด ให้แก่คณะกรรมการดำเนินการได้ใช้อย่างเพียงพอ	5.838*	(2-3)
17. กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด	1.025	-
18. จัดประชุมกลุ่มเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเป็นรายกรณี	1.437	-
19. บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการทุกฝ่ายอย่างละเอียดทุกขั้นตอน	1.619	-
20. ดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสารเสพติดทั้งในด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และอื่น ๆ	2.109	-
21. รู้จักนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเป็นรายบุคคลโดยครอบคลุมด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว	1.863	-
22. คัดกรองนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด โดยจัดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา/แก้ไข	0.628	-
23. ให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับสารเสพติด	2.611	-
24. จัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดของนักเรียน เช่น กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง ฯลฯ	0.862	-
25. ส่งต่อนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเข้ารับการช่วยเหลือจากครูอื่น ๆ เช่น ครูแนะแนว หรือครูฝ่ายปกครอง เป็นต้น	1.750	-
26. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนโดยครูอื่นๆ แก่ครูที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ	1.101	-

ตาราง 11 (ต่อ)

รายการ	F	เปรียบเทียบรายคู่
27. ให้ความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน	0.545	-
28. จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนในคาบแนะแนว หรือจัดทำโครงการกิจกรรมกลุ่มเพื่อสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.277*	(1-3)
29. ให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาในกรณีที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถแก้ไขหรือยากต่อการช่วยเหลือโดยครูแนะแนวหรือครูอื่น ๆ	6.449*	(1-3),(2-3)
30. ส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก และติดตามผลอย่างใกล้ชิด	0.226	-
รวม	**2.015**	-

*$p \leq 0.05$

จากตาราง 11 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ ขั้นตอนที่ 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการดำเนินงานบางข้อแตกต่างกัน คือ

ข้อที่ 16 การจัดทำเอกสาร หรือเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด ให้แก่คณะกรรมการดำเนินการได้ใช้อย่างเพียงพอ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารมากกว่า 20 ปี มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารตั้งแต่ 10 – 20 ปี

ข้อที่ 28 การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนในคาบแนะแนวหรือจัดทำโครงการกิจกรรมกลุ่มเพื่อสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารมากกว่า 20 ปี มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี

ข้อที่ 29 การให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาในกรณีที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถแก้ไขหรือยากต่อการช่วยเหลือโดยครูแนะแนวหรือครูอื่นๆ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารมากกว่า 20 ปี มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 – 20 ปี

ตาราง 12 แสดงค่าสถิติทดสอบ f-test และเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

รายการ		F	เปรียบเทียบรายคู่
31.	ประเมินผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง	0.521	-
32.	กำกับ ติดตามให้มีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง	1.330	-
33.	นำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ปรับเปลี่ยนคณะทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ	0.304	-
34.	จัดทำรายงานการดำเนินงานเสนอต่อหัวหน้าระดับทุกสิ้นภาคเรียนโดยครูที่ปรึกษาแต่ละคน	0.766	-
35.	จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานของระดับเสนอต่อคณะกรรมการประสานงานทุกสิ้นภาคเรียนโดยหัวหน้าระดับชั้นทุกชั้น	0.384	-
36.	สรุปผลและจัดทำรายงานการดำเนินงานในภาพรวมของโรงเรียนเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการในทุกภาคเรียน	0.058	-
37.	ปรับปรุงและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ	1.184	-
38.	เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	0.437	-
	รวม	**0.090**	-

*$p \leq 0.05$

จากตาราง 12 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ ขั้นตอนที่ 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนมีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือ ขั้นตอนที่ 3 ทุกข้อ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 แสดงค่าสถิติทดสอบ f - test และเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ขั้นดอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน

รายการ	F	เปรียบเทียบรายคู่
1. ประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดหรือปรับปรุงโครงสร้างของบุคลากรในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษา	3.218*	(1-3)
2. แต่งตั้งคณะกรรมการแต่ละฝ่าย (คณะกรรมการอำนวยการ ประสานงาน และดำเนินงาน)	5.761*	(1-3)
3. กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละฝ่าย	3.749*	(1-3)
4. ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียนเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด	2.071	-
5. จัดทำข้อมูลสภาพพื้นฐานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา	3.139*	-
6. กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดอย่างชัดเจน	4.325*	(1-2)
7. ปรับปรุงแผนปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดทุกภาคเรียน	0.036	-
8. จัดทำโครงการสนับสนุนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด เช่น โครงการเฝ้าระวังป้องกันปัญหายาเสพติด ฯลฯ	3.525*	(1-3)
9. จัดทำแผนการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด	3.690*	(1-3)
รวม	**4.863***	**(1-3)**

*$p \leq 0.05$

ตาราง 13 พบว่าผู้บริหารโรงเรียน ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ ขั้นดอนที่ 1 โดยภาพรวมสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่แตกต่างกันกับสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการดำเนินงานบางข้อแตกต่างกัน คือ

ข้อที่ 1 ประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนด หรือปรับปรุงโครงสร้างของบุคลากรในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก

ข้อที่ 2 แต่งตั้งคณะกรรมการแต่ละฝ่าย (คณะกรรมการอำนวยการ ประสานงาน และดำเนินงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงาน ในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก

ข้อที่ 3 กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละฝ่าย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก

ข้อที่ 5 จัดทำข้อมูลสภาพพื้นฐานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา

ข้อที่ 6 กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดอย่างชัดเจน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดกลางมีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก

ข้อที่ 8 จัดทำโครงการสนับสนุนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด เช่น โครงการเฝ้าระวังป้องกันปัญหายาเสพติด ฯลฯ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีการดำเนินงาน ในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก

ข้อที่ 9 จัดทำแผนการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก

ตาราง 14 แสดงค่าสถิติทดสอบ f - test และเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน

	รายการ	F	เปรียบเทียบรายคู่
10.	จัดประชุมชี้แจงคณะทำงานเพื่อสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในทุกภาคเรียน	1.093	-
11.	ฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดเบื้องต้น	0.855	-
12.	ประเมินผลการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานภายหลังการฝึกอบรมของบุคลากรที่เข้ารับการอบรม	4.144*	(1-3),(2-3)
13.	นำผลการประเมินมาวางแผนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดทำโครงการฝึกอบรมต่อเนื่อง ฯลฯ	5.680*	(1-3),(2-3)
14.	ประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดที่ผ่านมาให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญ เช่น จัดประชุม การแจกแผ่นปลิว การจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงาน ฯลฯ	3.168*	(1-3)
15.	ประสานงานระหว่างคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสารเสพติดอย่างใกล้ชิด	4.664*	(1-3)
16.	จัดทำเอกสาร หรือเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด ให้แก่คณะกรรมการดำเนินการได้ใช้อย่างเพียงพอ	3.710*	(1-3)

ตาราง 14 (ต่อ)

	รายการ	F	เปรียบเทียบรายคู่
17.	กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด	2.462	-
18.	จัดประชุมกลุ่มเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเป็นรายกรณี	8.246*	(1-2),(1-3)
19.	บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการทุกฝ่ายอย่างละเอียดทุกขั้นตอน	5.265*	(1-2),(1-3)
20.	ดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสารเสพติดทั้งในด้านสุขภาพด้านครอบครัว และอื่น ๆ	4.683*	(1-2)
21.	รู้จักนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเป็นรายบุคคลโดยครอบคลุมด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว	8.903*	(1-2),(1-3)
22.	คัดกรองนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด โดยจัดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา/ แก้ไข	4.852*	(1-3)
23.	ให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับสารเสพติด	7.756*	(1-3),(2-3)
24.	จัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดของนักเรียน เช่น กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง ฯลฯ	5.055*	(1-3),(2-3)
25.	ส่งต่อนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเข้ารับการช่วยเหลือจากครูอื่น ๆ เช่น ครูแนะแนว หรือครูฝ่ายปกครอง เป็นต้น	7.571*	(1-2),(1-3)
26.	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนโดยครูอื่น ๆ แก่ครูที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ	1.227	-
27.	ให้ความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน	1.404	-

ตาราง 14 (ต่อ)

	รายการ	F	เปรียบเทียบรายคู่
28.	จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนในคาบแนะแนว หรือจัดทำโครงการกิจกรรมกลุ่มเพื่อสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	9.274*	(1-2),(1-3)
29.	ให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาในกรณีที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถแก้ไขหรือยากต่อการช่วยเหลือโดยครูแนะแนว	5.101*	(1-2)
30.	ส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก และติดตามผลอย่างใกล้ชิด	2.055	-
	รวม	**6.627***	**(1,3)**

*$p \leq 0.05$

จากตารางที่ 14 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกันมีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ ขั้นตอนที่ 2 โดยภาพรวมสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่แตกต่างกันกับสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการดำเนินงานบางข้อแตกต่างกัน คือ

ข้อที่ 12 ประเมินผลการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานภายหลังการฝึกอบรมของบุคลากรที่เข้ารับการอบรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก และขนาดกลาง

ข้อที่ 13 นำผลการประเมินมาวางแผนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดทำโครงการฝึกอบรมต่อเนื่อง ฯลฯ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก และขนาดกลาง

ข้อที่ 14 ประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดที่ผ่านมาให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญ เช่น จัดประชุมการแจกแผ่นปลิว การจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงาน ฯลฯ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก

ข้อที่ 15 ประสานงานระหว่างคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดอย่างใกล้ชิด

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก

ข้อที่ 16 จัดทำเอกสาร หรือเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด ให้แก่คณะกรรมการดำเนินการได้ใช้อย่างเพียงพอ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก

ข้อที่ 18 จัดประชุมกลุ่มเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเป็นรายกรณี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กมีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดกลาง และขนาดใหญ่

ข้อที่ 19 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการทุกฝ่ายอย่างละเอียดทุกขั้นตอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กมีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดกลาง และขนาดใหญ่

ข้อที่ 20 ดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสารเสพติด ทั้งในด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และอื่น ๆ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดกลางมีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก

ข้อที่ 21 รู้จักนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเป็นรายบุคคล โดยครอบคลุมด้านความสามารถด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กมีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดกลาง และขนาดใหญ่

ข้อที่ 22 คัดกรองนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด โดยจัดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา/ แก้ไข พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก

ข้อที่ 23 ให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับสารเสพติด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กมีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดกลาง และขนาดใหญ่

ข้อที่ 24 จัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดของนักเรียน เช่น กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง ฯลฯ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก และขนาดกลาง

ข้อที่ 25 ส่งต่อนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเข้ารับการช่วยเหลือจากครูอื่น ๆ เช่น ครูแนะแนว หรือครูฝ่ายปกครอง เป็นต้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานใน

สถานศึกษาที่มีขนาดเล็กมีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดกลาง และขนาดใหญ่

ข้อที่ 28 จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนในคาบแนะแนว หรือจัดทำโครงการกิจกรรมกลุ่มเพื่อสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กมีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดกลาง และขนาดใหญ่

ข้อที่ 29 ให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาในกรณีที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถแก้ไขหรือยากต่อการช่วยเหลือโดยครูแนะแนวหรือครูอื่น ๆ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดกลางมีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก

ตาราง 15 แสดงค่าสถิติทดสอบ f-test และเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

	รายการ	F	เปรียบเทียบรายคู่
31.	ประเมินผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง	4.272*	(1-3),(2-3)
32.	กำกับ ติดตามให้มีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง	3.017	-
33.	นำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ปรับเปลี่ยนคณะทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ	6.985*	(1-3),(2-3)
34.	จัดทำรายงานการดำเนินงานเสนอต่อหัวหน้าระดับทุกสิ้นภาคเรียนโดยครูที่ปรึกษาแต่ละคน	2.412	-
35.	จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานของระดับเสนอต่อคณะกรรมการประสานงานทุกสิ้นภาคเรียนโดยหัวหน้าระดับชั้นทุกชั้น	4.779*	(1-3),(2-3)
36.	สรุปผลและจัดทำรายงานการดำเนินงานในภาพรวมของโรงเรียนเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการในทุกภาคเรียน	9.863*	(1-3),(2-3)

ตาราง 15 (ต่อ)

	รายการ	F	เปรียบเทียบรายคู่
37.	ปรับปรุงและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ	2.267	-
38.	เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	1.970	-
	รวม	**5.918***	**(1,3),(2,3)**

*$p \leq 0.05$

จากตาราง 15 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกันมีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ ขั้นตอนที่ 3 โดยภาพรวม สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่แตกต่างกันกับสถานศึกษาที่มีขนาดกลางและขนาดเล็ก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการดำเนินงานบางข้อแตกต่างกัน คือ

ข้อที่ 31 ประเมินผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก และขนาดกลาง

ข้อที่ 33 นำ ผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ปรับเปลี่ยนคณะทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก และขนาดกลาง

ข้อที่ 35 จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานของระดับเสนอต่อคณะกรรมการประสานงานทุกสิ้นภาคเรียน โดยหัวหน้าระดับชั้นทุกชั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก และขนาดกลาง

ข้อที่ 36 สรุปผลและจัดทำรายงานการดำเนินงานในภาพรวมของโรงเรียนเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการในทุกภาคเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่าง จากผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก และขนาดกลาง

ตาราง 16 แสดงค่าสถิติทดสอบ f - test และเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน

รายการ	F	เปรียบเทียบรายคู่
1. ประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดหรือปรับปรุงโครงสร้างของบุคลากรในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษา	0.908	-
2. แต่งตั้งคณะกรรมการแต่ละฝ่าย (คณะกรรมการอำนวยการ ประสานงาน และดำเนินงาน)	1.051	-
3. กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละฝ่าย	0.539	-
4. ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียนเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด	0.541	-
5. จัดทำข้อมูลสภาพพื้นฐานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา	4.135*	(1-3)
6. กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดอย่างชัดเจน	0.396	-
7. ปรับปรุงแผนปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดทุกภาคเรียน	5.797*	(1-3),(2-3)
8. จัดทำโครงการสนับสนุนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด เช่น โครงการเฝ้าระวังป้องกันปัญหายาเสพติด ฯลฯ	1.140	-
9. จัดทำแผนการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด	0.988	-
รวม	**1.847**	-

*$p \leq 0.05$

จากตาราง 16 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ที่สังกัดเขตพื้นที่โรงเรียนต่างกันมีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ ขั้นตอนที่ 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการดำเนินงานบางข้อแตกต่างกัน คือ

ข้อที่ 5 จัดทำข้อมูลสภาพพื้นฐานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 3 มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 1

ข้อที่ 7 ปรับปรุงแผนปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดทุกภาค พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 3 มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 1 และ 2

ตาราง 17 แสดงค่าสถิติทดสอบ f - test และเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษาขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน

	รายการ	F	เปรียบเทียบรายคู่
10.	จัดประชุมชี้แจงคณะทำงานเพื่อสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในทุกภาคเรียน	0.162	-
11.	ฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดเบื้องต้น	5.787*	(2-3)
12.	ประเมินผลการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานภายหลังการฝึกอบรมของบุคลากรที่เข้ารับการอบรม	4.428*	(2-3)
13.	นำผลการประเมินมาวางแผนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดทำโครงการฝึกอบรมต่อเนื่อง ฯลฯ	6.347*	(2-3)
14.	ประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดที่ผ่านมาให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญ เช่น จัดประชุม การแจกแผ่นปลิว การจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงาน ฯลฯ	0.808	-
15.	ประสานงานระหว่างคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) และคณะกรรมการดำเนินงาน(ทีมทำ)และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสารเสพติดอย่างใกล้ชิด	1.424	-

ตาราง 17 (ต่อ)

	รายการ	F	เปรียบเทียบรายคู่
16.	จัดทำเอกสาร หรือเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด ให้แก่คณะกรรมการดำเนินการได้ใช้อย่างเพียงพอ	4.210*	(2-3)
17.	กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด	2.754	-
18.	จัดประชุมกลุ่มเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเป็นรายกรณี	0.073	-
19.	บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการทุกฝ่ายอย่างละเอียดทุกขั้นตอน	7.123*	(1-3),(2-3)
20.	ดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสารเสพติดทั้งในด้านสุขภาพด้านครอบครัว และอื่น ๆ	0.180	-
21.	รู้จักนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเป็นรายบุคคลโดยครอบคลุมด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว	0.303	-
22.	คัดกรองนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด โดยจัดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา	3.772*	(1-2)
23.	ให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับสารเสพติด	0.059	-
24.	จัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดของนักเรียน เช่น กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง ฯลฯ	0.523	-
25.	ส่งต่อนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเข้ารับการช่วยเหลือจากครูอื่น ๆ เช่น ครูแนะแนว หรือครูฝ่ายปกครอง เป็นต้น	1.451	-
26.	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนโดยครูอื่น ๆ แก่ครูที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ	0.998	-

ตาราง 17 (ต่อ)

	รายการ	F	เปรียบเทียบรายคู่
27.	ให้ความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน	3.189*	(2-3)
28.	จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนในคาบแนะแนว หรือจัดทำโครงการกิจกรรมกลุ่มเพื่อสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	0.050	-
29.	ให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาในกรณีที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถแก้ไขหรือยากต่อการช่วยเหลือโดยครูแนะแนวหรือครูอื่น ๆ	0.466	-
30.	ส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก และติดตามผลอย่างใกล้ชิด	5.922*	(2-3)
	รวม	**1.311**	-

*$p \leq 0.05$

จากตาราง 17 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ที่สังกัดเขตพื้นที่โรงเรียนต่างกันมีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ ขั้นตอนที่ 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการดำเนินงานบางข้อแตกต่างกัน คือ

ข้อที่ 11 ฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดเบื้องต้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 3 มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 2

ข้อที่ 12 ประเมินผลการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานภายหลังการฝึกอบรมของบุคลากรที่เข้ารับการอบรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 3 มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 2

ข้อที่ 13 นำผลการประเมินมาวางแผนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดทำโครงการฝึกอบรมต่อเนื่อง ฯลฯ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 3 มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 2

ข้อที่ 16 จัดทำเอกสาร หรือเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด ให้แก่คณะกรรมการดำเนินการได้ใช้อย่างเพียงพอ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 3 มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 2

ข้อที่ 19 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการทุกฝ่ายอย่างละเอียดทุกขั้นตอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 3 มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 1 และ 2

ข้อที่ 27 ให้ความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 3 มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 2

ข้อที่ 30 ส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกและติดตามผลอย่างใกล้ชิด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 3 มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 2

ตาราง 18 แสดงค่าสถิติทดสอบ f-test และเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

	รายการ	F	เปรียบเทียบรายคู่
31.	ประเมินผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง	2.792	-
32.	กำกับ ติดตามให้มีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง	5.679*	(2-3)
33.	นำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ปรับเปลี่ยนคณะทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ	6.563*	(1-3),(2-3)
34.	จัดทำรายงานการดำเนินงานเสนอต่อหัวหน้าระดับทุกสิ้นภาคเรียนโดยครูที่ปรึกษาแต่ละคน	6.532*	(1-3),(2-3)
35.	จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานของระดับเสนอต่อคณะกรรมการประสานงานทุกสิ้นภาคเรียนโดยหัวหน้าระดับชั้นทุกชั้น	12.063*	(1-3),(2-3)

*$p \leq 0.05$

ตาราง 18 (ต่อ)

	รายการ	F	เปรียบเทียบรายคู่
36.	สรุปผลและจัดทำรายงานการดำเนินงานในภาพรวมของโรงเรียนเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการในทุกภาคเรียน	11.536*	(1-3),(2-3)
37.	ปรับปรุงและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ	1.169	-
38.	เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	3.892*	(1-3),(2-3)
	รวม	**8.559***	**(1-3),(2-3)**

*$p \leq 0.05$

จากตาราง 16 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ที่สังกัดเขตพื้นที่โรงเรียนต่างกันมีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ ขั้นตอนที่ 3 โดยภาพรวม เขตพื้นที่โรงเรียน ที่3 แตกต่างกันกับ เขตพื้นที่โรงเรียนที่1 และ 2 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการดำเนินงานบางข้อแตกต่างกัน คือ

ข้อที่ 32 กำกับ ติดตามให้มีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 3 มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 2

ข้อที่ 33 นำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ปรับเปลี่ยนคณะทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 3 มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 1 และ 2

ข้อที่ 34 จัดทำรายงานการดำเนินงานเสนอต่อหัวหน้าระดับทุกสิ้นภาคเรียนโดยครูที่ปรึกษาแต่ละคน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 3 มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 1 และ 2

ข้อที่ 35 จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานของระดับเสนอต่อคณะกรรมการประสานงานทุกสิ้นภาคเรียน โดยหัวหน้าระดับชั้นทุกชั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่

ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 3 มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 1 และ 2

ข้อที่ 36 สรุปผลและจัดทำรายงานการดำเนินงานในภาพรวมของโรงเรียนเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการในทุกภาคเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 3 มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจาก ผู้ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 1 และ 2

ข้อที่ 38 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 3 มีการดำเนินงานในด้านนี้แตกต่างจากผู้ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 1

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกโดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมุ่งที่จะศึกษาการดำเนินงานใน 3 ขั้นตอน ตามแผนการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ในรอบปีการศึกษา 2550 ซึ่งจัดทำโดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนฯ
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนฯ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติดำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ขนาดโรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน
3. ผู้บริหารโรงเรียน ที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ปีการศึกษา 2550 จำนวน 495 คน จาก 495 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ปีการศึกษา 2550 จำนวน 348 คน โดยมีวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือแบบสอบถามการดำเนินงานระบบการช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักเขตพื้นที่พื้นที่การศึกษาพิษณุโลก

การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ของผู้บริหารโรงเรียน ด้านประสบการณ์การเป็นผู้บริหารโรงเรียน ด้านขนาดของโรงเรียน และด้านเขตพื้นที่การศึกษา โดยจะใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว f – test (One-way Anova) และเปรียบเทียบหาค่าความแตกต่าง รายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffe) ใช้การทดสอบแบบ

สรุปผล

1. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก โดยภาพรวมมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายขั้นตอนพบว่า ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน โดยภาพรวม มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน โดยภาพรวม มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน โดยภาพรวม มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

2.1 ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ ในขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ ในขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ ในขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ โดยภาพรวม แตกต่างกัน

3.1 ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ ในขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน โดยภาพรวม แตกต่างกัน

3.2 ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ ในขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน โดยภาพรวม แตกต่างกัน

3.3 ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ ในขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน โดยภาพรวม แตกต่างกัน

4. ผู้บริหารโรงเรียน ที่สังกัดเขตพื้นที่โรงเรียนต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

4.1 ผู้บริหารโรงเรียน ที่สังกัดเขตพื้นที่โรงเรียนต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ ในขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

4.2 ผู้บริหารโรงเรียน ที่สังกัดเขตพื้นที่โรงเรียนต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ ในขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

4.3 ผู้บริหารโรงเรียน ที่สังกัดเขตพื้นที่โรงเรียนต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือฯ ในขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก โดยภาพรวมมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เพราะมีแนวทางการบริหารงานแบบระบบ PDCA ที่เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชูเดช หารทองช่วง : บทคัดย่อ) พบว่า การดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ในขั้นตอนที่ 1 เตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน โดยภาพรวม มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เพราะมีแนวทางการบริหารงานแบบระบบ PDCA ที่เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชาตรี สุขช่วย : 70 - 73) พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและการวางแผนการดำเนินงาน โดยรวม มีสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ในขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน โดยภาพรวม มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เพราะมีแนวทางการบริหารงานแบบระบบ PDCA ที่เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ(ชาตรี สุขช่วย : 70 - 73) พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน โดยภาพรวม มีสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ในขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน โดยภาพรวม มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ค่อนข้างมาก เพราะโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่มีบุคลากรเพียงพอที่จะสามารถแบ่งความรับผิดชอบงานในแต่ละด้านได้ แต่โรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรที่จำกัดจึงไม่สามารถแบ่งความรับผิดชอบงานได้ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชาตรี สุขช่วย : 70 - 73) พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน โดยรวม มีสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก

เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นการศึกษาพิษณุโลก

1. ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นการศึกษาพิษณุโลก ไม่แตกต่างกัน เพราะมีแนวทางการบริหารงานแบบระบบ PDCA ที่เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ทองแดง มาดิษฐ์ : 32) พบว่า ผู้บริหารที่มี

ประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีการบริหารงานในการเป็นนิติบุคคลในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2. ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นการศึกษาพิษณุโลก ต่างกัน เพราะโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่มีบุคลากรเพียงพอที่จะสามารถแบ่งความรับผิดชอบงานในแต่ละด้านได้ แต่โรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรที่จำกัดจึงไม่สามารถแบ่งความรับผิดชอบงานได้ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (มณเฑียน กระทงนรเศรษฐ์) และคณะ พบว่า การปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุโขทัย จำแนกตามขนาดของโรงเรียนในภาพรวมปรากฏว่ามีการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารโรงเรียน ที่สังกัดเขตพื้นที่โรงเรียนต่างกัน มีการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นการศึกษาพิษณุโลก ไม่แตกต่างกัน เพราะมีแนวทางการบริหารงานแบบระบบ PDCA ที่เหมือนกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ทองแดง มาดิษฐ์ : 32) พบว่า ผู้บริหารที่อยู่ในเขตพื้นที่แตกต่างกันมีการบริหารงานในการเป็นนิติบุคคลในภาพรวมแตกต่างกัน ส่วนด้านการบริหารงานวิชาการไม่แตกแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการประชุม ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาสารเสพติด และการแก้ไขป้องกันอย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินผลติดต่อกันอย่างต่อเนื่อง

2. ให้มีการอบรมผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเรื่องการดูแลพฤติกรรมข้องผู้ติดสารเสพติด และที่มีแนวโน้มที่จะติดสารเสพติด และหาวิธีการแก้ไข ป้องกันไม่ให้นักเรียนเกี่ยวข้องกับสารเสพติด

3. จัดตั้งหรือขอความร่วมมือกับผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดจัดตั้งเป็นชมรมเพื่อจัดการบำบัดและป้องกัน

4. โรงเรียนต้องนำเด็กไปตรวจว่ามีใครบ้างที่มีสารเสพติดในร่างกายเพื่อจะหาทางรักษาและป้องกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลวิจัยพบว่าการดำเนินงานบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นการศึกษาพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกขั้นตอน ยกเว้นขั้นตอนที่ 3 การกำกับ

ติดตาม ประเมินผล และรายงาน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสนใจในขั้นตอนที่ 3 ให้มากยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า ขนาดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ จึงควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กัญชรี ค้าขาย. (2542). **จิตวิทยาแนะแนวเด็กวัยรุ่น.** กรุงเทพมหานคร: ศูนย์พัฒนาสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.

กรมสุขภาพจิต. (2544). **คู่มือที่ปรึกษา : ระบบการดูแลช่วยเหลือผู้ติดยาเสพย์ติด.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทยูเรมีด์อิมเมจกรุ๊ป จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). **ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. (2544). **เอกสารอบรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: หน่วยการศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. เอกสารอัดสำเนา.

กองสารวัตรนักเรียน. (2543). **จุดประกายต้านภัยสารเสพติด.** กรุงเทพมหานคร: กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). **สาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพมหานคร: สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

จักรกฤษ ทองดอนคำและคณะ. (2543). **การแก้ปัญหาสารเสพติดในโครงการโรงเรียนสีขาวตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด พิษณุโลก.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

จิรพันธ์ ไตรทิพย์จรัส. (2545). **คู่มือสถานศึกษาแก้ปัญหายาเสพติด.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

เจริญ กาสังข์และคณะ. (2542). **การดำเนินงานและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนตามทัศนะของครู นักเรียน ผู้ปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ชูเดช หาญทองช่วง. (2546). **ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ชาตรี สุขช่วย. (2548). **สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ทรงพล พูนพิพัฒน์. (2543). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการติดยาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องหาทัณฑสถานป่าบำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยา.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ทรงศักดิ์ หริ่งรอด. (2542). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ทองแดง มาดิษฐ์. (2547). **การศึกษาการบริหารงานในการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพิษณุโลก.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, การวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

ธีรภรณ์ ชาญเวช และคนอื่นๆ. (2546). **การศึกษาสาเหตุของการเสพยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นงคราญ ณรงค์ศักดิ์. (2542). **การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.

ประภาพร บัวพรวน. (2541). **การแพร่ระบาดของยาเสพย์ติดในสถานศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีสถานศึกษาในจงหวัดเพชรบูรณ์.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ประเสริฐ นุนาบี. (2541). **การศึกษาเจตคติที่มีต่อสิ่งเสพติดของนักศึกษาระดับไกลระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ผ่องพรรณ สายทอง. (2545). **การดำเนินงานปัญหาและอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามโครงการสุขภาพจิตสู่สถานศึกษา ของโรงเรียนนำร่อง สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

เพลินตา กสัมนากร. (2544). **การมีส่วนร่วมในการวางแผนป้องกันยาเสพติดของคณะกรรมการสถานศึกษา กรณีศึกษานักเรียนระดับมัธยมศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มณเทียน กระทงนรเศรษฐ์. (2543) **สภาพการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา** สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วัลลภ ดังคณานุรักษ์. (2531). **เด็กที่ถูกลืมในสังคมไทย มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก.** กรุงเทพมหานคร: รุ่งการพิมพ์.

ศกลวรรณ บุญหล่อ. (2540). **การศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมูลเหตุและวิธีการป้องกันการติดยาเสพติดให้โทษของนักเรียน นักศึกษา ในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ศุภาณัฐ เผือกคง. (2540). **การศึกษารายกรณีนักเรียนติดยาเสพย์ติด ในสถานบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพย์ติด โรงพยาบาลค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดพิษณุโลก.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ศาลจังหวัดพิษณุโลกแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว. (2547) **สถิติคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในเอกสารประกอบรายงานสถิติประจำปี 2547.** พิษณุโลก.

โสภา ชูพิกุลชัย. (2529). **ความรู้เบื้องต้นทางจิตวิทยา** . กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2544). **ผลการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2547). **แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

_____. (2547). **การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

Freud, Sigmund. (1959). **Inhibition, Symptoms and Anxiety Translated by Stralcher.** New York : W.W. Norton

Goode, Amy I. (1973). **An Analysis Of Secondary Teacher's Use Of Interpreted Curriculum In English And Social Studies Classrooms (Language Arts).** Of Califomia : University.

Kendeles, Howard H. (1974). **Basic Psychology.** Califomia: W.A. Benjamin.

Yamane, Taro 1973. Statistics : An Introductory Analysis. 3rd ed. Singpore : Harper Internation Edition.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน และแบบสอบถามการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน
2. ข้อมูลการตอบของท่าน ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์ผลในภาพรวม ดังนั้น ผลการวิจัยจะไม่มีผลใดๆ ต่อผู้ตอบในทุกกรณี จึงขอความกรุณาให้ตอบคำถามด้วยความเป็นจริงและกรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ แล้วส่งคืนให้แก่ผู้วิจัยด้วย
3. ผู้วิจับขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านด้วยความจริงใจ

นายบัญชา ว่องวิกย์การ
นักศึกษาปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน

คำชี้แจง กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ลงใน ☐ และเติมคำตอบต่อไปนี้ตามความเป็นจริง

1. ประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร
   - ☐ เป็นผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี
   - ☐ เป็นผู้บริหารตั้งแต่ 10 – 20 ปี
   - ☐ เป็นผู้บริหารมากกว่า 20 ปี
2. ขนาดของสถานศึกษา
   - ☐ ขนาดเล็ก (มีนักเรียนต่ำกว่า 121 คน)
   - ☐ ขนาดกลาง (มีนักเรียน 121 - 299 คน)
   - ☐ ขนาดใหญ่ (มีนักเรียนตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป)
3. เขตพื้นที่การศึกษา
   - ☐ พิษณุโลก เขต 1
   - ☐ พิษณุโลก เขต 2
   - ☐ พิษณุโลก เขต 3

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามในตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน
2. กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านตามความหมายดังรายการต่อไปนี้

   ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติน้อยที่สุด (1) หมายถึง ท่านในฐานะผู้บริหารโรงเรียนท่านรับผิดชอบในการดำเนินงานใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด มิได้ปฏิบัติกิจกรรมตามรายการที่กำหนดไว้ (ปฏิบัติต่ำกว่า 25%)

   ปฏิบัติน้อย (2) หมายถึง ท่านในฐานะผู้บริหารโรงเรียนท่านรับผิดชอบในการดำเนินงานใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด ได้ปฏิบัติกิจกรรมตามรายการที่กำหนดไว้บ้าง ในบางโอกาส แต่ในบางโอกาสก็ไม่ได้ปฏิบัติ (ปฏิบัติประมาณ 25-49%)

ปฏิบัติปานกลาง (3) หมายถึง ท่านในฐานะผู้บริหารโรงเรียนท่านรับผิดชอบในการดำเนินงานใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด ได้ปฏิบัติกิจกรรมตามรายการที่กำหนดไว้บ่อยครั้ง เท่าที่จะสามารถปฏิบัติได้ แต่อาจไม่สม่ำเสมอ เช่น ปฏิบัติแต่ไม่ตรงเวลา ตามกำหนดการ หรือปฏิบัติในบางโอกาสที่ไม่เหมาะสม เช่น ปฏิบัติในเวลาเรียนปกติของนักเรียน เป็นต้น (ปฏิบัติประมาณ 50 -74%)

ปฏิบัติมาก (4) หมายถึง ท่านในฐานะผู้บริหารโรงเรียนท่านรับผิดชอบในการดำเนินงานใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด ได้ปฏิบัติกิจกรรมตามรายการที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ ตรงเวลาตามกำหนดการที่วางแผนไว้ มีความเหมาะสมถูกต้องและได้ผลดี (ปฏิบัติประมาณ 75-89%)

ปฏิบัติมากที่สุด (5) หมายถึง ท่านในฐานะผู้บริหารโรงเรียนท่านรับผิดชอบในการดำเนินงานใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด ได้ปฏิบัติกิจกรรมตามรายการที่กำหนดในระดับมากที่สุด (ปฏิบัติประมาณ 90% ขึ้นไป)

3. ขอความกรุณาให้ท่านตอบคำถามให้ครบทุกข้อ และส่งแบบสอบถามกลับคืนให้แก่คณะผู้วิจัยอย่างครบถ้วน และ ขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้วิจัย

คำถาม ท่านได้ปฏิบัติกิจกรรมในสถานศึกษาตามรายการดังต่อไปนี้มากน้อย – เพียงใด

ข้อ	รายการ	ระดับการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน						
1	ประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดหรือปรับปรุงโครงสร้างของบุคลากรในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษา					
2	แต่งตั้งคณะกรรมการแต่ละฝ่าย (คณะกรรมการ อำนวยการ ประสานงาน และดำเนินงาน)					
3	กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละฝ่าย					
4	ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียนเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวกับสารเสพติด					
5	จัดทำข้อมูลสภาพพื้นฐานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา					
6	กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดอย่างชัดเจน					
7	ปรับปรุงแผนปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดทุกภาคเรียน					
8	จัดทำโครงการสนับสนุนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด เช่น โครงการเฝ้าระวังป้องกันปัญหายาเสพติด ฯลฯ					
9	จัดทำแผนการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด					

ข้อ	รายการ	ระดับการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน						
10	จัดประชุมชี้แจงคณะทำงานเพื่อสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในทุกภาคเรียน					
11	ฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด					
12	ประเมินผลการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานภายหลังการฝึกอบรมของบุคลากรที่เข้ารับการอบรม					
13	นำผลการประเมินมาวางแผนพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดทำโครงการฝึกอบรมต่อเนื่อง ฯลฯ					
14	ประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดที่ผ่านมาให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญ เช่น จัดประชุม การแจกใบปลิว การจัดนิทรรศการ เผยแพร่ผลงาน ฯลฯ					
15	ประสานงานระหว่างคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมนำ) และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดอย่างใกล้ชิด					

ข้อ	รายการ	ระดับการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
16	จัดทำเอกสาร หรือ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด ให้แก่ คณะกรรมการดำเนินงานได้ใช้อย่างเพียงพอ					
17	กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด					
18	จัดประชุมกลุ่มเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด					
19	บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการทุกฝ่ายอย่างละเอียดทุกขั้นตอน					
20	ดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสารเสพติด ทั้งในด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และอื่นๆ					
21	รู้จักนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเป็นรายบุคคล โดยครอบคลุมด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว					
22	คัดกรองนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด โดยจัดแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา/แก้ไข					
23	ให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับสารเสพติด					
24	จัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดของนักเรียน เช่น กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง ฯลฯ					

ข้อ	รายการ	ระดับการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
25	ส่งต่อนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเข้ารับการช่วยเหลือจากครูอื่นๆ เช่น ครูแนะแนว หรือครูฝ่ายปกครอง เป็นต้น					
26	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนคนอื่นๆ แก่ครูที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ					
27	ให้ความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน					
28	จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนในคาบแนะแนว หรือจัดทำโครงการกิจกรรมกลุ่มเพื่อสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
29	ให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาในกรณีที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถแก้ไขหรือยากต่อการช่วยเหลือโดยครูแนะแนวหรือครูอื่นๆ					
30	ส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกและติดตามผลอย่างใกล้ชิด					
ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน						
31	ประเมินผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง					
32	กำกับ ติดตามให้มีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง					
33	นำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ปรับเปลี่ยนคณะทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ					
34	จัดทำรายงานดำเนินงานเสนอต่อหัวหน้าระดับทุกสิ้นภาคเรียนโดยครูที่ปรึกษาแต่ละคน					

ข้อ	รายการ	ระดับการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
35	จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานของระดับเสนอต่อคณะกรรมการประสานงานทุกสิ้นภาคเรียนโดยหัวหน้าระดับชั้นทุกชั้น					
36	สรุปผลการจัดทำรายงานการดำเนินงานในภาพรวมของโรงเรียนเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการในทุกภาคเรียน					
37	ปรับปรุงและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น					
38	เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ					

ภาคผนวก ช

ผลการวิเคราะห์เครื่องมือในการวิจัย

แบบวัดความตรงเชิงเนื้อหา

(Ifem Objective Congruence)

เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งในการทำวิทยานิพนธ์ของ นายบัญชา ว่องวิกย์การ นักศึกษาปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก

ผู้วิจัยจะนำผลการแสดงความคิดเห็นนี้ไปแก้ไข เพิ่มเติมและปรับปรุงเพื่อให้แบบสอบถามฉบับนี้ถูกต้องและสมบูรณ์อันจะทำให้งานวิจัยสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานต่อไป

แบบตรวจสอบฉบับนี้เป็นแบบประมาณค่า โปรดพิจารณารายการของแบบสอบถามการศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ที่ท่านคิดว่าเหมาะสม โดยทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องคะแนนที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

+ 1 ถ้าเห็นด้วยกับข้อคำถามว่าเหมาะสม

0 ถ้าไม่แน่ใจข้อคำถามว่าเหมาะสม

- 1 ถ้าแน่ใจว่าแบบสอบถามไม่เหมาะสม

การคิดคำนวณจากการแปลความหมายจากผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

แบบสอบถาม	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่าเฉลี่ย	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
7.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
8.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
9.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
10.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
11.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
12.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
13.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
14.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
15.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
16.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
17.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
18.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
19.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
20.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
21.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
22.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
23.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
24.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
25.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
26.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
27.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
28.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
29.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

แบบสอบถาม	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่าเฉลี่ย IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
30.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
31.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
32.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
33.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
34.	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
35.	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
36.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
37.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
38.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

หมายเหตุ

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1 ดร.อดุลย์ วังศรีคูณ
ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2 ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ
ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3 นายมณเฑียร ม่วงศรีศักดิ์
ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4 นายปิยวิทย์ ชมภูบาง
ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 5 นางกมลพร พัฒนดำรง

แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามการวิจัย
เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องว่างเพียงช่องเดียว โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตรง หมายถึง คำถามตรงกับเนื้อหา
ไม่แน่ใจ หมายถึง ไม่แน่ใจกับข้อคำถาม
ไม่ตรง หมายถึง คำถามไม่ตรงกับเนื้อหา

ข้อ	รายการ	ระดับความเที่ยง		
		ตรง(+1)	ไม่แน่ใจ(0)	ไม่ตรง(-1)
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน				
1	ประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดหรือปรับปรุงโครงสร้างของบุคลากรในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษา			
2	แต่งตั้งคณะกรรมการแต่ละฝ่าย (คณะกรรมการอำนวยการ ประสานงาน และดำเนินงาน)			
3	กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละฝ่าย			
4	ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียนเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด			
5	จัดทำข้อมูลสภาพพื้นฐานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา			
6	กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดอย่างชัดเจน			

ข้อ	รายการ	ระดับความเที่ยง		
		ตรง(+1)	ไม่แน่ใจ(0)	ไม่ตรง(-1)
7	ปรับปรุงแผนปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดทุกภาคเรียน			
8	จัดทำโครงการสนับสนุนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด เช่น โครงการเฝ้าระวังป้องกันปัญหายาเสพติด ฯลฯ			
9	จัดทำแผนการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด			
10	จัดประชุมชี้แจงคณะทำงานเพื่อสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในทุกภาคเรียน			
11	ฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดเบื้องต้น			
12	ประเมินผลการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานภายหลังการฝึกอบรมของบุคลากรที่เข้ารับการอบรม			
13	นำผลการประเมินมาวางแผนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดทำโครงการฝึกอบรมต่อเนื่อง ฯลฯ			

ข้อ	รายการ	ระดับความเที่ยง		
		ตรง(+1)	ไม่แน่ใจ(0)	ไม่ตรง(-1)
14	ประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดที่ผ่านมาให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญ เช่น จัดประชุม การแจกแผ่นปลิว การจัดนิทรรศการ เผยแพร่ผลงาน ฯลฯ			
15	ประสานงานระหว่างคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดอย่างใกล้ชิด			
16	จัดทำเอกสาร หรือเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด ให้แก่คณะกรรมการดำเนินการได้ใช้อย่างเพียงพอ			
17	กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด			
18	จัดประชุมกลุ่มเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเป็นรายกรณี			
19	บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการทุกฝ่ายอย่างละเอียดทุกขั้นตอน			
20	ดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสารเสพติด ทั้งในด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และอื่น ๆ			
21	รู้จักนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเป็นรายบุคคล โดยครอบคลุมด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว			
22	คัดกรองนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด โดยจัดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา/แก้ไข			

ข้อ	รายการ	ระดับความเที่ยง		
		ตรง(+1)	ไม่แน่ใจ(0)	ไม่ตรง(-1)
23	ให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับสารเสพติด			
24	จัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดของนักเรียน เช่น กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง ฯลฯ			
25	ส่งต่อนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเข้ารับการช่วยเหลือจากครูอื่น ๆ เช่น ครูแนะแนว หรือครูฝ่ายปกครอง เป็นต้น			
26	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนโดยคนอื่นๆ แก่ครูที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ			
27	ให้ความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน			
28	จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนในคาบแนะแนวหรือจัดทำโครงการกิจกรรมกลุ่มเพื่อสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน			
29	ให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาในกรณีที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถแก้ไขหรือยากต่อการช่วยเหลือโดยครูแนะแนวหรือครูอื่นๆ			
30	ส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกและติดตามผลอย่างใกล้ชิด			
31	ประเมินผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง			
32	กำกับ ติดตามให้มีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง			
33	นำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ปรับเปลี่ยนคณะทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ			
34	จัดทำรายงานการดำเนินงานเสนอต่อหัวหน้า			

ข้อ	รายการ	ระดับความเที่ยง		
		ตรง(+1)	ไม่แน่ใจ(0)	ไม่ตรง(-1)
	ระดับทุกสิ้นภาคเรียนโดยครูที่ปรึกษาแต่ละคน			
35	จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานของระดับเสนอต่อคณะกรรมการประสานงานทุกสิ้นภาคเรียนโดยหัวหน้าระดับชั้นทุกชั้น			
36	สรุปผลและจัดทำรายงานการดำเนินงานในภาพรวมของโรงเรียนเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการในทุกภาคเรียน			
37	ปรับปรุงและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น			
38	เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ			

ตารางการหาค่าความเชื่อมั่น (RELIABILITY ANALYSIS – SCALE ALPHA)

Item – total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ก1	136.9759	423.7131	.5858	.9603
ก2	137.1093	423.0097	.6327	.9601
ก3	136.8426	419.6957	.6062	.9601
ก4	137.3426	429.0673	.2961	.9618
ก5	137.5093	421.3017	.5460	.9604
ก6	137.2426	423.8214	.4841	.9607
ก7	137.6426	421.3018	.6415	.9600
ก8	137.4759	421.8127	.5606	.9603
ก9	137.1093	417.7549	.6091	.9601
ก10	137.8093	423.0553	.4068	.9614
ก11	137.5426	415.5394	.6283	.9600
ก12	137.8426	429.9007	.2761	.9619
ก13	136.9759	409.6671	.7923	.9590
ก14	137.1426	409.9704	.8224	.9588
ก15	137.0093	409.9703	.7395	.9593
ก16	137.0426	411.8382	.7704	.9591
ก17	136.4093	422.3297	.5805	.9602
ก18	136.7426	412.4229	.7519	.9592
ก19	136.8426	418.3528	.7357	.9595
ก20	137.2426	408.5589	.6200	.9603
ก21	137.5426	410.4206	.5890	.5890
ก22	137.1759	405.8617	.7957	.9589
ก23	137.4093	403.5979	.7982	.9588

n24	136.7093	421.9557	.5578	.9603
n25	136.9759	419.9487	.5629	.9603
n26	137.2426	419.7026	.5043	.9607
n27	136.7426	422.1394	.5617	.9603
n28	138.0759	412.5659	.7720	.9591
n29	136.8426	414.8068	.8057	.9591
n30	136.6426	426.1179	.4128	.9611
n31	137.2093	405.8676	.7637	.9591
n32	137.3759	415.7360	.6487	.9591
n33	137.1426	417.1256	.5663	.9604
n34	136.9426	412.6221	.7604	.9592
n35	137.0759	413.6234	.6496	.9598
n36	136.8426	426.6440	.4168	.9610
n37	136.9759	419.9487	.5629	.9603
n38	137.2426	419.7026	.5043	.9607

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 37

Alpha = .9610

ภาคผนวก ค

หนังสืออนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย และแบบสอบถาม

ที่ ศธ ๐๕๓๘ / ๒๑๑๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต ๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑๑๐ ชุด

ด้วย นายบัญชา ว่องวิกย์การ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ ๒ (๑ ปีหลัง) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อยู่ระหว่างดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก โดยมี รองศาสตราจารย์สุรชัย ขวัญเมือง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพล เสมาชัน เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และในการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว นักศึกษาจะต้องดำเนินการเก็บข้อมูลจากสถานที่จริง

ดังนั้น สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ในครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุมพล จำวิวร)
รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๕๕๒๕-๘๕๘๔ ต่อ ๗๒๕ , ๐-๕๕๒๔-๑๗๑๑

ที่ ศธ ๐๕๓๘ / ๘๑๖๑๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต ๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑๐๘ ชุด

ด้วย นายบัญชา ว่องวิทย์การ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ ๒ (๑ ปีหลัง) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อยู่ระหว่างดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก โดยมี *รองศาสตราจารย์สุรชัย ขวัญเมือง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพล เสมาชัน* เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และในการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว นักศึกษาจะต้องดำเนินการเก็บข้อมูลจากสถานที่จริง

ดังนั้น สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ในครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุมพล ชำวิรัย)
รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๕๕๒๕-๘๕๘๔ ต่อ ๓๒๕ , ๐-๕๕๒๕-๖๗๔๔

ที่ ศธ ๐๕๓๘/ C1712

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

17 กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต ๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑๓๐ ชุด

ด้วย นายบัญชา ว่องวิทย์การ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ ๒ (๑ ปีหลัง) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อยู่ระหว่างดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก โดยมี รองศาสตราจารย์สุรชัย ขวัญเมือง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพล เสมาชัน์ เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และในการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว นักศึกษาจะต้องดำเนินการเก็บข้อมูลจากสถานที่จริง

ดังนั้น สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ในครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุมพล ชำวิวะ)
รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๕๕๒๕-๘๕๘๔ ต่อ ๗๒๕ , ๐-๕๕๒๔-๑๗๑๑

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา
ที่ สบฑ. ๑(๒๖๗)/๒๕๕๐ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.อดุลย์ วังศรีคูณ

ด้วย นายบัญชา ว่องวิกย์การ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ ๒ (๑ ปีหลัง) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อยู่ระหว่างดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก โดยมี รองศาสตราจารย์สุรชัย ขวัญเมือง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพล เสมาขันธ์ เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ สำนักงานประสานการจัดการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านกรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยนี้ด้วย เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(ดร.ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์)
ผู้อำนวยการสำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา

ที่ สบฑ.๑๖๗/๒๕๕๐ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ

ด้วย นายบัญชา ว่องวิกย์การ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ ๒ (๑ ปีหลัง) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อยู่ระหว่างดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก โดยมี รองศาสตราจารย์สุรชัย ขวัญเมือง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพล เสมาขันธ์ เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ สำนักงานประสานการจัดการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านกรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยนี้ด้วย เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(ดร.ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์)

ผู้อำนวยการสำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา

ที่ ศธ ๐๕๓๔/ว 1312

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

17 กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายขมฉเทียร ม่วงทรัพย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. เค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ เล่ม

ด้วย นายบัญชา ว่องวิกย์การ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ ๒ (๑ ปีหลัง) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อยู่ระหว่างดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก โดยมี รองศาสตราจารย์สุรชัย ขวัญเมือง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพล เสมาขันธ์ เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ สำนักงานประสานการจัดการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านกรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยนี้ด้วย เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุมพล ชำวิระ)
รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา
โทร/โทรสาร ๐-๕๕๒๔-๑๗๑๑

ที่ ศธ ๐๕๓๘/ ๑๓๑๔ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายปิยวิทย์ ขมกุบาง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. เค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ เล่ม

ด้วย นายบัญชา ว่องวิกย์การ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ ๒ (๑ ปีหลัง) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อยู่ระหว่างดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก โดยมี รองศาสตราจารย์สุรชัย ขวัญเมือง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพล เสมาชัยน์ เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ สำนักงานประสานการจัดการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านกรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยนี้ด้วย เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุมพล จำวิระ)
รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา
โทร/โทรสาร ๐-๕๕๒๘-๑๓๐๐

ที่ ศธ ๐๕๓๔/ ๑๓๑๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นางกมลพร พัฒนคำรง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. เค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ เล่ม

ด้วย นายบัญชา ว่องวิกย์การ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ ๒ (๑ ปีหลัง) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อยู่ระหว่างดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก โดยมี รองศาสตราจารย์สุรชัย ขวัญเมือง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพล เสมาชัน์ เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ สำนักงานประสานการจัดการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านกรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยนี้ด้วย เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุมพล ชำวิระ)
รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา
โทร/โทรสาร ๐-๕๕๒๔-๑๗๑๑

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายบัญชา ว่องวิกย์การ
วัน เดือน ปีเกิด	22 เมษายน 2499
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	74 หมู่ 1 ตำบลปลักแรด อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก 65140
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ผู้อำนวยการโรงเรียน คศ .3
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านหนองแขม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก 65140 โทร. 055-365422

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2515	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุทัยทวีเวท อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี
พ.ศ. 2518	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิจิตรศิลป์ วิทยาลัยอาชีวศิลปศึกษา กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2520	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) เอกภาษาไทย วิทยาครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก
พ.ศ. 2523	การศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) เอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก
พ.ศ. 2553	ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม